

**STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW
ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO
GMINY CZARNOŻYŁY**

**PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA
NA ŚRODOWISKO**

Autor: mgr Dorota Sowa

**Łódź
aktualizacja październik 2013 r.**

Spis treści:

1.	WPROWADZENIE	4
1.1.	Podstawy prawne i materiały wyjściowe.....	5
1.2.	Przedmiot i cel opracowania.....	7
1.2.1.	Przedmiot i cel Studium.....	7
1.3.	Określenie zasięgu terenu objętego prognozą.....	9
1.4.	Powiązania projektu z innymi dokumentami.....	10
1.4.1.	Powiązania Studium z innymi dokumentami.....	13
2.	METODY ZASTOSOWANE PRZY SPORZĄDZANIU PROGNOZY.....	17
3.	STAN ISTNIEJĄCY - analiza i ocena.....	18
3.1.	Charakterystyka istniejącego stanu zagospodarowania.....	18
3.1.1.	Powiązania zewnętrzne	18
3.1.2.	Struktura funkcjonalno-przestrzenna gminy i dotychczasowe zagospodarowanie terenu	18
3.2.	Charakterystyka istniejącego stanu środowiska przyrodniczego	20
3.2.1.	Położenie geograficzne.....	20
3.2.2.	Rzeźba terenu	20
3.2.3.	Budowa geologiczna i grunty	21
3.2.4.	Surowce mineralne	23
3.2.5.	Warunki hydrograficzne i hydrogeologiczne.....	24
3.2.6.	Warunki klimatyczne	29
3.2.7.	Warunki glebowe.....	31
3.2.8.	Szata roślinna.....	33
3.2.9.	Świat zwierząt	37
3.2.10.	Walory krajobrazowe	38
3.2.11.	Powiązania przyrodnicze z otoczeniem.....	39
3.2.12.	Formy ochrony przyrody i Natura 2000.....	40
3.2.13.	Jakość i źródła zagrożeń środowiska przyrodniczego	44
3.3.	Dziedzictwo kulturowe, zabytki i dobra kultury współczesnej	51
3.4.	Potencjalne dalsze zmiany środowiska w przypadku braku realizacji projektu Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy ...	53
4.	STAN ŚRODOWISKA NA OBSZARACH OBJĘTYCH PRZEWIDYWANYM ZNACZĄCYM ODDZIAŁYWANIEM	58
5.	ISTNIEJĄCE PROBLEMY OCHRONY ŚRODOWISKA ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA REALIZACJI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU W SZCZEGÓLNOŚCI DOTYCZĄCE OBSZARÓW PODLEGAJĄCYCH OCHRONIE NA PODSTAWIE USTAWY z dnia 16 kwietnia 2004 r. <i>O OCHRONIE PRZYRODY</i>	61
5.1.	Ochrona przyrody i różnorodności biologicznej na podstawie przepisów odrębnych	62
5.2.	System przyrodniczy gminy	63
6.	CELE OCHRONY ŚRODOWISKA USTANOWIONE NA SZCZEBLU MIĘDZYNARODOWYM, WSPÓLNOTOWYM I KRAJOWYM, ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU, ORAZ SPOSOBY, W JAKICH TE CELE I INNE PROBLEMY ŚRODOWISKA ZOSTAŁY UWZGLĘDNIONE PODCZAS OPRACOWYWANIA DOKUMENTU.....	64
7.	PRZEWIDYWANE ZNACZĄCE ODDZIAŁYWANIA, W TYM ODDZIAŁYWANIE BEZPOŚREDNIE, POŚREDNIE, WTÓRNE, SKUMULOWANE,	

	KRÓTKOTERMINOWE, ŚREDNIOTERMINOWE I DŁUGOTERMINOWE, STAŁE I CHWILOWE ORAZ POZYTYWNE I NEGATYWNE NA CELE I PRZEDMIOT OCHRONY OBSZARU NATURA 2000 ORAZ INTEGRALNOŚĆ TEGO OBSZARU, A TAKŻE NA ŚRODOWISKO	90
8.	ROZWIĄZANIA MAJĄCE NA CELU ZAPOBIEGANIE, OGRANICZANIE LUB KOMPENSACJĘ PRZYRODNICZĄ NEGATYWNYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO MOGĄCYCH BYĆ REZULTATEM REALIZACJI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU, W SZCZEGÓLNOŚCI NA CELE I PRZEDMIOT OCHRONY NATURA 2000 ORAZ INTEGRALNOŚĆ TEGO OBSZARU	107
9.	ROZWIĄZANIA ALTERNATYWNE DO ROZWIĄZAŃ ZAWARTYCH W PROJEKTOWANYM DOKUMENCIE WRAZ Z UZASADNIENIEM ICH WYBORU ORAZ OPIS METOD DOKONANIA OCENY PROWADZĄCEJ DO TEGO WYBORU ALBO WYJAŚNIENIE BRAKU ROZWIĄZAŃ ALTERNATYWNYCH, W TYM WSKAZANIE NAPOTKANYCH TRUDNOŚCI WYNIKAJĄCYCH Z NIEDOSTATKÓW TECHNIKI LUB LUK WE WSPÓŁCZESNEJ WIEDZY	112
10.	METODY ANALIZY SKUTKÓW REALIZACJI POSTANOWIEŃ PROJEKTU STUDIUM.....	113
11.	TRANSGRANICZNE ODDZIAŁYWANIE NA ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE	115
12.	STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM.....	115
13.	WNIOSKI DO PROGNOZY	122

Spis rysunków:

- Rys. 1. Prognoza oddziaływania na środowisko – Gmina Czarnożyły (skala 1:10 000)

1. WPROWADZENIE

Niniejsze opracowanie powstało dla potrzeb projektu Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Czarnożyły (zwanego dalej projektem Studium...). Obowiązek jej sporządzenia, w ramach przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, wynika z art. 46 ust. 1 ustawy z dnia 3 października 2008 r. *o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko* (Dz. U. 2008, Nr 199, poz. 1227 z późn. zm.).

Zakres i stopień szczegółowości informacji zawartych w Prognozie oddziaływania na środowisko (zwanej dalej Prognozą) uwzględnia wymogi według stanu prawnego obowiązującego od dnia 15 listopada 2008 r. i został uzgodniony z właściwymi organami:

- Państwowym Powiatowym Inspektorem Sanitarnym w Wieluniu pismem znak: PSSE-ZNS-461-1/12 z dnia 23.11.2012 r.
- Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska w Łodzi pismem znak: WOOŚ-411.252.2012.AJ.1 z dnia 7 grudnia 2012 r.

Zgodnie z w/w pismami prognoza oddziaływania na środowisko sporządzona do projektu Studium... powinna być wykonana zgodnie z art. 51 i 52 ustawy z dnia 3 października 2008 r. *o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko* (Dz. U. 2008, Nr 199, poz. 1227 z późn. zm.):

- zawierać:
  - ✓ informacje o zawartości, głównych celach projektowanego dokumentu oraz jego powiązaniach z innymi dokumentami;
  - ✓ informacje o metodach zastosowanych przy sporządzeniu prognozy;
  - ✓ propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwości jej przeprowadzania;
  - ✓ informacje opracowane stosownie do stanu współczesnej wiedzy i metod oceny oraz dostosowane do zawartości i stopnia szczegółowości projektowanego dokumentu oraz etapu przyjęcia tego dokumentu w procesie opracowywania projektów dokumentów powiązanych z tym dokumentem;
  - ✓ informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko;
  - ✓ streszczenie sporządzone w języku niespecjalistycznym;
- określać, analizować i oceniać:
  - ✓ istniejący stan środowiska oraz potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu;
  - ✓ stan środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem;
  - ✓ istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczące obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. *o ochronie przyrody*;
  - ✓ cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym albo krajowym, istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu oraz sposoby, w jakich te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania dokumentu;
  - ✓ przewidywane znaczące oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe

i chwilowe oraz pozytywne i negatywne na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru, jak również na środowisko, a w szczególności:

- ludzi,
- różnorodność biologiczną,
- zwierzęta i rośliny,
- wodę,
- powietrze,
- powierzchnię ziemi,
- krajobraz,
- klimat,
- zasoby naturalne,
- zabytki,
- dobra materialne,

z uwzględnieniem zależności między tymi elementami środowiska i między oddziaływaniami na te elementy;

- przedstawiać:
  - ✓ rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru;
  - ✓ rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie wraz z uzasadnieniem ich wyboru oraz opis metod dokonania oceny prowadzącej do tego wyboru albo wyjaśnienie braku rozwiązań alternatywnych, w tym wskazanie napotkanych trudności wynikających z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy;
- uwzględniać informacje zawarte w prognozach oddziaływania na środowisko sporządzonych dla innych, przyjętych już, dokumentów powiązanych z projektem dokumentu będącego przedmiotem postępowania.

Zakres tematyczny niniejszej prognozy sporządzanej do Studium... na zlecenie Urzędu Gminy Czarnożyły uwzględnia wytyczne ww. organów.

1.1. Podstawy prawne i materiały wyjściowe

Podstawę prawną sporządzenia poniższego opracowania stanowią:

- Uchwała Nr XXV/104/2012 Rady Gminy w Czarnożyłach z dnia 16 października 2012 roku *w sprawie przystąpienia do sporządzenia studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Czarnożyły*;
- Ustawa z dnia 3 października 2008 r. *o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko* (Dz. U. 2008, Nr 199, poz. 1227 z późn. zm.);

Przy opracowywaniu projektu Studium... wykorzystano:

- zagospodarowanie przestrzenne, prawo budowlane:

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO
ustaleń projektu Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego
GMINY CZARNOŻYŁY

- ✓ ustawa z dnia 27 marca 2003 r. *o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym* (tekst jednolity Dz. U. z 2012 r., poz. 647 z późn. zm.);
- ✓ ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. *prawo budowlane* (tekst jednolity Dz. U. z 2010 r., Nr 243, poz. 1623 z późn. zm.);
- ✓ rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 28 kwietnia 2004r. *w sprawie zakresu projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy* (Dz. U. Nr 118, poz. 1233);
- ✓ ustawa z dnia 21 marca 1985 r. *o drogach publicznych* (tekst jednolity Dz. U. z 2013, poz. 260, z późn. zm.);
- ✓ rozporządzenie Ministra Transportu i Gospodarki Morskiej z dnia 2 marca 1999 r. *w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać drogi publiczne i ich usytuowanie* (Dz. U. Nr 43, poz. 430 z późn. zm.);
- ✓ ustawa z dnia 28 marca 2003 r. *o transporcie kolejowym* (tekst jednolity Dz. U. z 2007 r. Nr 16, poz. 94 z późn. zm.);
- ✓ ustawa z dnia 8 marca 1990 r. *o samorządzie gminnym* (tekst jednolity Dz. U. z 2013 r., poz. 594 z późn. zm.);
- ochrona środowiska, ochrona przyrody:
  - ✓ ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. *o ochronie przyrody* (tekst jedn. Dz. U. z 2013 r., poz. 627 z późn. zm.);
  - ✓ ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. *prawo ochrony środowiska* (tekst jedn. Dz. U. 2008 r., Nr 25, poz. 150 z późn. zm.);
- powierzchnia ziemi:
  - ✓ ustawa z dnia 3 lutego 1995 r. *o ochronie gruntów rolnych i leśnych* (tekst jednolity Dz. U. 2004 r., Nr 121, poz. 1266 z późn. zm.);
  - ✓ ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. *prawo geologiczne i górnicze* (Dz. U. z 2011 r. Nr 163, poz. 981, z późn. zm.);
- odpady:
  - ✓ ustawa z dnia 13 września 1996 r. *o utrzymaniu czystości i porządku w gminach* (tekst jednolity Dz. U. z 2012, poz. 391 z późn. zm.);
  - ✓ ustawa z dnia 14 grudnia 2012 r. *o odpadach* (Dz. U. z 2013 r., poz. 21 z późn. zm.);
- gospodarka wodno-ściekowa:
  - ✓ ustawa z dnia 7 czerwca 2001 r. *o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków* (tekst jednolity z Dz. U. 2006 r., Nr 123, poz. 858 z późn. zm.);
  - ✓ ustawa z dnia 18 lipca 2001 r. *prawo wodne* (tekst jedn. Dz. U. z 2012 r., poz. 145 z późn. zm.);
- zabytki:
  - ✓ ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. *o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami* (Dz. U. z 2003 r. Nr 162, poz. 1568 z późn. zm.).

1.2. Przedmiot i cel opracowania

Przedmiotem opracowania jest prognoza oddziaływania ustaleń projektu Studium... na środowisko obszaru objętego uchwałą Nr XXV/104/2012 Rady Gminy w Czarnożyłach z dnia 16 października 2012 roku tj. gminy w administracyjnych granicach, jak również terenów pozostających w najbliższym jej sąsiedztwie.

Podstawowym celem prognozy jest wykazanie, jak określone w projekcie Studium... kierunki zagospodarowania przestrzennego gminy wpłyną na środowisko i czy, a jeśli tak, to w jakim stopniu naruszą zasady prawidłowej gospodarki zasobami naturalnymi. Ze względu na dużą złożoność zjawisk przyrodniczych, ograniczony zakres rozpoznania środowiska oraz ogólny charakter dokumentów planistycznych, ocena potencjalnych przekształceń środowiska wynikających z projektowanego przeznaczenia terenu ma formę prognozy.

Do pozostałych celów realizacji prognozy zalicza się:

- wyeliminowanie jeszcze na etapie sporządzania studium, ustaleń sprzecznych z zasadami zrównoważonego rozwoju analizowanego obszaru i jego otoczenia,
- ocenę skutków oddziaływania przyjętych kierunków zagospodarowania gminy na środowisko, a co za tym idzie określenie wpływu nowego przeznaczenia terenów na poszczególne rodzaje użytkowania oraz określenie warunków zagospodarowania tych obszarów,
- wprowadzenie ustaleń umożliwiających działalność gospodarczą na analizowanym terenie i zaspokajanie potrzeb społeczności lokalnej przy równoczesnym zachowaniu równowagi przyrodniczej i trwałości procesów przyrodniczych,
- ocenę na ile ustalenia Studium... pozwolą na zachowanie istniejących wartości zasobów środowiska, na ile wzbogacą lub odtworzą obniżone, czy też zdegradowane wartości oraz w jakim stopniu spotęgują lub osłabiają istniejące zagrożenia, a także na ile stwarzają możliwość pojawienia się nowych szans dla ukształtowania wyższej jakości środowiska.

Reasumując prognoza nie jest dokumentem rozstrzygającym o słuszności realizacji zamierzeń inwestycyjnych przewidzianych nowymi ustaleniami projektu Studium..., a jedynie przedstawia prawdopodobne skutki jakie niesie za sobą realizacja ustaleń projektu Studium... na poszczególne komponenty środowiska w ich wzajemnym powiązaniu, w szczególności na ekosystemy, krajobraz, a także na ludzi, dobra materialne oraz dobra kultury.

1.2.1. Przedmiot i cel Studium

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy jest elementem polityki przestrzennej służącym definiowaniu lokalnych zasad gospodarowania przestrzenią. Posiada swoisty charakter „wytycznych” do sporządzania prawa miejscowego.

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy jest materiałem określającym uwarunkowania wynikające ze stanu istniejącego oraz wskazującym kierunki zagospodarowania przestrzennego. Jego zadaniem jest poprawa jakości i warunków życia mieszkańców gminy, poprawa warunków aktywności ekonomicznej, przeciwdziałanie degradacji środowiska naturalnego, ochrona dziedzictwa kulturowego i tożsamości lokalnej, podnoszenie standardów i jakości funkcjonowania gminy przy zachowaniu zasad zrównoważonego rozwoju

oraz uwzględnieniu kierunków polityki przestrzennej na szczeblu krajowym i wojewódzkim. Jego zadaniem jest również promocja gminy.

Gmina Czarnożyły posiada dotychczas obowiązujące Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy wykonane w 2000 r. w trybie ustawy *o zagospodarowaniu przestrzennym* z dnia 7 lipca 1994 r. (Dz. U. 1994 nr 89 poz. 415 z późn. zm.). W wyniku upływu 12 lat zmianie uległa podstawa prawna sporządzania Studium..., która podkreśliła konieczność zgodności ustaleń miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego z ustaleniami Studium...¹. Ponadto nastąpiła diametralna zmiana sytuacji społecznej i ekonomicznej, zarówno w kraju, jak i w gminie. Studium... stało się częściowo nieaktualne. Nie zabezpiecza już wszystkich potrzeb gminy, wynikających ze wzmożonego rozwoju przestrzennego i ekonomicznego. Ze szczegółowej analizy wniosków osób prywatnych złożonych do projektu Studium... Wynika, że istnieje silna presja do zagospodarowania nowych terenów gminy.

W związku z powyższym podjęto decyzję o konieczności opracowania nowego Studium..., będącego podstawą do wprowadzania koniecznych zmian w obowiązującym prawie miejscowym z 2004 r., wynikających z aktualnych potrzeb mieszkańców gminy. Zakres zmian do uwzględnienia w nowym Studium... obejmować powinien głównie:

- dostosowanie do aktualnych przepisów prawa;
- uwzględnienie aktualnych czynników i barier rozwoju stwarzanych przez środowisko przyrodnicze;
- uwzględnienie obiektów o cechach zabytkowych, zgodnie z opracowaną gminną ewidencją zabytków;
- stworzenie zasad zagospodarowania na terenach w sąsiedztwie terenów objętych ochroną;
- wyznaczenie obszarów do rozwoju form aktywności ludzkiej oraz obszarów, na których obowiązuje zakaz zabudowy bądź ograniczenie zabudowy, przy uwzględnieniu wniosków osób prywatnych złożonych do zmiany Studium...;
- wprowadzenie nowych terenów inwestycyjnych na obszarze gminy;
- uwzględnienie zadań wynikających z opracowań wyższego rzędu.

Podstawowym celem sporządzanego obecnie nowego Studium... jest identyfikacja uwarunkowań rozwojowych gminy Czarnożyły wynikających ze sfery społecznej, gospodarczej, środowiskowej, zagospodarowania przestrzennego, a następnie określenie polityki przestrzennej, w tym lokalnych zasad zagospodarowania.

W pierwszym etapie pracy szczegółowej analizie poddano uwarunkowania wynikających z:

- dotychczasowego przeznaczenia, zagospodarowania i uzbrojenia terenów (w 2012 r. została przeprowadzona inwentaryzacja urbanistyczna);
- stanu ładu przestrzennego i wymogów jego ochrony;
- stanu środowiska przyrodniczego, w tym stanu rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej, wielkości i jakości zasobów wodnych oraz wymogów ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu kulturowego;
- stanu dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej;

---

¹ Od 2003 roku obowiązuje ustawa z dnia 27 marca 2003 r. *o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym* (tekst jednolity, Dz. U. z 2012 poz. 647). Nowe zasady sporządzania Studium określa rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 28 kwietnia 2004r. *w sprawie zakresu projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy* (Dz. U. Nr 118, poz. 1233).

- warunków i jakości życia mieszkańców, w tym ochrony ich zdrowia;
- zagrożenia bezpieczeństwa ludności i jej mienia;
- stanu prawnego gruntów;
- występowania obiektów i terenów chronionych na podstawie przepisów odrębnych;
- występowania udokumentowanych złóż kopalin oraz zasobów podziemnych;
- występowania terenów górniczych wyznaczonych na podstawie przepisów odrębnych;
- wymagań dotyczących ochrony przeciwpowodziowej;
- występowania obszarów naturalnych zagrożeń geologicznych;
- stanu systemu komunikacji i infrastruktury technicznej, w tym stopnia uporządkowania gospodarki wodno – ściekowej, energetycznej oraz gospodarki odpadami;
- potrzeb i możliwości rozwoju gminy.

Ponadto dokonano analizy ustaleń obowiązującego na terenie gminy prawa miejscowego oraz wniosków złożonych przez osoby prywatne oraz instytucje.

Powyższa problematyka została przedstawiona opisowo w pierwszej części projektu Studium... oraz graficznie w postaci rys. nr 1 – „Uwarunkowania rozwoju” przedstawiającej najistotniejsze problemy stanowiące o uwarunkowaniach rozwoju gminy. Materiał pomocniczy do opracowania tej planszy stanowiły analizy istniejącego stanu zagospodarowania terenów, infrastruktury technicznej, zasobów środowiska przyrodniczego i kulturowego oraz systemu komunikacji kołowej i pieszej przeprowadzone w czerwcu 2012 r.).

Przeprowadzone analizy stały się również podstawą do sformułowania wniosków i syntezy uwarunkowań, co stało się podstawą do sformułowania, w następnym etapie prac planistycznych, zasad polityki przestrzennej rozwoju gminy oraz określenia głównych kierunków jej dalszego rozwoju. Również zostały one przedstawione w postaci tekstowej – część druga projektu Studium... oraz graficznie – rys. nr 2 – „Kierunki rozwoju i polityka przestrzenna”.

1.3. Określenie zasięgu terenu objętego prognozą

Obszar objęty prognozą obejmuje gminę w jego administracyjnych granicach. Powierzchnia obszaru objętego projektem Studium... oraz Prognozą wynosi 6990 ha (ok. 70 km²), co stanowi 7,5% powierzchni powiatu wieluńskiego. To trzecia pod względem wielkości gmina powiatu. Jej rozciągłość równoleżnikowa wynosi 11,5 km, zaś południkowa 10,4 km.

Gmina Czarnożyły jest jedną z dziesięciu jednostek samorządowych wchodzących w skład powiatu. Sąsiaduje z następującymi gminami:

- ✓ od północnego-wschodu z gminą Ostrówek,
- ✓ od północy i północnego-zachodu z gminą Lututów (pow. wieruszowski),
- ✓ od zachodu z gminą Biała,
- ✓ od południa i południowego-wschodu z gminą Wieluń.

Według stanu na dzień 31.12.2011 r. gminę Czarnożyły zamieszkiwało 4592 osób.

Decyzja o przystąpieniu do sporządzenia studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Czarnożyły została podjęta uchwałą Nr XXV/104/2012 Rady Gminy w Czarnożyłach w dniu 16 października 2012 roku.

Zakres przestrzenny opracowania obejmuje obszar przedstawiony na rysunku prognozy. Odpowiada granicom administracyjnym gminy oraz granicom przedstawionym w załączniku graficznym do uchwały Nr IV/19/11 z dnia 31 stycznia 2011 r. W zakresie powiązań i oddziaływań zewnętrznych zakres poszerzono poza opisywany teren.

1.4. Powiązania projektu z innymi dokumentami

Główne zobowiązania międzynarodowe Polski w dziedzinie ochrony środowiska wynikają z członkostwa w Unii Europejskiej. Spośród dokumentów programowych Unii istotnych dla wprowadzania koncepcji trwałego i zrównoważonego rozwoju należy wyróżnić:

- *VI Program Działań Unii Europejskiej zatytułowany „Środowisko 2010 – Nasza Przyszłość, Nasz Wybór”* – jest to już szósty program polityki ekologicznej Unii, który formułuje 4 priorytetowe cele działania w zakresie ochrony środowiska na lata 2001 – 2010:

- ✓ zmiany klimatyczne – celem jest ograniczenie emisji gazów cieplarnianych o 8% w latach 2008 – 2012 (wspieranie zużycia odnawialnych źródeł energii);
- ✓ przyroda i bioróżnorodność – przywrócenie struktury i funkcjonowania systemów przyrodniczych;
- ✓ środowisko a zdrowie – redukcja zagrożenia pestycydami i chemikaliami;
- ✓ zasoby naturalne i odpady – zwiększenie efektywności wykorzystania zasobów naturalnych i zmniejszenie ilości odpadów.

wyznaczają one cele strategiczne dotyczące ochrony środowiska i na jego podstawie przyjmowane są programy lokalne, regionalne i krajowe;

- „*Odnowiona Strategia Zrównoważonego Rozwoju UE*”, która za jeden z głównych celów uznaje ochronę środowiska naturalnego poprzez:

zachowanie potencjału Ziemi,

respektowanie ograniczeń naturalnych zasobów,

zapewnienie wysokiego poziomu ochrony środowiska naturalnego i poprawy jego jakości,

przeciwdziałanie i ograniczenie zanieczyszczeniu środowiska,

propagowanie zrównoważonej konsumpcji i produkcji, tak by oddzielić wzrost gospodarczy od degradacji środowiska.

Ponadto wyodrębniono siedem głównych wyzwań, którym przypisano cele ostateczne i operacyjne oraz działania:

- ✓ ograniczenie zmian klimatycznych oraz wzrost zużycia biopaliw (ograniczenie emisji gazów cieplarnianych, zwiększenie udziału paliw alternatywnych),
- ✓ proekologiczna przebudowa modelu transportowego (wzrost udziału transportu kolejowego, wodnego i publicznego w strukturze transportu ogółem),
- ✓ promowanie zrównoważonej konsumpcji i produkcji (zwiększenie udziału ochrony środowiska w rozwoju gospodarczym),
- ✓ racjonalne gospodarowanie zasobami naturalnymi (unikanie ich nadmiernej eksploatacji) oraz zahamowanie degradacji różnorodności biologicznej,
- ✓ zwiększenie bezpieczeństwa zdrowotnego (bezpieczeństwo i wysoka jakość produktów żywnościowych, produkcja i użytkowanie środków chemicznych w sposób bezpieczny dla zdrowia ludzi i środowiska),

- ✓ promowanie integracji i solidarności społecznej oraz stabilnej jakości życia,
- ✓ włączenie zagadnień zrównoważonego rozwoju do wszystkich polityk sektorowych.
- „*Europa 2020. Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu*” – dokument programowy Komisji Europejskiej, który obejmuje rozwój zrównoważony – wspieranie gospodarki efektywnej korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku; pośród celów nadrzędnych mających znaczenie dla środowiska wskazano osiągnięcie celu 20/20/20 w zakresie klimatu i energii - ograniczenie emisji CO₂ (nawet o 30%), zwiększenie udziału odnawialnych źródeł energii, zwiększenie efektywności wykorzystania energii o 20%.

Cele przedstawione w ww. dokumentach Wspólnoty Europejskiej są podstawą rozwiązań prawnych obowiązujących w Polsce.

Najważniejszym z nich jest *Konstytucja Rzeczypospolitej Polski*, która w artykule piątym uznaje zrównoważony rozwój jako zasadę, którą kierować powinno się Państwo². Politykę państwa w zakresie ochrony środowiska wyznaczają m.in.:

- „*Polska 2025. Długookresowa Strategia Trwałego i Zrównoważonego Rozwoju*”³ – pierwsza próba określenia wizji Polski do roku 2025 wskazująca główne kierunki działań w zakresie polityki społecznej, rozwoju gospodarki i polityki państwa w zakresie ochrony środowiska, gospodarki przestrzennej i regionalnej. Strategia oparta została na koncepcji trwałego i zrównoważonego rozwoju.
- „*II Polityka Ekologiczna Państwa*”⁴ – określa cele oraz zakres działań na rzecz ochrony środowiska w trzech horyzontach czasowych: 2002, 2010, 2025 (pierwsze dwa okresy związane z procesem integracji z Unią Europejską). Wskazuje on narzędzia ochrony środowiska (instytucjonalne, prawne, gospodarcze, naukowe) oraz problemy związane ze współpracą międzynarodową, ze szczególnym uwzględnieniem UE. Za główny cel uznaje zapewnienie bezpieczeństwa ekologicznego kraju, przy założeniu, że skuteczna regulacja i reglamentacja korzystania ze środowiska nie dopuści do powstania zagrożeń dla jakości i trwałości zasobów przyrodniczych.
- „*Polityka Ekologiczna Państwa na lata 2009-2012 z perspektywą do roku 2016*”⁵ – to dokument strategiczny wskazujący na główne wyzwania i najważniejsze priorytety polityki ekologicznej RP w najbliższych 4-8 latach. Stanowi o konieczności wprowadzenia w życie zasad zrównoważonego rozwoju. Główne cele to m.in.:
  - ✓ uwzględnienie zasad ochrony środowiska w strategiach sektorowych,
  - ✓ aktywizacja rynku na rzecz ochrony środowiska,
  - ✓ udział społeczeństwa w działaniach na rzecz ochrony środowiska poprzez podnoszenie świadomości ekologicznej społeczeństwa,
  - ✓ ochrona dziedzictwa przyrodniczego i racjonalne gospodarowanie zasobami przyrody,
  - ✓ poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego.

---

² Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r., Dz. U. Nr 78, poz. 483.

³ Polska 2025. Długookresowa strategia trwałego i zrównoważonego rozwoju, Rada Ministrów, Narodowe Centrum Studiów Strategicznych przy współpracy Ministra Środowiska, Warszawa, 2000.

⁴ Dokument przyjęty przez Radę Ministrów w czerwcu 2000 r. i Sejm RP w sierpniu 2001 r.

⁵ „Polityka Ekologiczna Państwa na lata 2009-2012 z perspektywą do roku 2016”, Minister Środowiska, Warszawa, 2008.

W celu realizacji polityki ekologicznej państwa uchwalany jest wojewódzki, powiatowy lub gminny program ochrony środowiska. Integralną część programu ochrony środowiska stanowi plan gospodarki odpadami.

- „Program Ochrony Środowiska Województwa Łódzkiego na lata 2008 – 2011 z perspektywą na lata 2012 – 2015”⁶ – jest to program, który wskazuje cele i priorytety ekologiczne, rodzaj i harmonogram działań proekologicznych oraz środki niezbędne do osiągnięcia zaplanowanych celów, w tym mechanizmy ekonomiczne i środki finansowe. W planie wyznaczono podstawowy cel: – Ochrona i poprawa stanu środowiska oraz dwa cele uzupełniające: – Przeciwdziałanie pozostałym zagrożeniom pochodzenia antropogenicznego i Podniesienie świadomości ekologicznej społeczeństwa, w ramach których sformułowano dziesięć priorytetów. Program realizuje misję: „Podniesienie atrakcyjności województwa w strukturze regionalnej Polski i Europy jako regionu sprzyjającego zamieszkaniu i gospodarce przy dążeniu do budowy wewnętrznej spójności i zachowania różnorodności miejsc” określoną w „Strategii Rozwoju Województwa Łódzkiego na lata 2007 – 2020”⁷ oraz stanowi także realizację Wojewódzkiego planu zagospodarowania przestrzennego.
- Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Wieluńskiego na lata 2010-2013 z perspektywą na lata 2014-2017 – to opracowanie mające na celu realizację na terenie powiatu wieluńskiego polityki ekologicznej państwa. Jako nadrzędną zasadę przyjęto zasadę zrównoważonego rozwoju traktującą rozwój społeczno-gospodarczy jako proces współistnienia na równych prawach działań politycznych, gospodarczych i społecznych, przy zachowaniu równowagi przyrodniczej oraz podstawowych potrzeb współczesnego jak i przyszłych pokoleń. Program określa cele ekologiczne, priorytety. Za podstawowy cel uznano ochronę i poprawę stanu środowiska. Konieczne jest również przeciwdziałanie zagrożeniom pochodzenia antropogenicznego oraz podniesienie świadomości ekologicznej społeczeństwa – cele uzupełniające. Będą one osiągnięte poprzez następujące priorytety ekologiczne realizowanych w wyniku działań proekologicznych:
  - I - ochrona zasobów wód podziemnych wraz z poprawą ich jakości oraz ochrona przed powodzią;
  - II - ochrona powierzchni ziemi i gleb przed degradacją;
  - III - ochrona i wzrost różnorodności biologicznej i krajobrazowej oraz wzrost lesistości;
  - IV – racjonalna gospodarka odpadami;
  - V – poprawa jakości powietrza;
  - VI – redukcja emisji ponadnormatywnego hałasu;
  - VII – ograniczenie możliwości wystąpienia poważnych awarii;
  - VIII - Utrzymanie obowiązujących standardów w zakresie promieniowania elektromagnetycznego;
  - IX - Racjonalizacja wykorzystywania materiałów i surowców;
  - X – kształtowanie postaw ekologicznych.

W części końcowej Program ustala rodzaj i harmonogram działań proekologicznych oraz określa środki niezbędne do osiągnięcia zaplanowanych celów, w tym mechanizmy prawno -

---

⁶ „Program Ochrony środowiska Województwa Łódzkiego na lata 2008 – 2011 z perspektywą na lata 2012 – 2015”, Zarząd Województwa Łódzkiego, Łódź, 2007. Integralną część stanowi „Plan Gospodarki Odpadami Województwa Łódzkiego 2011 (z uwzględnieniem lat 2012 – 2015)”.

⁷ „Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego na lata 2007 – 2020”, Łódź, 2006.

ekonomiczne i środki finansowe. Dokument ten umożliwi kompleksowe i efektywne zarządzanie ochroną środowiska oraz zapewni niezbędną koordynację działań proekologicznych we wszystkich gminach powiatu.

- *Gminny Program Ochrony Środowiska dla gminy Czarnożyły*⁸ - to dokument strategiczny, który pełni szczególną rolę w zarządzaniu środowiskiem. Określa kierunek działań w zakresie ochrony środowiska oraz wytycza cele i zadania środowiskowe umożliwiające ich realizację usystematyzowane według priorytetów. Wskazuje działania, których realizacja pozwoli na zrównoważony rozwój gminy. Dokument ten miał przede wszystkim na celu:
  - rozpoznanie stanu istniejącego i przedstawienie propozycji zadań niezbędnych do kompleksowego rozwiązania problemów ochrony środowiska;
  - wyznaczenie hierarchii ważności poszczególnych inwestycji - ustalenie priorytetów ekologicznych;
  - przedstawienie rozwiązań technicznych, analiz ekonomicznych, formalno-prawnych dla proponowanych działań proekologicznych;
  - wyznaczenie harmonogramu realizacji inwestycji ze wskazaniem źródeł finansowania.

Powyższy dokument został opracowany w 2004 r., a określone w nim szczegółowe zadania, ze względu na ich realizację, zostały podzielone na interwały czasowe w perspektywie czteroletniej (do 2007 roku) i perspektywie długoterminowej (do 2015 roku). Część zadań została już zrealizowana, a część dopiero zostanie wdrożona.

- *Gminny Plan Gospodarki Odpadami dla gminy Czarnożyły*⁹ - dokument, którego celem było określenie stanu gospodarki odpadami na terenie gminy, kierunków przewidywanych zmian oraz przedstawienie działań krótkoterminowych (do 2007 roku) i długoterminowych (do 2014 roku) mających na celu poprawę stanu istniejącego. Przedstawiono również koszty realizacji zamierzonych inwestycji oraz ich sposób monitorowania.

Zarówno Gminny program ochrony środowiska gminy oraz Gminny program gospodarki odpadami gminy wymaga weryfikacji i uaktualnienia do obecnej sytuacji gminy.

1.4.1. Powiązania Studium z innymi dokumentami

W celu koordynacji zamierzeń projektowych na wszystkich poziomach planowania przestrzennego, Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy uwzględnia zasady określone na poziomie krajowym („Koncepcja przestrzennego zagospodarowania kraju 2030” (KPZK 2030)¹⁰) i wojewódzkim („Strategii rozwoju województwa łódzkiego” i „Plan zagospodarowania przestrzennego województwa łódzkiego”).

Projekt Studium... realizuje postanowienia i przewidywania planów wyższego rzędu, co zapewnia spójną politykę przestrzenną na poziomie regionalnym i ponadregionalnym. Nawiązuje do następujących dokumentów:

- „Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030” - to najważniejszy dokument dotyczący ładu przestrzennego Polski. Przedstawia on wizję zagospodarowania przestrzennego kraju w perspektywie najbliższych 20 lat oraz określa cele i kierunki polityki przestrzennej służące jej urzeczywistnieniu. Wprowadza zasadę współzależności celów

---

⁸ Załącznik nr 1 do uchwały Nr XX/82/2004 Rady Gminy Czarnożyły z dnia 29.11.2004 r.

⁹ Załącznik nr 2 do uchwały Nr XX/82/2004 Rady Gminy Czarnożyły z dnia 29.11.2004 r.

¹⁰ Została przyjęta przez rząd uchwałą z dnia 13 grudnia 2011 r.

polityki przestrzennej z celami polityki regionalnej, wiąże planowanie strategiczne z działaniami w ramach programów rozwoju i programów operacyjnych współfinansowanych ze środków Unii Europejskiej. Celem strategicznym KPZK 2030 jest efektywne wykorzystanie przestrzeni kraju i jej zróżnicowanych potencjałów rozwojowych do osiągnięcia ogólnych celów rozwojowych – konkurencyjności, zwiększenia zatrudnienia i większej sprawności państwa oraz spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej w długim okresie. Aby zrealizować cel strategiczny sformułowano sześć celów operacyjnych:

- ✓ podwyższenie konkurencyjności głównych ośrodków miejskich Polski w przestrzeni europejskiej (chodzi o ich integrację funkcjonalną przy zachowaniu policentrycznej struktury systemu osadniczego, która sprzyja spójności);
- ✓ poprawa spójności wewnętrznej kraju (przez promowanie integracji funkcjonalnej, tworzenie warunków do rozwoju oraz wykorzystanie potencjału wewnętrznego wszystkich terytoriów);
- ✓ poprawa dostępności terytorialnej kraju (przez rozwijanie infrastruktury transportowej i telekomunikacyjnej);
- ✓ kształtowanie struktur przestrzennych wspierających osiągnięcie i utrzymanie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego i walorów krajobrazowych Polski;
- ✓ zwiększenie odporności struktury przestrzennej na zagrożenia naturalne i utratę bezpieczeństwa energetycznego oraz kształtowanie struktur przestrzennych wspierających zdolności obronne państwa;
- ✓ przywrócenie i utrwalenie ładu przestrzennego, jako ważnego elementu warunkującego rozwój kraju.

W 2030 r. Polska przestrzeń będzie bardziej zintegrowana w układach międzynarodowych. Warszawa i pozostałe ośrodki metropolitalne (w tym Łódź) będą lepiej powiązane funkcjonalnie (głównie gospodarczo) między sobą, a także z podobnymi obszarami UE. Zgodnie ze sformułowaną w dokumencie wizją, Polska 2030 r. będzie krajem o ugruntowanych warunkach trwałego i zrównoważonego rozwoju, dobrze zagospodarowanym, sprawnie zarządzanym i bezpiecznym. Będzie to efekt procesów gospodarczych, społecznych, przestrzennych i cywilizacyjnych. Podstawową cechą Polski 2030 r. będzie spójność społeczna, gospodarcza i przestrzenna.

- Strategia Rozwoju Kraju 2007-2015 – podstawowy dokument strategiczny określający cele i priorytety polityki rozwoju w perspektywie najbliższych lat oraz warunki, które powinny ten rozwój zapewnić. Stanowi on punkt odniesienia zarówno dla innych strategii opracowywanych przez jednostki samorządu terytorialnego.

Priorytetami strategicznymi są:

- ✓ Wzrost konkurencyjności i innowacyjności gospodarki;
- ✓ Poprawa stanu infrastruktury technicznej i społecznej;
- ✓ Wzrost zatrudnienia i podniesienie jego jakości;
- ✓ Budowa zintegrowanej wspólnoty społecznej i jej bezpieczeństwo;
- ✓ Rozwój obszarów wiejskich;
- ✓ Rozwój regionalny i podniesienie spójności terytorialnej;

Województwo łódzkie wspierane będzie w działaniach zmierzających do:

- ✓ poprawy jego dostępności drogowej, kolejowej i lotniczej, szczególnie w relacjach z Warszawą oraz innymi metropoliami,

- ✓ rozwoju Centralnego Węzła Komunikacyjnego – skrzyżowanie autostrad A1 i A2 oraz dróg ekspresowych S-8, S14, i S-74,
  - ✓ wzmocnienia funkcji metropolitarnej Łodzi,
  - ✓ rozwoju regionalnego potencjału akademickiego i naukowo-badawczego,
  - ✓ wzmocnienia sieci instytucji wspierających przedsiębiorczość, w tym na terenach wiejskich.
- „Plan zagospodarowania przestrzennego województwa łódzkiego” – aktualizacja¹¹ - to strategiczny dokument opracowany przez samorząd województwa określający zasady kształtowania struktury przestrzennej województwa w długim horyzoncie czasowym. To element regionalnego planowania strategicznego i odgrywa koordynacyjną rolę pomiędzy planowaniem krajowym a planowaniem miejscowym. Formułuje cele i kierunki polityki przestrzennej, dając podstawę do formułowania tej polityki w programach operacyjnych i programach rozwoju. Realizacja określonych celów i kierunków polityki rozwoju przestrzennego województwa do 2030 r. pozwoli na osiągnięcie wysokiej pozycji konkurencyjnej regionu na arenie krajowej i międzynarodowej oraz realizację przyjętej wizji rozwoju przestrzennego. Zdefiniowana w „Strategii Rozwoju Województwa”¹² misja regionu zakłada *„podniesienie atrakcyjności województwa łódzkiego w strukturze regionalnej Polski i Europy jako regionu sprzyjającego zamieszkaniu i gospodarce przy dążeniu do budowy wewnętrznej spójności i zachowaniu różnorodności jego miejsc”*. Wynika z niej nadrzędny cel polityki zagospodarowania przestrzennego – kształtowanie struktury funkcjonalno-przestrzennej województwa, warunkującej dynamizację rozwoju zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju poprzez:
    - ✓ wykorzystanie cech położenia w centrum Polski,
    - ✓ wykorzystanie endogenicznego potencjału regionu,
    - ✓ trwałe zachowanie środowiska przyrodniczego i kulturowego,
    - ✓ dążenie do budowy wewnętrznej spójności regionu.

Główne cele polityki rozwoju przestrzennego województwa do 2030 r. przyjęte w tym dokumencie to:

- ✓ równoważenie systemu osadniczego i poprawa spójności terytorialnej regionu,
- ✓ zwiększenie dostępności województwa poprzez rozwój ponadlokalnych systemów infrastruktury,
- ✓ kształtowanie tożsamości regionalnej z wykorzystaniem walorów przyrodniczych,

---

¹¹ Przyjęta uchwałą Nr LX/1648/10 Sejmiku Województwa Łódzkiego z dnia 21 września 2010 r. W dokumencie tym mają swoje odzwierciedlenie wytyczne z „Koncepcji polityki przestrzennego zagospodarowania kraju” (KPPZK). Ważniejsze zadania mające pośredni wpływ na politykę i kierunki rozwoju gminy to:

- rozwój Łódź jako potencjalnego ośrodek rozwoju społeczno – gospodarczego o znaczeniu europejskim tzw. europole – ośrodek przedsiębiorczości i innowacyjności;
- kształtowanie krajowej sieci ekologicznej ECONET, w tym sieci NATURA 2000 (gmina poza zasięgiem sieci);
- rozwój sieci drogowej, w tym autostrady A-1 i A-2 oraz A-8 (lub ekspresowa S-8 relacji Łódź-Wrocław);
- rozwój transportu lotniczego;
- rozwój telekomunikacji, w tym zaprojektowanie i budowa ISDN - zintegrowanej sieci usług cyfrowych włączonej w EURO- ISDN i sieć globalną.

¹² Dokument przyjęty na lata 2007-2020 uchwalony przez Sejmik Województwa Łódzkiego uchwałą Nr LI/865/2006 z dnia 31 stycznia 2006 r.

kulturowych i turystycznych regionu,

- ✓ ochrona i poprawa stanu środowiska, zapewnienie bezpieczeństwa publicznego,
- ✓ minimalizacja zagrożeń i obszarów problemowych.

Powyższe główne cele będą realizowane poprzez kierunki działań.

Projekt Studium... anektuje wytyczne „Planu zagospodarowania przestrzennego województwa łódzkiego” – aktualizacja dotyczące gminy Czarnożyły.

- Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego gminy Czarnożyły (uchwała Nr XV/57/04 Rady Gminy w Czarnożyłach z dnia 29 marca 2004 r.) – dokument prawa miejscowego, obejmujący obszar gminy w jej granicach administracyjnych z 2002 roku. Jego celem jest przekształcenie zainwestowania na obszarze gminy w sposób umożliwiający wyznaczenie nowych terenów budowlanych i oprawę ładu przestrzennego, przy minimalizacji wzajemnych konfliktów i optymalizacji korzyści, wynikających ze wspólnych działań.

Plan ustala: podstawowe przeznaczenie dla poszczególnych terenów oraz wyznacza tereny dróg, wytyczne konserwatorskie w zakresie dóbr kultury, zasady ochrony środowiska, ogólne warunki zabudowy i zagospodarowania terenu oraz szczegółowe wytyczne dla poszczególnych jednostek planistycznych, zasady wyposażenia w infrastrukturę techniczną (woda, ścieki, wody opadowe, energia elektryczna, ciepło, gaz, telekomunikacja), szczegółowe warunki dla układu komunikacyjnego.

Obowiązujący plan miejscowy reguluje sposób zagospodarowania terenu gminy, będąc podstawowym narzędziem kreowania polityki przestrzennej na jej terenie. Typ przeznaczenia terenu uzależniony został od istniejącego stanu zagospodarowania gminy oraz uwarunkowań środowiskowych, kulturowych i infrastrukturalnych. Dokument ten stworzył solidną podstawę dla racjonalnego gospodarowania na terenach gminny.

Do projektu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Czarnożyły została wykonana prognoza oddziaływania na środowisko przyrodnicze (mgr inż. M. Wiśniewska, maj 2003).

W projekcie Studium... w celu określenia głównych kierunków zagospodarowania i rozwoju struktury funkcjonalno – przestrzennej gminy przyjęto zasadę zrównoważonego rozwoju, jako generalny kierunek działania. Zrównoważony rozwój, zgodnie z ustawą z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska¹³ to: **„rozwój społeczno – gospodarczy, w którym następuje proces integrowania działań politycznych, gospodarczych i społecznych z zachowaniem równowagi przyrodniczej oraz trwałości podstawowych procesów przyrodniczych w celu zagwarantowania możliwości zaspokajania podstawowych potrzeb poszczególnych społeczności lub obywateli zarówno współczesnego pokolenia, jak i przyszłych pokoleń”.**

Ponadto wykorzystano informacje w opracowaniach:

- *Opracowanie ekofizjograficzne*, lipiec 2012 r., Pracownia Planowania Przestrzennego Architekci T. Brzozowska, A. Tomczak, Sp. p. – mgr Dorota Sowa, Anna Czaplińska, Łódź;
- *Lokalna Strategia Rozwoju LGD „Ziemia Wieluńska”*, listopad 2008 r.

---

¹³ Dz. U. z 2008 r., Nr 25, poz. 150 z późniejszymi zmianami

- Raport o oddziaływaniu na środowisko przedsięwzięcia: Elektrownia Wiatrowa V90 2MW w miejscowości Stawek, gmina Czarnożyły dz. nr ewid. 258, kwiecień 2009 roku, Łódź, opracowany przez ATMO-ex sp. z o.o. na zlecenie WINDPROJEKT sp. z o.o.;
- *Raport o stanie środowiska w województwie łódzkim w 2010 roku*, 2011, Biblioteka Monitoringu Środowiska, Łódź;
- *Raport z wykonania wstępnej oceny ryzyka powodziowego*, grudzień 2011, zatwierdzony przez prezesa Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej;
- *Uproszczony plan urządzenia lasu własności osób fizycznych* sporządzony dla wsi: Czarnożyły, Gromadzice, Emanuelina, Leniszki na okres od 01.01.2008 r. do 31.12.2017 r.;
- *Uproszczony plan urządzenia lasów nie stanowiących własności Skarbu Państwa, należących do indywidualnych właścicieli* sporządzony dla wsi Kąty na okres od 01.01.1998 r. do 31.12.2007 r.;
- *Inwentaryzacja stanu lasu własności osób fizycznych* sporządzona dla wsi Staw, Opojowice, Działy, Wydrzyn, Platoń na okres od 01.01.2008 r. do 31.12.2017 r.;
- *Wojewódzki Program Małej Retencji dla województwa łódzkiego Synteza*, październik 2005, BIPROMEL Sp. z o.o. Biuro Studiów i Projektów Gospodarki Wodnej Rolnictwa, Warszawa;
- *Aneks Wojewódzkiego Programu Małej Retencji dla województwa łódzkiego*, marzec 2010 r., Wojewódzki Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Łodzi i Biuro Planowania Przestrzennego Województwa Łódzkiego w Łodzi, Łódź;

2. METODY ZASTOSOWANE PRZY SPORZĄDZANIU PROGNOZY

Zgodnie z ustawą o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. 2008, Nr 199, poz. 1227 z późn. zm.) oraz uzgodnieniami, co do zakresu i stopnia szczegółowości informacji zawartych w Prognozie odpowiednich instytucji - Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Wieluniu i Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Łodzi przyjęto układ treści odpowiadający wymaganiom zapisanym w ww. ustawie.

Przy opracowywaniu Prognozy wykorzystano dostępne materiały kartograficzne, opracowania dotyczące środowiska przyrodniczego oraz dokumenty planistyczne dotyczące obszaru objętego opracowaniem i jego otoczenia. Uwzględniono także informacje zawarte w prognozach oddziaływania na środowisko sporządzonych dla obowiązujących planów miejscowych.

Zebrane informacje posłużyły do nakreślenia obrazu funkcjonowania obszaru w chwili obecnej i porównania go z przewidywanym stanem będącym skutkiem realizacji ustaleń projektu Studium....

Prognoza jest oceną oddziaływania na środowisko ustaleń projektu Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Czarnożyły oraz w przypadku niekorzystnych zmian propozycją jego modyfikacji w celu zminimalizowania niekorzystnego wpływu na środowisko. Osiągane jest to poprzez ocenę skutku, czyli wynikowego stanu komponentów środowiska, powstałego na skutek przemian w jego funkcjonowaniu, spowodowanych realizacją ustaleń projektu Studium... oraz sformułowanie propozycji zmian lub

alternatywnej wersji ustaleń, określających osiągnięcie możliwie korzystnego stanu środowiska w warunkach projektowanego zagospodarowania przestrzennego obszaru.

Prognoza oddziaływania projektu Studium... na środowisko opiera się na zastosowaniu metody, iż procesy zachodzące obecnie w środowisku będą dalej występować, ale może zmienić się ich intensywność. Toteż ocena oddziaływania projektu Studium... opiera się na analizie aktualnego stanu funkcjonowania środowiska, określeniu jego odporności na degradację i określeniu progów krytycznych. Na tej podstawie przewiduje się zachowania i reakcje środowiska na zadany czynnik. Czynnikiem są przemiany środowiska wynikłe z realizacji projektu Studium....

Przeprowadzona analiza oparta jest na założeniach, że: stanem odniesienia dla prognozy są:

- istniejący stan środowiska przyrodniczego i zagospodarowania terenu, określony w aktualnym opracowaniu ekofizjograficznym.
- uwarunkowania wynikające z ustaleń *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania gminy Czarnożyły*,
- oraz że działania związane z realizacją systemów technicznych na obszarze objętym projektem realizowane będą zgodnie ze *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania gminy Czarnożyły*.

W dokumencie *Prognozy oddziaływania na środowisko* zastosowano metodę opisową oraz graficzną, co skutkowało przedstawieniem części tekstowej opracowania oraz załącznika graficznego.

3. STAN ISTNIEJĄCY – analiza i ocena

3.1. Charakterystyka istniejącego stanu zagospodarowania

3.1.1. Powiązania zewnętrzne

Gmina Czarnożyły położona jest w południowo-zachodniej części województwa łódzkiego w północno-zachodniej części powiatu wieluńskiego. Najbliższy ośrodek przemysłowo-usługowy stanowi miasto Wieluń, liczący ok. 25 tysięcy mieszkańców, z którym gmina sąsiaduje od południowego-wschodu. Z nim także posiada najsilniejsze powiązania, zarówno administracyjne jak i ekonomiczne. Największą miejscowością w gminie są Czarnożyły – siedziba władz gminy, większości lokalnych instytucji oraz licznych podmiotów gospodarczych (głównie obiektów usługowych (handlowych)).

Powiązania komunikacyjne o znaczeniu ponad lokalnym zapewnia jedynie droga krajowa nr 45 łącząca Złoczew – Wieluń - Opole przebiegająca przez centrum gminy. Powiązania z sąsiednimi powiatami i gminami zapewniają drogi powiatowe i gminne.

3.1.2. Struktura funkcjonalno-przestrzenna gminy i dotychczasowe zagospodarowanie terenu

Struktura funkcjonalno – przestrzenna gminy Czarnożyły kształtowała się przez wieki, na skutek czynników przyrodniczych i antropogenicznych. Charakter funkcjonalny gminy obrazuje między innymi struktura użytkowanie ziemi.

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO
ustaleń projektu Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego
GMINY CZARNOŻYŁY

Tabela nr 1

Użytkowanie gruntów gminy Czarnożyły wg powszechnego spisu rolnego w 2010 r.

Rodzaj gruntów		Powierzchnia [ha]	Udział [%]	
Użytki rolne	Ogółem	4380,43	90,2	
	W tym:	Pod zasiewami	3729,84	76,9
		Grunty ugorowane łącznie z nawozami zielonymi	45,61	0,9
		Sady	18,78	0,4
		Ogrody przydomowe	5,57	0,1
		Łąki trwałe	529,03	10,9
		Pastwiska trwałe	21,53	0,4
		Pozostałe użytki rolne	30,07	0,6
Lasy i grunty leśne		172,57	3,6	
Pozostałe grunty		299,82	6,2	
Ogółem		4852,82	100	

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z www.stat.gov.pl – Bank Danych Lokalnych

Gmina Czarnożyły to typowo gmina rolnicza. Ekspansja człowieka na terenach gminy jest stosunkowo niewielka – obszary zabudowane stanowią nieznaczny procent powierzchni gminy (na poziomie ok. 3,5%). Obszar gminy jest ekstensywnie zainwestowany. Zabudowa skoncentrowana jest generalnie w pasmach przyulicznych. Skoncentrowaną zabudowę można zauważyć jedynie we wsi Czarnożyły. Rozproszenie zabudowy na terenach rolnych jest nieznaczne.

Ze względu na rolniczy charakter gminy dominującą funkcją zabudowy na obszarach wiejskich jest zabudowa zagrodowa w gospodarstwach rolnych, hodowlanych lub ogrodniczych. Zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna występuje znacznie rzadziej.

Dobrze rozwinięta jest baza usługowa, szczególnie usług publicznych (największa koncentracja w Czarnożyłach). Zabudowa usługowo – przemysłowa i przemysłowa ma znacznie mniejsze znaczenie. Największe zainwestowanie cechuje wieś Czarnożyły, Łagiewniki, Wydrzyn, Raczyn, Opojowice, Staw przede wszystkim w postaci zwartej zabudowy w pasach przyulicznych.

Poziom przedsiębiorczości na terenie gminy nie jest duży. Są to głównie niewielkie pod względem zatrudnienia i kapitału podmioty gospodarcze z sekcji handel detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych oraz przetwórstwo przemysłowe (produkcja metali, odzieży, wyrobów tekstylnych). Wkomponowane są one głównie w zabudowę zagrodową i mieszkaniową. Jedynie we wsi Opojowice zlokalizowany jest większy kompleks przemysłowo – usługowy, w którego skład wchodzi przedsiębiorstwa: z branży odlewniczej i tekstylnej – odlewnia „SILUM”, fabryka narzędzi „SILTOOL”, przedsiębiorstwo produkcyjno – usługowe „GAL-MAL”, zakłady mechaniczne „SIL-BIKE”, duży zakład krawiecki „MORENA”.

Należy podkreślić, iż obecna polityka przestrzenna gminy odbywa się w oparciu o miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego (uchwała Nr XV/57/04 Rady Gminy w Czarnożyłach z dnia 29 marca 2004 r.), który wyznaczył około 680 ha powierzchni do nowego

zainwestowania w postaci różnych funkcji (mieszkaniowej jednorodzinnej, zagrodowej, letniskowej, usługowej (komercyjne i publiczne), działalności produkcyjnej).

3.2. Charakterystyka istniejącego stanu środowiska przyrodniczego¹⁴

3.2.1. Położenie geograficzne

Wg podziału Polski na regiony fizycznogeograficzne J. Kondrackiego, analizowany obszar leży w obrębie:

- ✓ prowincji Niż Środkowoeuropejski,
- ✓ podprowincji Niziny Środkowopolskie,
- ✓ makroregionu Nizina Południowowielkopolska,
- ✓ mezoregionów - Wysoczyzna Złoczewska i Kotlina Szczercowska.

W granicach mezoregionu Wysoczyzna Złoczewska (318.22) położona jest znaczna część gminy, zaś wschodnia zaś część gminy znajduje się w zasięgu Kotliny Szczercowskiej (318.23).

Na tle krain wyznaczonych przez Dylikową obszar badań leży na Kotlinie Szczercowskiej usytuowanej na pograniczu Równiny Szadkowskiej oraz Równiny Piotrkowskiej. Są to rozległe, podmokłe obszary porośnięte roślinnością wilgotnych łąk, torfowisk i bagien. Zajmuje ona teren dawnego zastoiska wypełnionego osadami lodowcowymi (w tym ily warwowe). Warstwę powierzchniową tworzą piaski i mułki rzeczne oraz pisaki wydmowe. Płytko zalegające wody gruntowe sprzyjają utrzymywaniu się bagien towarzyszącym dolinom rzecznych. Dominują przede wszystkim płaskie powierzchnie podmokłych łąk i torfowisk.

3.2.2. Rzeźba terenu

Powierzchnia obszaru gminy została ukształtowana w młodszym czwartorzędzie. Zgodnie z podziałem obszaru Polski na typy krajobrazu naturalnego wg J. Kondrackiego na całym obszarze dominuje krajobraz starogłacjalny z licznie występującymi cechami rzeźby związanej z akumulacją lodowcową (procesy glacialne) przemodelowanej w warunkach interglacialnych, peryglacialnych i holocenijskich.

Gmina całkowicie położona jest w zasięgu zlodowacenia Warty (zlodowacenie środkowopolskie). Rzeźba obszarów w znacznym stopniu została ukształtowana pod wpływem warunków peryglacialnych w okresie ostatniego zlodowacenia (zlodowacenie północnopolskie – bałtyckie), które spowodowały przeobrażenie powierzchni i złagodzenie form morfologicznych. Decydującą rolę odegrały czynniki denudacyjne.

Stopień urozmaicenia powierzchni terenu jest niewielki. Znaczny obszar gminy posiada mało urozmaiconą rzeźbę terenu określaną jako płaskorówninną (spadki do 1%) oraz lekko falistą i lekko pagórkowatą (spadki 1-3%). Tylko niewielki obszar w północno – wschodniej i zachodniej części gminy zaliczyć można do typu rzeźby falistej pagórkowatej (spadki 3-5% i powyżej).

Generalnie obszar gminy posiada cechy krajobrazu równinnego (na ogół płaski). Znaczna jej

---

¹⁴ Opracowano na podstawie Opracowania ekofizjograficznego sporządzonego przez Pracownię Planowania Przestrzennego Architektki T. Brzozowska, A. Tomczak Sp. p. – mgr D. Sowa, A. Czaplińska, lipiec 2012, Łódź

część wznosi się na wysokości 165 – 185 m n.p.m. (ok. 90%). Najwyżej wyniesione tereny – osiągając najwyższą wysokość rzędu 197,0 m n.p.m. w północno-wschodniej części gminy (sołectwo Emanuelina) występują wyspowo rozcinając niżej położone tereny gminy. Powierzchnia gminy obniża się zarówno w kierunku północno – zachodnim, jak i południowo – wschodnim. Najniżej usytuowane jest dno doliny rzeki Pysznej w obrębie sołectwa Gromadzice – na wysokości 165,2 m n.p.m. Deniwelacja maksymalnej i minimalnej wysokości powierzchni terenu gminy wynosi zatem 31,8 m na odległości 5 km.

Morfologia terenu jest ściśle związana z budową geologiczną, a zwłaszcza rodzajem utworów przypowierzchniowych. Formy geomorfologiczne występujące na terenie gminy mają genezę glacialną, peryglacialną i holoceniową:

- morfogeneza peryglacialna i holoceniowa:
  - ✓ **dna dolin rzecznych** – mają zmienną szerokość, obejmują cieki o stałych i okresowych przepływach;
  - ✓ **terasy akumulacyjne, nadzalewowe** - położone 1-2m do 3m powyżej terenu zalewowego, ich szerokość jest zmienna;
- morfogeneza glacialna:
  - ✓ **równiny morenowe płaskie** – prawie płaska powierzchnia z wysokościami względnymi do 2 m i nachyleniem do 2°, denudowane w dużym stopniu;
  - ✓ **równiny sandrowe i wodnolodowcowe** – tworzą płaszczyzny faliste lub zbliżone do równin.

Rzeźba terenu jest bardzo korzystna dla zabudowy. Najbardziej przydatne są płaskie i niemal płaskie obszary w obrębie wysoczyzny, o nachyleniach nie przekraczających 5%, które zajmują prawie 80% powierzchni terenu. Mniej korzystne są obszary o nachyleniu 5-10% najmniej przydatne dla zabudowy są tereny o spadkach przekraczających 10%.

Rzeźba o spadkach 0-3% (znaczna część powierzchni gminy) z przyrodniczego i gospodarczego punktu widzenia nie stwarza zagrożeń dla gospodarki rolnej (jest wolna od zagrożeń erozyjnych). Nie stanowi one również ograniczenia dla działalności gospodarczej i budownictwa. Nie mniej jednak na obszarach o nachyleniu 0–0,5% mogą wystąpić problemy z odprowadzaniem wód, co wiąże się z możliwością ich płytkiego zalegania.

Działalność gospodarcza człowieka (wycinanie lasów, uprawa roli) przyczyniała się stopniowo do zachwiania równowagi w przyrodzie i wzmożenia działania procesów rzeźbotwórczych (degradacja, erozja wodna i eoliczna). W wyniku zaś antropopresji powstały liczne wklęsłe (wykopy, rowy odwadniające) i wypukłe (nasypy, skarpy wzdłuż rzek) formy morfologiczne.

Aby poprawić niekorzystne warunki człowiek ingerował w rzeźbę terenu. Wzdłuż liniowych obiektów infrastrukturalnych (linia kolejowa Nr 181 relacji Herby Nowe – Oleśnica, droga krajowa Nr 45) powstały nasypy drogowe, mające na celu wyrównanie powierzchni. Liniowym obiektom transportowym często towarzyszą również wykopy, często pełniące funkcję drenującą (odwadniającą). Ponadto nieznaczne nasypy i wykopy towarzyszą każdej budowl.

3.2.3. Budowa geologiczna i grunty

Gmina Czarnożyły położona jest w brzeżnej, północno – wschodniej części monokliny

przedsudeckiej, obejmującej południowo – zachodnią część województwa łódzkiego, zbudowanej z pasmowo ułożonych formacji jurajskich. Podłoże zostało skonsolidowane podczas fałdowań kaledońskich i waryscyjskich (hercyńskich), a pokrywa platformowa zaczęła się rozwijać od górnego permu (cechsztynu) i powstawała przez całą erę mezozoiczną.

Utwory wieku jurajskiego oraz w mniejszym zasięgu trzeciorzędowego stanowią podłoże dla utworów czwartorzędowych stanowiących powierzchniową warstwę obszaru gminy. Brak jest wychodni starszych osadów.

Mezozoiczne podłoże w obrębie gminy jest słabo rozpoznane z powodu małej ilości odpowiednio głębokich i dobrze udokumentowanych otworów wiertniczych. Budowa geologiczna szczegółowo rozpoznana została jedynie w centralnej części gminy - rejon gminnej miejscowości Czarnożyły. Utwory mezozoiczne występują w postaci łańcuchów rudonośnych, dolomitów piaszczystych oraz geozów wapnistych wieku jury środkowej, zalegających pod wapieniami wieku górnourajskiego. Miąższość poszczególnych utworów jest bardzo zróżnicowana, od kilkunastu metrów do ok. 200 m najstarszych utworów jurajskich (iły rudonośne).

Powierzchnia stropu utworów mezozoicznych obniża się od ok. 170 m n.p.m. na południe od wsi Wydrzyn do ok. 130 m n.p.m. na północ od Czarnożył. Oznacza to, iż ich strop jest bardzo zróżnicowany i kształtuje się na głębokości od ok. 10 m p.p.t. (Wydrzyn) do nawet 60 m p.p.t.

Osady trzeciorzędowe nie stanowią ciągłej pokrywy. Ich miąższość jest bardzo zmienna. W centralnej części gminy (wieś Czarnożyły) na utworach wieku jurajskiego bezpośrednio zalegają utwory czwartorzędowe.

Warunki sedymentacji w okresie czwartorzędu były kształtowane przez kolejne zlodowacenia, zależały także od morfologii oraz budowy strukturalnej i tektoniki podłoża podczwartorzędowego. W powierzchniowej budowie geologicznej gminy główną rolę odgrywają złożone przez łądolody środkowopolskie osady glacialne, powstałe podczas vistulianu osady peryglacialne oraz holocenijskie osady umiarkowane.

Osady czwartorzędowe na terenie gminy tworzą pokrywę o dość zróżnicowanej miąższości, od kilku do kilkudziesięciu metrów – w okolicach miejscowości Czarnożyły ok. 35-50 m, wykształconej w postaci utworów piaszczysto – żwirowych oraz gliniastych. Największa miąższość związana jest z głębokimi obniżeniami powierzchni podczwartorzędowej.

Uwzględniając wiek utworów, powierzchnię obszaru gminy budują przede wszystkim plejstocenijskie i holocenijskie utwory czwartorzędowe. Najstarsze osady czwartorzędowe na terenie gminy Czarnożyły związane są z transgresją zlodowaceń południowopolskich – Sanu 1 i 2. Zlodowacenia środkowopolskie (Odry i Warty) pozostawiły po sobie grubą serię wodnolodowcowych osadów piaszczysto-żwirowych oraz morenowych glin zwałowych. Osady zlodowacenia Warty stanowią większość utworów powierzchniowych gminy. Podczas zlodowacenia północnopolskiego (Wisły) gmina Czarnożyły znajdowała się w strefie ekstraglacialnej zlodowacenia. Powstawały wówczas osady rzeczne tarasów nadzalewowych, peryglacialne i deluwialne. W holocenie tworzyły się osady budujące teras (dno) współczesnej doliny (teras zalewowy) oraz osady organiczne (związane głównie z dolinami Oleśnicy i Pysznej). Osady holocenijskie tworzą się również współcześnie.

Ze względu na morfologię utwory czwartorzędowe reprezentowane są głównie przez: glinę piaszczystą i zwałową lub z wkładkami piasków, żwirów i gładzików; piaski o różnej granulacji (drobno-, średnio-, gruboziarniste) miejscami mułkowate, pylaste lub z wkładkami węgla brunatnego, iły; żwir; pyły; mułki ilaste i gliniaste; iły, miejscami piaszczyste; torfy.

Zarówno gliny zwałowe oraz plejstocenijskie osady piaszczysto-żwirowe są to grunty nośne, choć nierzadko utrudnienia dla budownictwa mogą stanowić wody śródglinowe i wody naglinowe w strefach płytko zalegających gruntów gliniastych lub duże uwilgotnienie terenu. Stwarzają one korzystne warunki do bezpośredniego posadowienia zabudowy.

Osady piaszczysto-organiczne (namuły, piaski rzeczne, miejscami utwory torfowe) o różnych miąższościach z domieszką części organicznych wypełniające dna dolin rzecznych, oraz zagłębienia bezodpływowe stwarzają niekorzystne warunki do zabudowy – nie nadają się do zabudowy.

Działalność antropogeniczna przyczyniła się do powstania gruntów nasypowych. W zależności od sposobu ich formowania są to grunty nasypów budowlanych powstałe w wyniku określonego planowanego przedsięwzięcia inżynierskiego (nasypy kolejowe, drogowe) oraz grunty nasypów niekontrolowanych, składowanych chaotycznie.

W gruntach wysadzinowych (wszystkie grunty zawierające ponad 10% cząstek o średnicy zastępczej poniżej 0,002 mm i grunty organiczne) głębokość posadowienia nie powinna być mniejsza od głębokości przemarzania, która wynosi 1,00 m.

3.2.4. Surowce mineralne

Występowanie surowców mineralnych zależy od budowy geologicznej regionu. Rejon gminy Czarnożyły jest mało zasobny w kopaliny pospolite przydatne do lokalnych potrzeb budowlanych i drogowych.

Surowce naturalne gminy mające lokalne znaczenie gospodarcze to pospolicie występujące surowce skalne, okruszowe – piaski. Udokumentowanym złożem tego kruszywa naturalnego (piasku) jest złożo „WYDRZYN”, zlokalizowane w centralnej części gminy – sołectwo Wydrzyn, przy drodze krajowej nr 45. Obejmuje ono działki o nr ewid. 89, 90, 91/3, 92/2, 93 i 94, zajmując łącznie powierzchnię 67 566 m².¹⁵ Jego zasoby w kategorii C1 wg stanu na 15.11.2011 r. wynoszą 958,67 tys. ton.¹⁶

Złożo objęte jest koncesją na wydobywanie kruszywa naturalnego (piasku) ważną do dnia 31.12.2027 r. Powierzchnia obszaru górniczego i terenu górniczego wynosi 84 622 m² (został wyznaczony współliniowy obszar i teren górniczy „WYDRZYN 1”). Ponadto zgodnie z ustaleniami decyzji w sprawie zmiany koncesji na wydobycie kruszywa naturalnego (piasku) ze złoża „WYDRZYN” (pismo Marszałka Województwa Łódzkiego znak: ROV.7422.160.2012.AR z dnia 29 października 2012 r.) wydobywanie kopaliny z przedmiotowego złoża może odbywać się tylko w obrębie obszaru górniczego na podstawie projektu zagospodarowania złoża, zgodnie z ustaleniami zawartymi w decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach zgody na realizację przedsięwzięcia z dnia 04.09.2012 r. (znak: GPDŚ.6220.5.2012).

---

¹⁵ Granice i powierzchnia złoża zostały zmienione decyzją Marszałka Województwa Łódzkiego w 2012 r. Pierwotne granice złoża obejmowały jedynie działki o nr ewid. 91 i 92

¹⁶ Zgodnie z decyzją Marszałka Województwa Łódzkiego z dnia 07.03.2012 r. (znak ROV.7427.2.11.2012.AR) w sprawie zatwierdzenia dodatku do dokumentacji geologicznej, która stanowi podstawę do zmiany wielkości zasobów złoża kruszywa naturalnego WYDRZYN w Krajowym Bilansie Zasobów Złóż. Wg „*Bilansu zasobów złóż kopalin w Polsce*” udostępnionego na stronie internetowej Państwowego Instytutu Geologicznego (stan na dzień 31.12.2011 r.) zasoby złoża WYDRZYN wynoszą 323 tys. ton.

Decyzją Marszałka Województwa Łódzkiego z dnia 6 maja 2013 r. znak RŚV.7427.2.30.2013.AR została zatwierdzona dokumentacja geologiczna złoża kopalin „WYDRZYN I”, zlokalizowanego w centralnej części gminy (sołectwo Wydrzyn), w bezpośrednim sąsiedztwie terenów przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową. Obejmuje ono działki o nr ewid. 719, 720, 721, zajmując łącznie powierzchnię 19 599 m². Jego zasoby w kategorii C1 wg stanu na 31.12.2012 r. wynoszą 221,77 tys. ton.

Na krańcach zachodnich gminy Czarnożyły prowadzone są poszukiwania złóż gazu ziemnego na obszarze „WIELUŃ”.

Ponadto na terenie gminy Czarnożyły zostały wytypowane dwa obszary perspektywiczne, w obrębie których istnieje możliwość udokumentowywania złóż kruszywa naturalnego:

- Obszar II - Emanuelina - na północ od zabudowań zlokalizowanych wzdłuż drogi gminnej Nr 117455E obejmujący swym zasięgiem wzniesienie o maksymalnej wysokości 197,1 m n.p.m i o łącznej powierzchni ok. 19 ha;
- Obszar III – Wydrzyn – zlokalizowany na południowy-wschód od skrzyżowania dróg gminnych Nr 117456E i 117457E zajmujący łącznie powierzchnię ok. 18,7 ha.

3.2.5. Warunki hydrograficzne i hydrogeologiczne

3.2.5.1. Wody powierzchniowe

Gmina Czarnożyły położona jest w dorzeczu Odry, w zlewni rzeki Warty. Przez teren gminy przebiegają działy wodne IV i V rzędu rozdzielające zlewnię rzeki Oleśnicy.

Odwodnienie przedmiotowego obszaru odbywa się w kierunku północno-wschodnim i północnym. Generalnie cieki obszaru gminy płyną zgodnie z nachyleniem terenu. Podstawowymi odbiornikami wód z terenu gminy do zlewni Warty jest rzeka Oleśnica wraz z Dopływem spod Nietuszyny oraz rzeka Pyszna z Dopływem z Gromadziec.

Głównym ciekim na terenie gminy Czarnożyły jest rzeka Oleśnica przepływająca w zachodniej części gminy. Jest to lewobrzeżny dopływ Warty o całkowitej długości 44,68 km, z czego ok. 8 km w obrębie granic gminy i średnim spadku 0,66‰. Na terenie gminy Czarnożyły ma ona układ niemal równoleżnikowy. Od terenów źródłiskowych do ujścia rzeki Pysznej koryto rzeki jest uregulowane. Rzeka płynie szeroką, mało wyrazistą doliną zbierając wody z terenów zmeliorowanych. W granicach gminy na znacznym odcinku przepływa przez tereny leśne, powodując iż po obu jej brzegach występuje zwarty drzewostan oddzielając ją od łąk i pastwisk i uniemożliwiając wykształcenie doliny. Do ujścia Pysznej Oleśnicy przyjmuje liczne cieki i rowy. Największy z nich to Dopływ spod Nietuszyny uchodzący na terenie lasów państwowych.

Drugim ważnym odbiornikiem wód na terenie gminy jest rzeka Pyszna będąca prawobrzeżnym dopływem Oleśnicy. Przepływa ona głównie wzdłuż południowej granicy gminy i fragmentem wschodniej. Na całym odcinku jest uregulowana przyjmując liczne dopływy, cieki i rowy odprowadzające wody z terenów zmeliorowanych. Największy z nich to Dopływ z Gromadziec o długości ok. 4,5 km. Nie wykształciła ona wyraźnej doliny.

Naturalna sieć rzeczna na terenie gminy w dużym stopniu została poddana działaniom regulacyjnym i obecne stosunki wodne są bardzo przeobrażone. Większość cieków została uregulowana i pełni rolę rowów melioracyjnych.

Na terenie gminy brak jest większych zbiorników wód stojących, zarówno naturalnych jak i sztucznych. W płaskich, rozległych dolinach rzecznych użytkowanych jako łąki i pastwiska przy wysokim poziomie wód gruntowych występują małe, bezodpływowe oczka wodne.

3.2.5.2. Mała retencja

W ramach realizacji „Wojewódzkiego Programu Małej Retencji dla województwa łódzkiego” (Synteza) na terenie gminy Czarnożyły zgłoszono potrzebę budowy zbiornika retencyjnego „Stawek” o powierzchni zalewu 74,4 ha. Zostanie on zrealizowany w miejscowości Stawek (wschodnia część gminy) na dopływach rzeki Pysznej. Główną funkcją zbiornika będzie przeciwdziałanie degradacji środowiska poprzez podniesienie zwierciadła wody w gruncie i zwiększenie retencji gruntowej, rolnicze wykorzystanie zbiornika (nawodnienie), ochrona przeciwpowodziowa, przeciwdziałanie suszy i alimentacja najniższych przepływów, rekreacja i turystyka oraz rezerwa przeciwpowodziowa.

Z upływem lat narodziła się potrzeba uzupełnień wykazu obiektów służących retencjonowaniu wody uwzględnionych w „Wojewódzkim Programie Małej Retencji dla województwa łódzkiego” (Synteza) sporządzonego w 2005 r. W 2010 r. został zatwierdzony Aneks do w/w dokumentu¹⁷, zgodnie z którym mała retencja będzie realizowana poprzez dodatkowe zbiorniki wodne (zgłoszone do realizacji poprzez samorządy lokalne, instytucje, stowarzyszenia oraz Regionalną Dyрекcję Lasów Państwowych w Łodzi i Poznaniu) oraz tzw. „retencje korytowe¹⁸” polegającą na wykorzystaniu wszystkich budowli piętrzących mogących stale lub okresowo magazynować wodę w korytach rzek oraz umożliwiających prowadzenie nawodnień rolniczych.

Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Łodzi na terenie gminy Czarnożyły, zgłosiła potrzebę realizacji jednego zbiornika w ramach małej retencji leśnej – zbiornik „Leniszki” (9/Ł) o powierzchni 0,39 ha, pojemności 3,90 tys. m³ i średniej głębokości 1,3 m.

W ramach retencji korytovej na terenie gminy Czarnożyły został wytypowany tylko jeden obiekt tj. jaz żelbetowy na rzece Oleśnicy (32+375) o dobrym stanie technicznym.

Równocześnie powinny być realizowane inne programy i działania zwiększające zasoby wodne regionu, np.: program zwiększania lesistości, który nie tylko zwiększy retencję leśną, ale także ma istotne znaczenie z punktu widzenia ochrony gleb przed erozją oraz bioróżnorodności.

3.2.5.3. Melioracje

Obecność w podłożu gruntów półprzepuszczalnych i nieprzepuszczalnych powoduje występowanie lokalnie niekorzystnych stosunków wodnych dla gospodarki rolnej. Warunki naturalne objawiają się nadmiernym uwilgotnieniem warstw gruntów przypowierzchniowych. Charakterystyczne jest również występowanie nieciągłych poziomów wód w soczewkach śródglinowych lub na wkładkach mułkowych, na różnych głębokościach oraz stagnacja wód na powierzchni. Niewłaściwe stosunki wodne wymagały regulacji stosunków wodnych dla potrzeb

---

¹⁷ Uchwała Nr 581/10 Zarządu Województwa Łódzkiego z dnia 13 kwietnia 2010 r.

¹⁸ Retencja korytova to jeden z najtańszych sposobów zwiększania zasobów wody w zlewniach nie tylko w obrębie samego cieku, lecz również przyczynia się do zwiększenia zasobów wód podziemnych. Ten sposób retencji wody ma szczególne znaczenie w okresie wegetacyjnym, kiedy możliwe jest wykorzystanie wody dla nawodnień użytków rolnych – głównie użytków zielonych. Natomiast w zlewniach małych i okresowo prowadzących wodę utrzymanie retencji korytovej wydatnie ogranicza odpływ wody ze zlewni

rolniczego użytkowania gleb.

Konieczność odwodnień spowodowała, że znaczna część obszaru gminy została zmeliorowana siecią drenarską melioracji szczegółowej.

Grunty zmeliorowane (zdrenowane) na terenie gminy Czarnożyły zajmują ok. 3100 ha, co stanowi ok. 45% powierzchni gminy.

Tabela nr 2

Drenowanie na terenie gminy Czarnożyły w podziale na poszczególne sołectwa

Sołectwo	Powierzchnia gruntów zmeliorowanych [ha]	Udział w powierzchni sołectwa [%]
Czarnożyły	789,2	60,7
Działy	27,35	37,1
Emanuelina	6,88	7,8
Gromadzice	288,98	55,7
Kąty	93,88	28,5
Leniszki	44,58	51,0
Łągiewniki	526,76	60,0
Opojowice	99,5	37,8
Platoń	74,99	52,7
Raczyn	589,98	75,8
Staw	184,7	37,8
Stawek	176,68	62,4
Wydrzyn	222,55	42,3

Źródło: opracowanie własne

Założone podziemne systemy sieci drenarskich odprowadzające wody gruntowe do zbiorczych rowów melioracyjnych – tzw. kolektorów zbiorczych są bardzo poważną przeszkodą dla budownictwa kubaturowego. Ich przerwanie dla potrzeb zabudowy może powodować potencjalnie nieustanne podsiąkanie i podtapianie fundamentów budynków. Generalnie wymagana jest ochrona sieci przed zniszczeniem.

W przypadku konieczności zabudowy należy ograniczać kolizje poprzez właściwe przełożenie sieci lub bezkonfliktowe zaprojektowanie przyszłych inwestycji. Wszelkie działania powinny być podejmowane w uzgodnieniu i pod nadzorem właściwej instytucji.

3.2.5.4. Zagrożenie powodziowe

Występowanie powodzi jest uwarunkowane okresowym i gwałtownym zwiększeniem zasilania rzek opadami atmosferycznymi lub wodą roztopową. Wielkość zagrożenia powodziowego jest uwarunkowana m.in. rzeźbą terenu, możliwościami retencyjnymi zlewni, zatrzymywaniem wody w zbiornikach zaporowych, stopniem zalesienia, istnieniem budowli hydrotechnicznych typu: rów melioracyjny, próg, kanał, mogących służyć jako urządzenia retencyjne oraz występowaniem starorzeczy, mokradł i bagien.

Regulacja rzek zmniejsza ich naturalną retencyjność, co skutkuje przyspieszonym odpływem wód z górnych odcinków i przyczynia się do powstania zagrożenia powodziowego.

Na obszarze gminy mogą wystąpić dwa rodzaje wezbrań powodziowych: występujące

wczesną wiosną wezbrania roztopowe oraz letnie (lipiec – sierpień) wezbrania opadowo - rozlewowe.

Wszystkie wody płynące na terenie gminy mają charakter nizinny. Charakteryzują się krótkotrwałymi wezbraniem tylko w okresach nasilenia opadów, długotrwałymi stanami niskimi i niedużymi przepływami średnimi. Najwyższe stany i wezbrania powodziowe odnotowuje się w miesiącach letnich – głównie w lipcu.

W zasięgu dolin występują lokalne podmokłości utrzymujące się przez znaczną część roku.

Na terenie gminy Czarnożyły rzeka Oleśnica nie stwarza zagrożenia powodziowego, bowiem ogranicza się ono jedynie do koryta rzeki. Nie mniej jednak obowiązujące prawo miejscowe – uchwała nr XV/57/2004 Rady Gminy w Czarnożyłach z dnia 29 marca 2004 r. na terenie sołectwa Łagiewniki, Kąty i Platoń wyznacza strefę zagrożenia wylewami rzeki Oleśnicy, którą wyłącza z możliwości urbanizacji. Ponadto obniżenia dolinne rzek i cieków stanowiące lokalne korytarze i sięgające ekologiczne również pozostawia bez prawa zabudowy i dodatkowo ogranicza możliwość rozwoju istniejącej zabudowy zagrodowej.

Niemniej jednak w stanie istniejącym występuje kolizyjne zainwestowanie w dolinach rzecznych i obniżeniach dolinnych:

- zabudowa zagrodowa przy drodze gminnej nr 117451E w Kątach;
- zabudowa zagrodowa zlokalizowana w odległości ok. 100 m na wschód od drogi powiatowej nr 4545 w miejscowości Kolonia Łagiewniki (sołectwo Łagiewniki);
- zabudowa zagrodowa zlokalizowana przy drodze gminnej nr 117452E oraz w odległości ok. 300 m na zachód od tej drogi w miejscowości Pastwy (sołectwo Łagiewniki);
- rozproszona zabudowa zagrodowa zlokalizowana w dolinie rzecznej w Wydrzynie;
- zabudowa zagrodowa i mieszkaniowa jednorodzinna zlokalizowana przy drodze gminnej nr 117456E w Wydrzynie (w odległości ok. 100 m od drogi krajowej nr 45 znaczne przewężenie doliny);
- zabudowa zagrodowa i mieszkaniowa jednorodzinna zlokalizowana w miejscowości Pustkowie (sołectwo Wydrzyn);
- zabudowa zagrodowa zlokalizowana przy drodze powiatowej nr 4531E w Stawku;
- zabudowa zagrodowa zlokalizowana przy drodze gminnej nr 117459E w miejscowości Murowaniec (sołectwo Gromadzice);
- zabudowa zagrodowa zlokalizowana przy drodze powiatowej nr 4537E w Gromadzicach;
- zabudowa zagrodowa zlokalizowana w dolinie rzecznej w miejscowości Michałków (północno-zachodnie krańce sołectwa Czarnożyły).

Dla rzeki Oleśnicy i Pyszej dotychczas nie zostało sporządzone opracowanie mające służyć ochronie powodziowej (studium przeciwpowodziowe). Na terenie gminy Czarnożyły stwarzają one zagrożenie jedynie w zasięgu swojego koryta.

W ramach *Wstępnej Oceny Ryzyka Powodziowego* (grudzień 2011 r.) obie rzeki zostały zakwalifikowane do sporządzenia mapy zagrożenia powodziowego i mapy ryzyka powodziowego w II etapie planistycznym. Zgodnie z przepisami odrębnymi z zakresu *prawa wodnego* ochronę przed powodzią należy prowadzić z uwzględnieniem w/w map oraz planów zarządzania ryzykiem powodziowym.

3.2.5.5. Wody podziemne

Według regionalizacji hydrogeologicznej B. Paczyńskiego gmina leży w XII śląsko – krakowskim regionie hydrologicznym – rejon XII3A – kaliski. Wody podziemne poziomów użytkowych (pierwszy poziom wodonośny) występują w utworach jurajskich oraz czwartorzędowych.

Głębokość występowania pierwszego poziomu wodonośnego jest ściśle uzależniona od morfologii terenu i jego budowy geologicznej, a także od zróżnicowania litologicznego osadów. Najpłytsze występowanie zwierciadła wód – generalnie do 2 m p.p.t. związane jest z osadami holoceniowymi w obrębie den dolin rzecznych i obniżen dolinnych. Są to obszary obejmujące podmokłości, oraz nisko położone powierzchnie den i tarasów rzek i cieków. Symetrycznie w stosunku do dolin, na wyniesionych terenach morenowych głębokość występowania pierwszego poziomu wodonośnego wzrasta do poziomu 2 – 5 m p.p.t. oraz 5-10 m p.p.t. Najgłębiej – na poziomie 10 – 20 m p.p.t. woda zalega w obrębie najwyższych wyniesionych terenów gminy.

W obrębie wysoczyzny morenowej występują obszary wód zawieszonych (soczewki wód).

Występowanie zwierciadła wód podziemnych na głębokości mniejszej niż 2 m p.p.t. powoduje, iż bezpośrednia lokalizacja zabudowy jest znacznie utrudniona lub niemożliwa. Wody gruntowe den dolin rzecznych wykazują bowiem ściśle uzależnienie od stanów wody w rzekach i wraz z podniesieniem się stanu wód mogą występować lokalne podtopienia. Im dalej od den dolin tym mniejsza jest ta zależność i wahania okresowe związane są w większym stopniu z wielkością i intensywnością opadów atmosferycznych.

Wody podziemne obszaru gminy Czarnożyły mające znaczenie użytkowe ściśle wiążą się z utworami skalnymi wieku jurajskiego i czwartorzędowego. Na terenie gminy poziom czwartorzędowy jest głównym użytkowym poziomem wodonośnym, ujmowanym przez wodociąg wiejski, oraz niektóre obiekty usługowe, produkcyjne i rolnictwo. Występuje on w osadach piaszczysto – żwirowych, w obrębie którego można wyróżnić dwie (lokalnie trzy) warstwy wodonośne:

- ✓ czwartorzędowy w ośrodku porowym w osadach piaszczysto – żwirowych,
  - I warstwa wodonośna - wody gruntowe związane z piaskami przypowierzchniowymi występujące w obrębie dna dolin; cechuje się swobodnym zwierciadłem wody;
  - II warstwa wodonośna – wody związane z utworami piaszczysto – żwirowymi, lokalnie występującymi w soczewkach śródglinowych, o swobodnym zwierciadle wody (z wyjątkiem miejsc występowania soczewek glin lokalnie napinających zwierciadło wody) występującym na głębokości od 5 do 10 m p.p.t. w Czarnożyłach;
  - III warstwa wodonośna (podglinowa) – są to wody o napiętym zwierciadle wody stabilizującym się na poziomie od 10 do 20 m p.p.t. w Czarnożyłach; lokalnie może występować więź hydrologiczna pomiędzy II i III warstwą wodonośną;

Ponadto wody podziemne występują w utworach wieku jurajskiego, podścielających utwory czwartorzędowe. Ze względu na brak izolacji łączą się one z wodami III warstwy wodonośnej wieku czwartorzędowego. W rejonie Czarnożył wodonośność utworów jurajskich, podobnie jak na terenach sąsiednich, jest różnicowana i zależna od poziomu spękania skał.

Gmina Czarnożyły jest w 100% gminą zwodociągowaną. Obiekt hydroforni znajduje się w miejscowości Czarnożyły. Dla potrzeb wodociągu wiejskiego funkcjonują dwa ujęcia wody

podziemnej z utworów czwartorzędowych w kat. „B”:

- ✓ studnia nr I – otwór awaryjny, eksploatowany w ramach zasobów ustalonych dla studni nr II;
- ✓ studnia nr II – otwór podstawowy o zasobach eksploatacyjnych zatwierdzonych w wysokości 126,0 m³/h.

Rozproszone osadnictwo wiejskie sporadycznie korzysta z płytkich wód (gruntowych) występujących w przypowierzchniowej strefie utworów czwartorzędowych odznaczających się małą zasobnością i dość znacznymi amplitudami wahań.

Gmina Czarnożyły leży poza zasięgiem wyznaczonych w 1990 r. Głównych Zbiorników Wód Podziemnych.

3.2.6. Warunki klimatyczne

Gmina Czarnożyły leży w zasięgu oddziaływania klimatu umiarkowanego przejściowego. Klimat wykazuje cechy charakterystyczne dla Niżu Polskiego. Leży w granicach XVII regionu klimatycznego, tj. regionu środkowopolskiego, w strefie tzw. cyrkulacji zachodniej i południowo-zachodniej.

Ukształtowanie terenu nie stanowi przeszkody dla przepływu mas powietrza różnego pochodzenia. Powoduje to znaczną zmienność warunków pogodowych. Główne dane charakteryzujące klimat gminy Czarnożyły:

- w ciągu roku przeważa równoleżnikowa cyrkulacja mas powietrznych ze szczególną preferencją wilgotnych mas polarnomorskich, napływających z sektora zachodniego (45% dni w ciągu roku); masy powietrza polarnokontynentalnego stanowią 38% dni w ciągu roku;
- w skali roku przeważają wiatry zachodnie – 20% i południowo-zachodnie – 10% wiatrów rocznie o zróżnicowanych prędkościach;
- najwięcej dni z wiatrem notuje się wczesną wiosną i późną jesienią, pogoda bezwietrzna występuje w sierpniu;
- średnia miesięczna prędkości wiatru wynosi 2,9 m/s; wiatry słabe o prędkości ok. 2,5 m/s dominują latem (lipiec, sierpień), zaś silne 4-8 m/s, z przewagą wiatrów 6-8 m/s występują w okresie zimowym;
- średnia roczna suma opadów waha się od 580 mm do 600 mm, przy czym średnia najwyższa wynosi ok. 920 mm, a najniższa ok. 370 mm; w ciągu roku największe sumy opadów przypadają w lipcu i sierpniu, a najniższe – w styczniu, marcu i październiku; udział opadów półroczna letniego (kwiecień - wrzesień) w rocznej sumie opadów wynosi aż 65%;
- średnia liczba dni z opadami śnieżnymi wynosi 45, a długość zalegania pokrywy śnieżnej waha się od 30 do 60 dni;
- średnia wartość zachmurzenia nad gminą Czarnożyły wynosi 6,6, przy średniej dla całej Polski na poziomie 6,4;
- roczna suma całkowitego promieniowania słonecznego kształtuje się w granicach 81,4 kcal/cm²; a średnie usłonecznienie w ciągu dnia wynosi 4,6 godzin;
- średnia roczna temperatura powietrza wynosi około 8,0°C; najzimniejszym miesiącem jest luty – (-2,7)°C, a najcieplejszym lipiec – (+18,0)°C;

- zależny od temperatury okres wegetacyjny roślin wynosi ok. od 216 do 240 dni w roku; bezmroźny okres trwa blisko 127 dni
- najkorzystniejsze tereny wilgotnościowe posiadają tereny wyniesione o głęboko zalegającej wodzie gruntowej - najwyższą wilgotnością posiadają tereny położone w obrębie dolin rzecznych (nawet do 90–100%); znaczne powierzchnie leśne (północna część gminy) również wpływają na zwiększenie wilgotności powietrza.

Ogólne cechy przedstawionego wyżej klimatu gminy ulegają zróżnicowaniu na tzw. topoklimaty w zależności od lokalnych warunków, tj. rzeźba terenu, rodzaj i pokrycie podłoża, głębokość zalegania wód gruntowych, zabudowa, rodzaj zagospodarowania przestrzeni; największy wpływ ww. czynników jest zauważalny w dniach o pogodzie wyżowej – zwłaszcza bezchmurnej i bezwietrznej (w czasie dni pochmurnych oddziaływanie to prawie nie występuje):

- tereny o dobrych i bardzo dobrych warunkach topoklimatycznych występują w obrębie zboczy o dyspozycjach S, SW, W, SE o nachyleniu większym niż 5%. Występują one fragmentarycznie na terenie gminy Czarnożyły. Charakteryzują się one bardzo dobrymi warunkami solarnymi i termicznymi, dobrymi warunkami wietrznymi i wilgotnościowymi, małą częstotliwością występowania mgieł, a także najkrótszym okresem zalegania pokrywy śnieżnej i długim okresem bezprzymrozkowym. Wskazane są do lokalizacji różnych form zabudowy mieszkaniowej, rekreacyjnej oraz do upraw rolnych, warzywniczych, sadowniczych w tym również roślin ciepłolubnych. Niewskazana jest za to lokalizacja obiektów o działaniu szkodliwym i/lub uciążliwym.
- tereny o przeciętnych warunkach topoklimatycznych, które obejmują obszary płaskie i lokalne fragmenty zboczy o różnej ekspozycji i nachyleniu – tereny dominujące dla gminy Czarnożyły. Charakteryzują się one dobrymi i przeciętnymi warunkami termicznymi i wilgotnościowymi oraz bardzo dobrymi warunkami przewietrzania terenu. Brak naturalnego osłonięcia gminy od zachodu może niekiedy wpływać ujemnie. Są to obszary predestynowane do upraw rolniczych, sadowniczych i warzywnych oraz dla zabudowy mieszkaniowej.
- tereny o okresowo gorszych warunkach topoklimatycznych, które są charakterystyczne dla obszarów płaskich o okresowo płytko zalegającej wodzie gruntowej (na głębokości do 2,0 m p.p.t.), które występują w bezpośrednim sąsiedztwie większych dolin rzecznych i obniżeń terenów.
- tereny o gorszych warunkach klimatycznych właściwych dla zboczy o ekspozycji N, NE, NW i o znacznym nachyleniu (ponad 10%). Występują one fragmentarycznie na terenie gminy Czarnożyły. Charakteryzują się one niekorzystnymi warunkami solarnymi a także dłuższym okresem zalegania pokrywy śnieżnej. Obszary te nie powinny być wykorzystywane na cele lokalizacyjne zabudowy mieszkaniowej oraz upraw wymagających dużej ilości słońca. Wykazują jednak walory do wykorzystywania ich na cele rekreacyjne związane z popularyzacją sportów zimowych.
- tereny o niekorzystnych warunkach topoklimatycznych, które obejmują doliny rzek Oleśnicy i Pysznej i ich dopływów, doliny mniejszych cieków oraz obniżeń. Tereny dolinne charakteryzują się niekorzystnymi warunkami termicznymi i wilgotnościowymi ze względu na zjawisko inwersji termicznej oraz stagnację chłodnego, wilgotnego powietrza. Cechują się także gorszymi właściwościami solarnymi ze względu na zwiększoną częstotliwość występowania mgieł. Wskazane tereny nie są wskazane dla lokalizacji zabudowy oraz realizacji miejsc wypoczynku. Nie powinny też podlegać przeobrażeniom skierowanym na

realizację barier, zabudowy, nasypów, zwartych nasadzeń zieleni itp.), które utrudniałyby swobodny przepływ powietrza. W istniejących zaporach należy tworzyć prześwit, które poprawią cyrkulację powietrza i zapewnią napowietrzanie obszarów. Wskazane jest wprowadzanie (lub utrzymywanie) upraw łąkowych i innych wykazujących wysokie wymagania wilgotnościowe.

- tereny o warunkach topoklimatycznych właściwych obszarom leśnym. Na terenie gminy Czarnożyły wskaźnik lesistości jest dość znaczny, a większe kompleksy zlokalizowane są w części północnej gminy. Wśród powyższych lasów można wyróżnić te o korzystnych warunkach klimatycznych czyli na siedliskach suchych, które wykazują predyspozycje do rozwoju turystyki i rekreacji oraz lasy podmokłe i wilgotne, nie wskazane do użytkowania antropogenicznego.

3.2.7. Warunki glebowe

O charakterze pokrywy glebowej w znacznym stopniu decydują utwory powierzchniowe. Skałą macierzystą są utwory czwartorzędowe – piaski, żwiry, gliny zwałowe oraz pyły.

Przydatność rolniczą gleb określają klasy bonitacyjne wyróżniane na podstawie: budowy profilu glebowego (typ i podtyp gleby, rodzaj, gatunek, miąższość poziomu próchnicznego i zawartość próchnicy, skład chemiczny gleby i jej odczyn, oglejenie, właściwości fizyczne); stosunków wilgotnościowych uwarunkowanych położeniem w terenie; wysokością bezwzględna.

Gleby na terenie gminy Czarnożyły charakteryzują się bardzo dużym zróżnicowaniem zarówno pod względem typu gleb jak i przydatności rolniczej. W zależności od rodzaju skał budujących podłoże na terenie gminy wytworzyły się:

- gleby brunatne – podstawowy typ gleby na terenie gminy:
  - ✓ brunatne wylugowane i kwaśne – wykształciły się na znacznej części gminy Czarnożyły na podłożu piaszczystym oraz piaszczysto – gliniastym i piaszczysto – pylastym – piaski: gliniaste lekkie (miejscami pylaste), słabo gliniaste, luźne oraz pyły zwykłe, a miejscami również gliny lekkie jako gleby kompleksu żytniego bardzo dobrego głównie w części południowo – zachodniej gminy (sołectwo Łagiewniki, Raczyn, Opojowice), żytniego dobrego i słabego na znacznej części gminy oraz lokalnie jako żytniego bardzo słabego (największym kompleksem na północno – wschodnich krańcach gminy – sołectwo Gromadzice, Działy, Leniszki);
  - ✓ brunatne właściwe – bardzo żyzne gleby wykształcone na podłożu piaszczysto-pylastym i piaszczysto-gliniastym – pyły zwykłe, piaski słabo gliniaste pylaste, oraz gliny średnie pylaste należące do kompleksu pszenno dobrego i żytniego bardzo dobrego tworząc największe powierzchnie w południowej części gminy (sołectwo Łagiewniki, Raczyn, Opojowice, Staw) oraz w zachodniej części sołectwa Czarnożyły;
- gleby biellicowe i pseudobiellicowe – gleby wykształcone na znacznych powierzchniach w północno – zachodniej (sołectwo Czarnożyły, Kąty, Platoń) i zachodniej (sołectwo Łagiewniki) części gminy oraz fragmentarycznie w sołectwie Raczyn, Wydrzyn i Staw, na podłożu pyłowo – piaszczystym i piaszczysto – gliniastym – pyły zwykłe, gliny średnie i lekkie pylaste, piaski słabogliniaste, piaski luźne, tworząc gleby kompleksu pszenno dobrego oraz żytniego od bardzo dobrego do słabego w zależności od rodzaju i gatunku podłoża; w miejscach bardziej uwilgotnionych tworzą one kompleks zbożowo – pastewny mocny oraz słaby;

- czarne ziemie zdegradowane i gleby szare - gleby wykształcone głównie we wschodniej części gminy (na pograniczu sołectw: Czarnożyły, Gromadzice, Wydrzyn i Staw i wschodnie krańce gminy) przede wszystkim jako gleby kompleksu żytniego słabego na piaskach słabogliniastych i luźnych oraz gleby kompleksu zbożowo – pastewnego mocnego i słabego na podłożu piaszczysto – gliniastym – piaski gliniaste lekkie, słabogliniaste, piaski luźne; enklawami wytworzyły się gleby kompleksu żytniego dobrego; wykształciły się one również jako użytki zielone średnie oraz słabe i bardzo słabe;
- czarne ziemie właściwe – bardzo żyzne gleby wykształcone przede wszystkim we wschodniej części sołectwa Czarnożyły i północno – wschodniej Wydrzyna, oraz mniejszymi enklawami w północno – zachodniej części gminy (sołectwo Kąty, Platoń, Łagiewniki) oraz południowej (sołectwo Raczyn), głównie jako gleby kompleksu i żytniego dobrego oraz zbożowo – pastewnego mocnego na podłożu pylastym lub piaszczysto – gliniastym; w obniżeniach terenowych wytworzyły się jako użytki zielone średnie oraz słabe i bardzo słabe;
- mady – wykształcone głównie na utworach piaszczysto – pylastych (pyły zwykłe i piaski luźne) w dolinie rzeki Pysznej głównie jako użytki zielone średnie, tylko miejscami słabe i bardzo słabe;
- gleby murszowo – mineralne i murszowate – wykształcone na utworach piaszczysto – pylastych (piaski słabogliniaste, luźne i pyły zwykłe) jako użytki zielone średnie oraz słabe i bardzo słabe w obniżeniach terenowych i dolinnych w obrębie sołectwa Kąty, Czarnożyły, Leniszki, Emanuelina, Działy, Gromadzice i Stawek (zajmując w nim największą powierzchnię);
- gleby torfowe – wykształcone pojedynczymi płatami w sołectwie Staw, Stawek i Czarnożyły.

Największą wartość rolniczą z uwagi na właściwe stosunki wodne, strukturalność oraz zasobność w próchnicę i składniki pokarmowe mają gleby zaliczone do kompleksu pszennego dobrego, do II oraz IIIa klasy bonitacyjnej. Zajmują największe powierzchnie w obrębie sołectwa Czarnożyły (klasa II) oraz Raczyn, Kąty i Opojowice (klasa IIIa). Najżyźniejsze gleby – gleby klasy II mają niewielki udział w powierzchni gminy (jedynie na poziomie 2%).

Drugą grupę pod względem wartości rolniczej stanowią gleby należące do kompleksów żytniego bardzo dobrego i dobrego, które przy właściwej technice i intensywnym nawożeniu mogą dać wysokie plony. Są to gleby głównie IIIb i IVa klasy bonitacyjnej (wyjątkowo IVb). Stanowią one znaczny odsetek gminy. W zachodniej (sołectwo Łagiewniki, Kąty i zachodnia część sołectwa Czarnożyły) oraz południowo – zachodniej (sołectwo Raczyn, Opojowice, Staw) największe pokrywy zajmują gleby IIIb i IVa klasy bonitacyjnej. Gleby IVb klasy bonitacyjnej powszechnie zalegają w centralnej (sołectwo Czarnożyły, Wydrzyn) oraz we wschodniej (sołectwo Staw, Stawek, Gromadzice).

Słabsze wartości rolnicze posiadają gleby zaliczone do kompleksu żytniego słabego i V klasy bonitacyjnej. Są to gleby zbyt lekkie, przepuszczalne, okresowo za suche lub okresowo podmokłe. Należą one do kompleksu żytniego słabego i V klasy bonitacyjnej. Na terenie gminy największe kompleksy tworzą w północno – wschodniej (sołectwo Leniszki, Emanuelina, Działy) i wschodniej (sołectwo Gromadzice, Staw, Stawek) części gminy.

Najsłabszą wartość rolniczą mają gleby zaliczone głównie do VI klasy bonitacyjnej, występujące na terenie gminy w postaci pojedynczych płatów w części północno – wschodniej (największe powierzchniowo w sołectwie Działy, Gromadzice).

W powierzchni glebowej gminy znaczny udział mają również trwałe użytki zielone o zróżnicowanej wartości rolniczej – głównie średnie i słabe wykorzystywane jako łąki

i pastwiska. Wg bonitacji są to głównie gleby III – V klasy bonitacyjnej. Najwyższe i najsłabsze użytki zielone – łąki i pastwiska II i VI klasy bonitacyjnej występują jednostkowo w powierzchni gminy (sołectwo Czarnożyły, Gromadzice). Największy udział mają użytki zielone IV klasy bonitacyjnej wykształcone przede wszystkim w postaci łąk w dolinie rzeki Oleśnicy, Pysznej, Dopływu z Gromadzic, Dopływu z Nietuszyny. Znaczny odsetek stanowią również słabsze użytki zielone – łąki V klasy bonitacyjnej (największą powierzchnię zajmują w sołectwie Kąty i Gromadzice).

Część słabych gleb wytworzonych z piasków luźnych porastają kompleksy leśne.

Znaczna część gruntów ze względu na złe warunki wodne oraz słabo przepuszczalną skałę macierzystą (m.in. glina) na terenie gminy została zmeliorowana.

W wyniku działalności człowieka znaczna część pokrywy glebowej miasta i częściowo gminy uległa zniszczeniu (np. pod zabudowę, infrastrukturę komunikacyjną i techniczną). W wyniku prowadzenia prac ziemnych doszło do przemieszania poziomów genetycznych gleb, czy nawet usunięcia poziomu próchnicznego. Modyfikacjom mogła ulec: struktura gleby, zawartość próchnicy, odczyn, skład mechaniczny i chemiczny, właściwości fizyczne.

Zgodnie z ustawą z dnia 3 lutego 1995 r. *o ochronie gruntów rolnych i leśnych*¹⁹ grunty użytków rolnych I – III klasy bonitacyjnej wytworzone z gleb pochodzenia organicznego i mineralnego występujące w obrębie gminy są chronione prawem przed zmianą użytkowania na cele nierolnicze. Gleby leśne bez względu na klasę i położenie administracyjne chronione są prawem przed zmianą ich użytkowania i wyłączeniem ich z produkcji leśnej.

Na etapie sporządzania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Czarnożyły (uchwała Nr XV/57/2004 Rady Gminy w Czarnożyłach z dnia 29 marca 2004 roku) grunty rolne klasy II – III o całkowitej powierzchni 136,89 ha położone na terenie wsi:

- Czarnożyły – 49,48 ha;
- Gromadzice – 8,38 ha;
- Staw – 11,10 ha;
- Opojowice – 2,98 ha;
- Raczyn – 50,07 ha;
- Łagiewniki – 13,24 ha;
- Kąty - 1,64 ha;

uzyskały zgodę Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi (decyzja z dnia 19.02.2004 r. – pismo znak: GZ.tr.057-602-757/03) na przeznaczenie ich na cele nierolnicze – pod zabudowę mieszkaniową jednorodziną, usługi komercyjne, zabudowę rekreacyjno – letniskową, działalność produkcyjną i oczyszczalnie ścieków.

3.2.8. Szata roślinna

Generalny, morfologiczny podział gminy i uwarunkowania przyrodnicze odzwierciedlają intensywność pokrycia terenu szatą roślinną, zwłaszcza zielenią wysoką, jak również jej charakter. W obszarze gminy szata roślinna jest zróżnicowana pod względem jakości, intensywności i rangi.

Według podziału geobotanicznego Polski W. Szafera gmina Czarnożyły leży w granicach państwa Holarktyka - obszaru Eurosyberyjskiego - prowincji Środkowo-Europejskiej Niżowo-

---

¹⁹ Tekst jedn. Dz. U. 2004, Nr 121, poz. 1266 z późn. zm.

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO
ustaleń projektu Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego
GMINY CZARNOŻYŁY

Wyżynnej - działu Bałtyckiego - poddziału Pasa Wyżyn Środkowych - krainy Północnych Wysoczyzn Brzeźnych - okręgu Widawskiego.

Zgodnie z kryteriami podziału kraju na krainy i dzielnice przyrodniczo-leśne, lasy gminy Czarnożyły położone są w VI Małopolskiej krainie przyrodniczo – leśnej, 1 dzielnicy Łódzko-Opoczyńskiej.

W związku z historycznie i przyrodniczo uwarunkowanym rozwojem rolnictwa, a w dalszej kolejności osadnictwa pierwotna roślinność gminy uległa znaczącej zmianie. Miejsce lasów zajęły pola uprawne, a następnie zabudowa oraz tereny komunikacyjne.

Największymi skupiskami zieleni wysokiej w gminie są lasy. Łączna powierzchnia lasów w 2011 r. wynosiła 1313,3 ha²⁰, co daje średni stopień lesistości wynoszący ok. 18,3% powierzchni gminy. Lesistość gminy jest niższa niż lesistość kraju (30,3%)²¹.

Lasy na terenie gminy są przede wszystkim własnością Skarbu Państwa – 1137,3 ha, z czego 1133,3 ha jest w zarządzie Lasów Państwowych. Koncentrują się one na północy gminy stanowiąc wielkopowierzchniowy zwarty kompleks. Lasy będące własnością osób fizycznych zajmują 179,12 ha.

W lasach państwowych na utworach piaszczystych występują siedliska borów i borów mieszanych, podczas gdy na murszach przeważają olsy. Żyzne siedliska lasów mieszanych i lasów wytworzyły się na piaskach gliniastych i glinach.

Pod względem zadań, jakie spełniają, lasy państwowe są to lasy ochronne i gospodarcze. Na terenie lasów państwowych występują użytki ekologiczne – bagna lub bagna zadrzewione, pozostałości dawnych ekosystemów.

Tabela nr 3

Lasy prywatne na terenie gminy Czarnożyły - charakterystyka

Wieś	Powierzchnia lasów [ha]	Typ siedliskowy – powierzchnia w ha							Główne gatunki panujące	Do przebudowy [ha]
		Bśw	Bw	BMśw	BMw	LMśw	LMw	Ol		
Czarnożyły	72,45	16,67	---	17,08	24,05	13,06	---	1,59	So, Ol	0,19
Działy	9,30	2,91	1,09	3,63	1,51	---	---	0,16	So, Ol	---
Emanuelina	25,39	15,02	---	5,14	5,23	---	---	---	So	---
Gromadzice	11,15	0,22	---	---	0,57	9,45	0,63	0,28	So, Dd,	0,10
Kąty	35,47	---	---	19,81	11,27	1,56	---	2,83	So,Ol,	
Leniszki	14,71	10,42	1,90	1,51	0,88	---	---	---	So	0,56
Opojowice	0,76	---	---	0,76	---	---	---	---	So,	---
Platoń	0,10	---	---	---	---	---	---	0,10	Ol	---
Staw	9,68	---	---	1,21	0,80	5,30	0,66	1,71	So, Dd, Ol	---
Wydrzyn	0,11	---	---	0,11	---	---	---	---	So,	---
Razem	179,12	45,24	2,99	49,25	44,31	29,37	1,29	6,67	---	0,85

So – sosna pospolita, Db – dąb, Ol – olsza czarna,

²⁰ www.stat.gov.pl (Bank Danych Regionalnych)

²¹ Stan na 31 grudnia 2009 r.

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO ustaleń projektu Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego GMINY CZARNOŻYŁY

Źródło: opracowanie własne na podstawie: *Uproszczony plan urządzenia lasu własności osób fizycznych* sporządzonych dla wsi: Czarnożyły, Gromadzice, Emanuelina, Leniszki na okres od 01.01.2008 r. do 31.12.2017 r.; *Uproszczony plan urządzenia lasów nie stanowiących własności Skarbu Państwa, należących do indywidualnych właścicieli* sporządzony dla wsi Kąty na okres od 01.01.1998 r. do 31.12.2007; *Inwentaryzacja stanu lasu własności osób fizycznych* sporządzona dla wsi Staw, Opojowice, Działy, Wydrzyn, Platoń na okres od 01.01.2008 r. do 31.12.2017 r.

Lasy prywatne zajmują największe powierzchnie we wsiach: Czarnożyły, Kąty, i Emanuelina. W wsi Staw, Gromadzice, Działy, Leniszki ich powierzchnia kształtuje się na wysokości 10 – 15 ha. W pozostałych sołectwach zajmują niewielkie powierzchnie nie przekraczające 1 ha.

Skład siedliskowy porastających gminę drzewostanów prywatnych stanowią przede wszystkim bory, w których dominującym gatunkiem jest głównie sosna, rzadziej dąb, a domieszkowe to: brzoza, świerk, buk, dąb, jesion, modrzew. Podszyt siedlisk borowych tworzą głównie: kruszyna, jarząb, jałowiec, czeremcha, dąb i inne. Dominuje bór mieszany świeży, następnie bór świeży i bór wilgotny. Znaczne powierzchnie zajmują również lasy mieszane świeże. Natomiast olsy, gdzie głównym gatunkiem siedliskotwórczym jest olsza czarna, rosną na niewielkich obszarach, głównie w dolinach rzek. Lokalnie występują: bór wilgotny i las mieszany wilgotny.

Naturalny charakter przede wszystkim zachowały olsy. Pozostałe siedliska są w dużym stopniu wynikiem antropogenicznej działalności człowieka (zalesienia sztuczne).

W lasach państwowych przeważają drzewostany starsze, wieku 60 – 100 lat (w klasach wiekowych IV – VI), miejscami występują drzewostany młodsze do 40 lat (I – II klasa wieku). W lasach prywatnych dominują głównie drzewostany w wieku 41 – 80 lat (III – IV klasa). Drzewostany starsze – 81 – 100 lat (V klasa) zajmują zdecydowanie mniejszą powierzchnię i występują głównie w Czarnożyłach, Kątach, Emanuelinie, Działach i Leniszkach. Wzrasta też udział drzewostanów w I klasie wiekowej – 1-20 lat, ze względu na wzmożone w ostatnich latach prace dolesieniowe. Ponadto ok. 14% wymaga odnowienia lub ponownego zalesienia.

Ogólny stan zdrowotny i sanitarny lasów prywatnych na terenie gminy Czarnożyły jest zadowalający. W obrębie lasów żadnej wsi nie stwierdzono nadmiernego zagrożenia ze strony owadów-szkodników i grzybów pasożytniczych oraz nie wyodrębniono stref uszkodzenia przemysłowego. Ponadto stan zdrowotny pogarsza brak należytej pielęgnacji upraw, młodników i drzewostanów przedrębnych, jak też pozostawianie w lesie złomów i wywrotów. Najbardziej zaśmiecają lasy położone blisko gospodarstw domowych i szlaków komunikacyjnych.

Niewielka część lasów wymaga systematycznej przebudowy, także ze względu na dużą ilość wydzielającego się posuszu. Wśród lasów prywatnych nie wyodrębniono lasów ochronnych.

Gospodarka leśna w lasach państwowych i prywatnych prowadzona jest na podstawie planów urządzenia lasów.

Ważnym elementem wysokiej szaty roślinnej gminy są parki, odgrywające istotną rolę przestrzenno-krajobrazową i biologiczną. Stanowią enklawy zieleni wysokiej w otoczeniu otwartej przestrzeni rolniczej oraz oazy dla świata fauny. Pełnią bardzo ważną funkcję przyrodniczą i ekologiczną, są skupieniem różnorodnych gatunkowo i wiekowo, niejednokrotnie rzadkich drzew i innych roślin, na ogół z przewagą drzewostanów starszych (powyżej 80-cio letnich) i w dobrym stanie zdrowotnym. Stanowią małe węzły ekologiczne w systemie

przyrodniczym gminy.

Na terenie gminy zieleń parkową reprezentuje jedynie park podworski w Czarnożyłach, o powierzchni 1,6 ha, założony w XIX w. Park długo był w bardzo dobrym stanie, dopiero po upadku PGR-u zaczął niszczyć. W parku spotkać można buki, klony, lipy, dęby a na obrzeżach robinie i topole. Z wyjątkiem kilku egzemplarzy świerku, drzewa iglaste w nim nie występują. Siedem drzew ze względu na swoje walory przyrodnicze zostało objęte ochroną w postaci pomników przyrody – trzy klony, dwie lipy, dąb szypułkowy i buk zwyczajny. W parku licznie występują samosiejki klonu, robinii i buka co pogłębia wrażenie chaosu i zaniedbania tego terenu.

Ponadto w miejscowości Łagiewniki, zachowały się resztki parku z XIX w. a w nim wielkie okazy lipy, kasztanowca i jesionu.

Piękny, lecz nieliczny drzewostan znajduje się w sąsiedztwie zabytkowego kościoła w Raczynie.

Godne uwagi są również zbiorowiska roślinności źródłiskowej, wodnej i łąkowej towarzyszącej licznym rzekom, strugom i rowom, pełniące ważną rolę w systemie przyrodniczym i krajobrazowym. W dolinach rzek występują zadrzewienia nadwodne ze znacznym udziałem olchy, wierzby i topoli – zadrzewienia olchowe, wierzbowo-topolowe i olchowo-wierzbowe, stanowiące pozostałość dawnych łągów i olsów, o dużych walorach przyrodniczo-krajobrazowych.

Zróżnicowanie łąk i pastwisk wiąże się z różnorodnością warunków wilgotnościowych i czynników antropogenicznych w obrębie dolin. Część z nich wykorzystywana jest rolniczo.

Na dnie dolin w niekoszonych miejscach rosną naturalne ziołorośla.

Na terenach podmokłych, okresowo zalewanych lub zalanych przez cały rok występuje roślinność bagienna i torfiasta.

Ponadto ważną funkcję w środowisku naturalnym pełnią również pojedyncze drzewa i krzewy a także ich skupiska. Rolnicze obszary gminy charakteryzuje się licznymi, pojedynczymi skupiskami roślinności występującymi m.in.: na granicach pól, na miedzach (tzw. zieleń śródpolna), przy drogach głównych i polnych tworząc szpalery, wzdłuż cieków wodnych (godna uwagi cenna zieleń łągowa), a także wokół siedzib ludzkich. W skupiskach tych występują różne gatunki drzew i krzewów, głównie drzewa owocowe, olchy, lipy, klony, topole, brzozy, robinie, dęby, krzewy dzikiego bzu, głogu i wiele innych.

Pełnią one ważną funkcję – są korytarzami ekologicznymi dla zwierząt, miejscem łągów ptactwa, utrzymują wilgoć, zapobiegają erozji gleb, wytwarzają tlen i co najważniejsze urozmaicają równiny, monotony krajobraz gminy.

Ponadto na terenie gminy występuje zieleń ukształtowana przez człowieka – zieleń urządzona skupiona wokół obiektów usługowych (głównie szkół, kościołów), zieleń cmentarzy, sady i ogrody, która wzbogaca świat roślinny gminy.

Prócz prac dolesieniowych wskazane jest zadrzewianie terenów rolnych zielenią śródpolną (na miedzach) oraz wzdłuż górnych krawędzi dolin cieków i rzek, tworzenie pasów wiatrochronnych, szpalerów przy drogach polnych i ciągach komunikacyjnych (wzmacnianie istniejących szpalerów, zwłaszcza przy drogach o nasilonym ruchu – tworzenie pasów ochronnych przed uciążliwościami komunikacyjnymi) oraz utrwalanie roślinnością stoków

o dużym nachyleniu w celu ochrony przed procesami erozyjnymi.

Powyższe działania przyczynią się do podniesienia odporności ekologicznej terenów rolnych, stworzenia warunków dla ostoi ptactwa i zwierząt, ograniczenia erozyjnej działalności wiatru oraz zwiększenia retencji wodnej i leśnej.

Właściwym kierunkiem jest nasycanie terenów zielenią w celu stworzenia ciągłości systemów przyrodniczych i wiązania ich z korytarzami ekologicznymi, jakimi są ciągi dolinne.

Zieleń, ze względu na jej przyrodniczą rolę powinna być utrzymana, podlegać ochronie przed wycinaniem, niszczeniem oraz zabiegom pielęgnacyjnym.

Priorytetowo jednak należy traktować ochronę środowiska leśnego, które stwarza największe bezpieczeństwo ekologiczne oraz podnosi wartości krajobrazowe. Z uwagi na większe znaczenie funkcji pozaprodukcyjnych lasów od funkcji produkcyjnych wskazane jest kompleksowe kształtowanie ich funkcji rekreacyjnej. Lasy znajdujące się na terenie gminy mogą znakomicie spełniać funkcje rekreacyjne i być miejscem wypoczynku dla mieszkańców okolicznych miejscowości.

3.2.9. Świat zwierząt

Występowanie zwierząt ściśle związane jest ze zbiorowiskami roślinnymi, w których znajdują pożywienie i schronienie. Zatem w związku ze zmianami szaty roślinnej (wylesienia, osuszanie łąk, procesy urbanizacyjne) zniszczone zostały naturalne siedliska i biotopy. Na terenie gminy występuje fauna leśna, wodna, nadwodna i terenów rolniczych.

Z uwagi na rolniczy charakter gminy dominuje fauna terenów rolniczych, których bogactwo zależy od stopnia mozaikowości terenu oraz intensywności prowadzonej na tych obszarach działalności antropogenicznej. Ponadto fauna skupia się głównie w rejonie dolin rzek, zbiorników wodnych, terenów podmokłych oraz lasów. Należy zatem unikać odwodnień terenu (osuszania zbiorników wodnych, torfowisk) i wyrębu na znacznych powierzchniach.

Szczególną grupę zwierząt stanowią ptaki żerujące głównie na terenach rolnych. Na terenie gminy dominują gatunki synantropijne, wykorzystujące bliskość siedlisk ludzkich z korzyścią dla siebie. Należą do nich m.in.:

- ptaki z rodziny jaskółkowatych: jaskółka dymówka i jaskółka oknówka;
- ptaki z rzędu wróblowatych: sikora bogatka, sikora modra, sikora sosnówka i sikora uboga, sroka, zięba, wilga, gil, kos, pliszka siwa, szczygieł, kruk, kawka, wrona siwa, gawron, potrzos, wróbel domowy i wróbel mazurek;
- ptaki z rzędu kraskowatych: kraska, zimorodek;
- ptaki z rzędu kukułkowatych: kukułka;
- ptaki z rzędu dzięciołowych: dzięcioł zielony, dzięcioł duży, dzięcioł major, dzięcioł trójpalczasty;
- ptaki z rzędu sów: płomykówka, puchacz i puszczyk;
- ptaki z rzędu jerzykowate: jerzyk;
- ptaki z rzędu kuraki: kuropatwa, bażant;
- ptaki z rzędu żurawi: żuraw biały;
- ptaki z rodziny kaczkowatych: kaczka krzyżówka, kaczka głowienka;
- ptaki z rzędu gołębiowate: gołąb grzywacz i gołąb sierpówka.

Ptaki drapieżne reprezentowane są przez:

- z rodziny jastrzębiowatych: jastrząb gołębiarz, myszołów zwyczajny, kania ruda, krogulec, błotniak stawowy,
- z rodziny sokołowatych: pustułka, sokół wędrowny.

Na terenie gminy licznie przebywa bocian biały.

Tereny podmokłe, okresowo zalewane lub zalane przez cały rok są siedliskiem ptactwa wodnego i błotnego.

W granicach gminy, szczególnie w lasach zamieszkuje również wiele gatunków ssaków, największe z nich to jelenie i sarny oraz dziki. Największym przedstawicielem drapieżnych jest lis rudy. Jego populacja jest duża i nadal rośnie, co powoduje niestety zmniejszanie się populacja zająca szaraka. Przedstawicielem rzędu drapieżnych jest rodzina łoścowatych, są to: kuna leśna, kuna domowa, łośca, tchórz pospolity, borsuk i wydra europejska. W gminie można spotkać też jenota.

Liczenie występują gryzonie, reprezentowane przez mysz polną, domową, zaroślową i badylarkę. Występuje też nornik północny i piżmak.

W lasach i parkach bytuje wiewiórka pospolita.

Spośród gadów można spotkać: jaszczurkę zwijkę, jaszczurkę żyworodną, padalca zwyczajnego, zaskrońca zwyczajnego i żmiję zygzakowatą. Najczęściej spotykanymi płazami są: żaba trawna i żaba wodna, kumak nizinny, ropucha szara, traszka zwyczajna, traszka grzebieniasta.

Przedstawicielami ssaków owadożernych jest: jeż zachodni, kret, ryjówka aksamitna i ryjówka malutka.

Często spotykane są nietoperze, które w porze letniej przebywają na strychach i innych miejscach sprzyjających letniemu bytowaniu. Na zimę chronią się w jaskiniach krasowych, na terenie Załęczańskiego Parku Krajobrazowego.

3.2.10. Walory krajobrazowe

Gmina Czarnożyły to typowo gmina rolnicza cechująca się monotonnym krajobrazem, urozmaiconym jedynie elektrowniami wiatrowymi zlokalizowanymi w miejscowościach: Czarnożyły, Raczyn, Staw i Stawek. Największe urozmaicenie krajobrazu stanowią lasy, koncentrujące się w północnej części gminy.

Nie mniej jednak duże przestrzenie otwarte (z uwagi na nieznaczne deniwelacje terenu i płynne granice pomiędzy poszczególnymi formami ukształtowania, średnią lesistość oraz „punktowe” zainwestowanie) są niewątpliwym walorem krajobrazowym gminy.

Gmina posiada mało urozmaiconą rzeźbę terenu, głównie płaskorówninną (spadki do 1%) oraz lekko falistą i lekko pagórkowatą (spadki 1-3%). Naturalnym niewątpliwie ciekawym punktem widokowym w skali gminy jest Emanuelina (197,0 m n.p.m.).

Na terenie gminy Czarnożyły można wyróżnić:

- **krajobraz rolniczy** – występuje na znacznym obszarze gminy o charakterze mozaiki, którą kształtuje stosunkowo silne rozdrobnienie upraw i duża liczba miedz i ugorów. Tereny otwarte urozmaicają nieliczne sady i niewielkie powierzchniowo lasy. Wzdłuż dróg (lokalnie w niewielkim oddaleniu) zlokalizowana jest zabudowa zagrodowa i mieszkaniowa

jednorodzinna. Biorąc pod uwagę obecne tendencje rozwoju istnieje możliwość, iż rolnicza przestrzeń produkcyjna ulegnie zmniejszeniu i zostanie ograniczona do gleb wysokich klas bonitacyjnych (I-III klasy). Na glebach IV-VI może nastąpić rozwój innych funkcji (w przewadze mieszkaniowej i usługowej); ze względu na rolniczy charakter gminy i jej dalszy rozwój w tym kierunku można przypuszczać, iż powyższe zjawisko będzie zachodzić przede wszystkim wzdłuż ciągów komunikacyjnych, jako kontynuacja istniejącego zainwestowania; elementami urozmaicającymi rolniczy krajobraz są elektrownie wiatrowe zlokalizowane w miejscowościach: Czarnożyły, Raczyn, Staw i Stawek;

- **krajobraz leśny** – dominuje w północnej części gminy. Lasy stanowią bardzo ważne węzły w systemie ekologicznym tego terenu. Ważne jest wykształcenie układu pasmowego, tj. stworzenie tzw. korytarzy ekologicznych poprzez powiązanie istniejących terenów leśnych i planowanych do zalesienia terenów rolnych z ciągami dolinnymi oraz systemem zadrzewień (sprzyjanie wykształceniu układu pasmowego), co przyczyni się do stworzenia ciągłego systemu przyrodniczego; nastąpi szereg pozytywnych procesów: poprawa warunków hydrologicznych gleb oraz przeciwdziałanie erozji wietrznej i powierzchniowej, jak również degradacji ziemi, zwiększenie wodnej retencyjności środowiska i podniesienie różnorodności ekologicznej środowiska;
- **krajobraz dolinny** – najlepiej zachowany typ krajobrazu, z najważniejszymi dolinami Oleśnicy i Pysznej stanowiącymi fragment przyrodniczych struktur o ponadlokalnym znaczeniu; należy objąć je ochroną i wyłączyć z możliwości urbanizacji, która wpływa degradująco na środowisko, przyczynia się do zachwiania równowagi ekologicznej i prowadzi do obniżenia ich walorów.

Poprzez odpowiednie kształtowanie krajobrazu należy dążyć do zabezpieczenia przestrzennego i funkcjonalnego systemu wszystkich elementów przyrody w powiązaniu z rozwojem zabudowy.

3.2.11. Powiązania przyrodnicze z otoczeniem

Gmina Czarnożyły posiada atrakcyjne położenie przyrodnicze. Powiązania przyrodnicze z otoczeniem oraz ciągłość ekosystemów ekologicznych zapewniają doliny rzeczne oraz ekosystemy leśne w północnej części gminy. Istniejące na obszarze gminy doliny rzek: Pysznej i Oleśnicy i ich dopływów są korytarzami i sięgaczami ekologicznymi. Obejmują aktywne biologicznie ekosystemy wodne, łąkowe, polne i leśno-zaroślowe.

System ekologiczny gminy tworzą:

- **węzły przyrodnicze:** kompleksy leśne, parki i cmentarze, o dużych walorach przyrodniczych;
- **korytarze ekologiczne:** doliny rzeczne Oleśnicy i Pysznej predysponowane do pełnienia roli łączników między węzłami;
- **sięgacze ekologiczne:** doliny boczne (Dopływ spod Nietuszyny, Dopływ z Gromadziec oraz inne mniejsze bezimienne) łączące główne systemy dolinne z obszarami wysoczyznowymi i węzłowymi;
- **łączniki przyrodnicze:** strefy łączące system lokalny, bazujące na mniejszych obniżeniach terenowych, wykorzystujące większe skupiska zieleni (rowy melioracyjne, ogrody, zieleń przydrożną i śródpolną, obszary proponowanych dolesień i inne).

Dolina rzeki Oleśnicy oraz jej dopływu Pysznej (uchodzi do Oleśnicy poza terenem gminy Czarnożyły) stanowią istotny element regionalnej sieci powiązań ekologicznych. Główny korytarz

ekologiczny gminy - dolina rzek Pysznej i Oleśnicy zapewnia połączenie obszaru gminy z doliną Warty, będącą korytarzem ekologicznym o randze krajowej według koncepcji systemu krajowej sieci ekologicznej ECONET – Polska²².

Dlatego też wskazana jest ochrona ich na całej długości przed urbanizacją.

Efektywność funkcjonowania korytarzy i sięgaczy przyrodniczych zależy przede wszystkim od potencjału biologicznego ekosystemów tworzących ciąg przyrodniczy oraz od ciągłości przebiegu i nawiązania do potencjału ekosystemów zasilających.

Lokalne „sięgacze” powinny być chronione przed przerywaniem lub osłabianiem ciągłości, gdyż zabezpieczają równowagę ekologiczną w obrębie gminy. Istnieje konieczność ochrony i kształtowania tych powiązań przyrodniczych. Wskazane jest również maksymalne obsadzenie dróg polnych zielenią wysoką.

3.2.12. Formy ochrony przyrody i Natura 2000

3.2.12.1. Formy ochrony przyrody

Na terenie gminy Czarnożyły w myśl ustawy o *ochronie przyrody*²³ ochroną dotychczas objęto jedynie 7 pojedynczych drzew w formie pomnika przyrody (tab. nr 4) oraz 10 bagien śródleśnych w postaci użytku ekologicznego (tab. nr 5). Brak jest obszarowych form ochrony przyrody.

I. Pomniki przyrody

Na terenie gminy ustanowiono 7 pomników przyrody ożywionej w postaci pojedynczych drzew. Wszystkie zlokalizowane są na terenie parku wiejskiego w Czarnożyłach.

Tabela nr 4

Pomniki przyrody ożywionej na terenie gminy Czarnożyły

Lp.	Miejsce lokalizacji	Forma pomnika	Gatunek drzewa	Obwód drzewa*	Akt prawny
1.	<u>Czarnożyły</u> park wiejski,	pojedyncze drzewo	klon zwyczajny	245	Rozporządzenie Wojewody Sieradzkiego z dnia 3 lutego 1998 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody (Dz. Urz. Woj. Sieradzkiego z 1998 r. Nr 3 poz. 9)
2.	<u>Czarnożyły</u> park wiejski,	pojedyncze drzewo	klon zwyczajny	265	Rozporządzenie Wojewody Sieradzkiego z dnia 3 lutego 1998 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody (Dz. Urz. Woj. Sieradzkiego z 1998 r. Nr 3 poz. 9)
3.	<u>Czarnożyły</u> park wiejski,	pojedyncze drzewo	dąb szypułkowy	370	Rozporządzenie Wojewody Sieradzkiego z dnia 3 lutego 1998 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody (Dz. Urz. Woj. Sieradzkiego z 1998 r. Nr 3 poz. 9)

²² Krajowa sieć ekologiczna ECONET – Polska składa się z obszarów węzłowych charakteryzujących się wysokim stopniem różnorodności biologicznej i krajobrazowej oraz korzystnymi uwarunkowaniami dla zachowania siedlisk i ostoj gatunków o znaczeniu europejskim i krajowym, powiązanych korytarzami ekologicznymi

²³ tekst jedn. Dz. U. z 2013 r., poz. 627 z późniejszymi zmianami

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO
ustaleń projektu Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego
GMINY CZARNOŻYŁY

4.	<u>Czarnożyły</u> park wiejski,	pojedyncze drzewo	buk zwyczajny	250	Rozporządzenie Wojewody Sieradzkiego z dnia 3 lutego 1998 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody (Dz. Urz. Woj. Sieradzkiego z 1998 r. Nr 3 poz. 9)
5.	<u>Czarnożyły</u> park wiejski,	pojedyncze drzewo	klon zwyczajny	285	Rozporządzenie Wojewody Sieradzkiego z dnia 3 lutego 1998 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody (Dz. Urz. Woj. Sieradzkiego z 1998 r. Nr 3 poz. 9)
6.	<u>Czarnożyły</u> park wiejski,	pojedyncze drzewo	lipa drobnolistna	400	Rozporządzenie Wojewody Sieradzkiego z dnia 3 lutego 1998 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody (Dz. Urz. Woj. Sieradzkiego z 1998 r. Nr 3 poz. 9)
7.	<u>Czarnożyły</u> park wiejski,	pojedyncze drzewo	lipa drobnolistna	380	Rozporządzenie Wojewody Sieradzkiego z dnia 3 lutego 1998 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody (Dz. Urz. Woj. Sieradzkiego z 1998 r. Nr 3 poz. 9)

Obwód drzew na wysokości 1,3 m podany w cm zawiera dane z okresu ustanawiania pomnika przyrody

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z Urzędu Gminy Czarnożyły

II. Użytki ekologiczne

Na terenie gminy Czarnożyły dotychczas powołano 10 użytków ekologicznych Rozporządzeniem Nr 18/2000 Wojewody Łódzkiego z dnia 22 maja 2000 r. w sprawie uznania za użytki ekologiczne (Dz. Urz. Woj. Łódzkiego z 2000 r., Nr 73, poz. 391). Są to bagna śródleśne położone są na gruntach leśnych Skarbu Państwa pozostających w zarządzie Lasów Państwowych - Nadleśnictwa Wieluń.

Tabela nr 5

Wykaz użytków ekologicznych w Gminie Czarnożyły

L.p.	Lokalizacja	Powierzchnia (ha)	Opis powierzchni
1.	Czarnożyły, dz. nr 119, Leśnictwo Świątkowice, oddz. 119 b	4,4	Bagno śródleśne
2.	Czarnożyły, dz. nr 119, Leśnictwo Świątkowice, oddz. 119 j	0,52	Bagno śródleśne
3.	Czarnożyły, dz. nr 123, Leśnictwo Świątkowice, oddz. 123 c	0,7	Bagno śródleśne
4.	Czarnożyły, dz. nr 125, Leśnictwo Świątkowice, oddz. 125 k	0,53	Bagno śródleśne
5.	Czarnożyły, dz. nr 131, Leśnictwo Czarnożyły, oddz. 131 t	0,25	Bagno śródleśne
6.	Czarnożyły, dz. nr 132/1 Leśnictwo Czarnożyły, oddz. 132 g	0,78	Bagno śródleśne
7.	Czarnożyły, dz. nr 142, Leśnictwo Czarnożyły, oddz. 142 h	0,16	Bagno śródleśne
8.	Czarnożyły, dz. nr 144, Leśnictwo Czarnożyły, oddz. 144 s	0,1	Bagno śródleśne
9.	Czarnożyły, dz. nr 147, Leśnictwo Czarnożyły, oddz. 147 c	0,2	Bagno śródleśne

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO
ustaleń projektu Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego
GMINY CZARNOŻYŁY

10.	Czarnożyły, dz. nr 147, Leśnictwo Czarnożyły, oddz. 147 d	0,44	Bagno śródleśne
-----	---	------	-----------------

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z Urzędu Gminy Czarnożyły

Ich powołanie miało na celu:

- ochronę miejsc bytowania ptactwa błotnego,
- ochronę i zachowanie swoistych zespołów przyrodniczych, charakterystycznych dla terenów podmokłych i okresowo zalewanych,
- zachowania zasobów genowych i typów środowisk niezbędnych dla zapewnienia ciągłości istnienia ekosystemów i różnorodności gatunkowej.

III. Ochrona gatunkowa roślin

Ochrona gatunkowa ma na celu zapewnienie przetrwania i właściwego stanu ochrony dziko występujących na terenie kraju rzadkich, endemicznych, podatnych na zagrożenia i zagrożonych wyginięciem oraz objętych ochroną gatunków roślin, zwierząt i grzybów oraz ich siedlisk i ostoi, a także zachowanie różnorodności gatunkowej i genetycznej.

Tabela nr 6

Gatunki roślin objęte ochroną ścisłą lub częściową

L.p.	Rodzina	Gatunek	Rodzaj ochrony
1.	Amarylkowate	Śnieżyczka przebiśnieg	ochrona ścisła
2.	Araliowate	Bluszcz pospolity	ochrona częściowa
3.	Bielistkowate	Bielistka siwa	ochrona częściowa
4.	Grzybieniowate	Grąźel żółty	ochrona częściowa
5.	Kokornakowate	Kopytnik pospolity	ochrona częściową
6.	Rokietowate	Mokradłoszka zaostzona	ochrona częściowa
7.	Liliowate	Konwalia majowa	ochrona częściowa
8.	Gajnikowate	Rokietnik pospolity	ochrona częściowa, możliwość pozyskiwania - ręczny zbiór darni
9.	Torflowcowate	Torfowiec ostrolistny Torfowiec błotny Torfowiec nastroszony Torfowiec kończysty	ochrona ścisła ochrona ścisła ochrona częściowa ochrona częściowa - możliwość pozyskiwania - ręczny zbiór darni
10.	Wawrzynkowate	Wawrzynek wilczelyko	ochrona ścisła
11.	Widłakowate	Widłak spłaszczony	ochrona ścisła
12.	Wrzosowate	Bagno zwyczajne	ochrona ścisła

Źródło: „Program ochrony przyrody Nadleśnictwa Wieluń” ..., s. 62-67.

Ponadto na terenie gminy Czarnożyły występują gatunki roślin zaliczone do gatunków rzadkich (Program ochrony przyrody Nadleśnictwa Wieluń ..., s. 62-67):

- Dziurawiec skąpolistny (rodzina – Dziurawcowate);
- Goździk puszny (rodzina – Goździkowate);
- Nerecznica mocna (rodzina – Nereczniowate);
- Pustułka pęcherzykowata (rodzina – Trzcownicowate);
- Wełnianka wąskolistna, Wełnianka pochwowata (rodzina – Turzycowate);
- Zachyłka trójkątna (rodzina – Wietlicowate).

Zgodnie z aktualizacją „Planu zagospodarowania przestrzennego województwa łódzkiego”²⁴, na szczeblu wojewódzkim w granicach gminy Czarnożyły nie wyznaczono żadnego obszaru do objęcia ochroną w formie obszarowej formy ochrony przyrody.

3.2.12.2. Natura 2000

Na terenie gminy Czarnożyły nie występują oraz nie proponuje się obszarów Natury 2000.

Najbliżej położony względem granic administracyjnych gminy jest Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk (SOO) *ZALECZAŃSKI ŁUK WARTY* PLH 100007 – ok. 12,5 km od południowo – wschodnich (sołectwo Staw) granic gminy. Obszar obejmuje dolinę Warty od Lisowic do Kochlewa i duży teren w zakolu rzeki, na 40 km jej biegu oraz takie siedliska jak:

- lasy iglaste 54%
- lasy liściaste 3%
- siedliska leśne (ogólnie) 4%
- siedliska łąkowe i zaroślowe (ogólnie) 2%
- siedliska rolnicze (ogólnie) 37%

W krajobrazie dominują formacje plejstoceniowe (wzgórza morenowe, równiny piaszczyste, sandry). Występują tu także liczne utwory krasowe takie jak: jaskinie, źródła, skałki, studnie i leje. Charakterystyczną cechą krajobrazu jest głęboko wcięta w wapienne podłoże (30-60 m) i tworząca trzy przełomy dolina Warty. Zmienione w wyniku ekstensywnej gospodarki lasy, aktualnie są zdominowane przez sosnę.

Obszar ten jest ważną ostoją dla ochrony bioróżnorodności. Stwierdzono tu ponad 100 zbiorowisk roślinnych, w tym z ciekawymi wapieniolubnymi gatunkami, m.in. dobrze zachowane płaty naturalnych drzewostanów dębowych, typowo wykształcone murawy napiaskowe. Łącznie stwierdzono tu 13 rodzajów siedlisk z Załącznika I Dyrektywy Rady 92/43/EWG.

Obszar wyróżnia się obecnością formacji krasowych z 24 jaskiniami - miejscami zimowania bogatych populacji nietoperzy. Łącznie występuje tu 8 gatunków kręgowców z Załącznika II Dyrektywy Rady 92/43/EWG. We florze liczne są wapieniolubne gatunki roślin naczyniowych o charakterze górskim, gatunki roślin naczyniowych chronione prawnie oraz rzadkie lub zagrożone lokalnie.

---

²⁴ Zatwierdzona Uchwałą Nr LX/1648/10 Sejmiku Województwa Łódzkiego z dnia 21 września 2010 r.

3.2.13. Jakość i źródła zagrożeń środowiska przyrodniczego

3.2.13.1. Powietrze atmosferyczne

Do antropogenicznych źródeł emisji zanieczyszczeń do powietrza można zaliczyć: energetyczne spalanie paliw; główne źródło emisji dwutlenku siarki, pyłów; duży udział w emisji tlenków azotu; procesy technologiczne stosowane w zakładach przemysłowych; transport; duży udział w emisjach tlenku węgla, tlenków azotu; paleniska indywidualne; produkcja rolna; źródło emisji dużych emisji amoniaku.

Na jakość powietrza na terenie gminy Czarnożyły mają wpływ:

1. Warunki meteorologiczne – decydują o wielkości emisji energetycznej i sposobie rozprzestrzeniania się zanieczyszczeń; na jakość powietrza wpływają w dużym stopniu zanieczyszczenia z zewnątrz, głównie z miasta Wieluń; teren gminy charakteryzuje się jednak małym urozmaiceniem hipsometrycznym oraz zwartym kompleksem leśnym w części północnej, co powoduje dobre przewietrzanie i brak zalegania zanieczyszczeń.
2. Emisja z rolnictwa – rolnictwo jest poważnym źródłem zanieczyszczeń powietrza (nasilenie erozji eolicznej, intensyfikacja pylenia z pól, kompostowanie, emisja produktów rozkładu materii organicznej, zanieczyszczenia powstające podczas użytkowania pojazdów i maszyn rolniczych oraz ogrzewania budynków, rozpylane pestycydy i cząstki nawozów sztucznych). Emisja pyłu z rolnictwa powstaje głównie w wyniku prac polowych tj. orania i zbierania plonów.
3. Emisja punktowa – pochodzi ze zorganizowanych źródeł w wyniku energetycznego spalania paliw i przemysłowych procesów technologicznych. Największymi źródłami zorganizowanej emisji zanieczyszczeń do powietrza w postaci pyłów i gazów są zakłady przemysłowe, które emitują do atmosfery zanieczyszczenia w ilościach nieprzekraczających dopuszczalne poziomy ustalane w posiadanych pozwoleniach (największy zespół podmiotów gospodarczych gminy zlokalizowany jest we wsi Opojowice; PPU Gal- Mal sp. Z o.o., odlewnia Silum sp. z o.o., Sil-bike sp. z o.o., „Morena” sp. z o.o.).
4. Emisja powierzchniowa – pochodzi z niskich emitorów odprowadzających do powietrza gazowe produkty spalania z domowych palenisk i lokalnych kotłowni ogrzewanych w większości węglem kamiennym. To tzw. niska emisja mająca największy wpływ w sezonie grzewczym i pojawiająca się na terenach większej koncentracji zabudowy opalanej węglem (Czarnożyły, Wydrzyn, Raczyn, Łagiewniki, Opojowice i Staw). Modernizacja źródeł energetycznych oraz przechodzenie na ekologiczne nośniki energii wpływa na spadek stężeń zanieczyszczeń powietrza.
5. Emisja liniowa (komunikacyjna) - jej źródłem jest głównie transport samochodowy, a znaczenie w emisji i imisji z roku na rok jest coraz większe, gdyż wzrasta liczba poruszających się samochodów na drogach. Jest ona szczególnie istotna ze względu na niskie źródło emisji. Substancje emitowane z silników pojazdów oddziałują na stan czystości powietrza szczególnie w najbliższym otoczeniu dróg, a ich wpływ maleje wraz z odległością. Stanowi ona największe zagrożenie dla obszarów położonych w sąsiedztwie dróg o dużym natężeniu ruchu - droga krajowa nr 45 (przebiega przez centrum gminy z północy na południe) i nr 8 (przebiega fragmentarycznie przez południowo – zachodnie krańce gminy).

Ze względu na wybitnie rolniczy charakter gminy i brak istotnych źródeł zanieczyszczenia atmosfery, nie jest ona objęta monitoringiem zanieczyszczeń gazowych powietrza. Najbliższe

punkty pomiarów jakości powietrza z pasywnym poborem próby SO₂ i NO₂ zlokalizowane są w Wieluniu, w stosunku którego analizowana gmina zlokalizowana jest po stronie nawietrznej.

Stan czystości powietrza w gminie generalnie nie budzi zastrzeżeń. Można się spodziewać zwiększonych stężeń zanieczyszczeń w sezonie grzewczym, w ośrodkach o większej koncentracji zabudowy, bowiem w gminie dominuje ogrzewanie węglem (brak sieci gazowej na terenie gminy).

Głównymi źródłami emisji zanieczyszczeń na terenie gminy są emitery kotłowni węglowych przy większych skupiskach mieszkaniowych np. w Czarnożyłach. Źródłem emisji zanieczyszczeń powietrza jest również nasilony ruch komunikacyjny, szczególnie na drogach krajowych, gdzie duży udział ma ruch tranzytowy.

Gmina Czarnożyły leży w strefie łódzkiej obejmującej województwo łódzkie prócz aglomeracji łódzkiej. W strefie ze względu na ochronę zdrowia stwierdzono przekroczenia poziomu dopuszczalnego stężenia pyłu PM_{2,5}, PM₁₀ i dla benzo(a)pirenu – zaliczono do klasy C. Ze względu na ochronę roślin w strefie łódzkiej nie występowało przekroczenie dopuszczalnych wartości stężeń dla O₃, NO_x, SO₂. W 2011 r. na terenie gminy nie odnotowano obszaru z przekrozoną dopuszczalną wartością dla poszczególnych wskaźników, decydujących o jakości powietrza.

3.2.13.2. Wody

Do głównych czynników negatywnie wpływających na środowisko wodne zalicza się: zanieczyszczenia punktowe (ścieki przemysłowe i komunalne); zanieczyszczenia obszarowe (np. ze źródeł rolniczych); zanieczyszczenia liniowe (np. z transportu drogowego); zmiana stosunków wodnych wynikająca z zabudowania, piętrzenia czy regulacji koryt cieków (nie jest objęta monitoringiem WIOŚ); tzw. „dzikie” wykorzystywanie studni kopanych na szamba.

I. Wody powierzchniowe

Rzeka Pyszna i rzeka Oleśnica w 2011 r. były objęte monitoringiem czystości wód powierzchniowych, z tym że rzeka Pyszna w jednym punkcie pomiarowo-kontrolnym, a rzeka Oleśnica w dwóch.

- rzeka Pyszna - punkt pomiarowo – kontrolny w miejscowości Stawek (gmina Czarnożyły) – JCW Pyszna do Dopływu z Gromadziec (monitoring operacyjny);
- rzeka Oleśnica – punkt pomiarowo – kontrolny w Janowie (gmina Ostrówek) – JCW Oleśnica od źródeł do Pysznej bez Pysznej (monitoring operacyjny), Niechmirowie (gmina Burzenin) – JCW Oleśnica od Pysznej do ujścia (monitoring diagnostyczny).

Punkty pomiarowe w Stawku i Janowie mówią o jakości wód rzeki Pysznej i Oleśnicy w obrębie gminy Czarnożyły, bowiem badają rzeki na odcinkach przepływających przez gminę. Monitoring wykazał:

- dla JCW Pyszna do Dopływu z Gromadziec – umiarkowany potencjał ekologiczny, dobry stan chemiczny, zagrożenie eutrofizacją;
- dla JCW Oleśnica od źródeł do Pysznej bez Pysznej – dobry stan ekologiczny, dobry stan chemiczny, brak zagrożenia eutrofizacją.

Rzeka Pyszna (poprzez rów melioracyjny R-1/6 i następnie Dopływ z Gromadziec) jest odbiornikiem oczyszczonych oraz nieoczyszczonych ścieków. Głównym źródłem

zanieczyszczania wód rzeki jest gminna oczyszczalnia ścieków w Czarnożyłach. Wprowadza ona oczyszczone ścieki na podstawie pozwolenia wodnoprawnego, które reguluje m.in. warunki ilości i jakości zrzucanych ścieków. Są one objęte kontrolą.

Gminna oczyszczalnia ścieków zlokalizowana jest w miejscowości Czarnożyły. Jest to oczyszczalnia mechaniczno – biologiczna o nominalnej przepustowości 300 m³/d. Oczyszcza ona ścieki dostarczane drogą kanalizacyjną oraz ścieki transportowane taborem asenizacyjnym ze szczelnych bezodpływowych zbiorników z terenu gminy. Oczyszczone ścieki odprowadza do rowu melioracyjnego R-1/6, km 9+80, dz. nr ewid. 1133/2 w maksymalnej ilości 85 410 m³/r. W 2011 r. oczyszczalnia obsłużyła 2798 osób i łącznie oczyściła (z ściekami dowożonymi) 79 dam³/rok²⁵. Powstające osady zostały w całości zeskładowane.

Na stan czystości rzek wpływają również zanieczyszczenia komunalne pochodzące z terenów nieskanalizowanych wsi, posiadających wodociągi wiejskie, gdzie istnieją systemy indywidualne odprowadzania ścieków (przypuszczalnie nieszczelne szamba). Ważne jest najszybsze skanalizowanie obszarów zurbanizowanych, nieobjętych siecią kanalizacyjną oraz natychmiastowe podłączenie wszystkich działek zabudowanych do sieci kanalizacyjnej i likwidacja zbiorników bezodpływowych.

Zagrożeniem wód powierzchniowych są również spływy powierzchniowe z pól nawozów sztucznych, głównie fosforanów. To zjawisko jest najbardziej niekorzystne w zbiornikach wodnych. Nie są prowadzone badania w jakim stopniu rzeki gminy zagrożone są zanieczyszczeniem azotanami ze źródeł rolniczych.

Poważnym zagrożeniem są wody opadowe lub roztopowe pochodzące z powierzchni zanieczyszczonych o trwałej nawierzchni.

II. Wody podziemne

Główne źródła presji zanieczyszczeń wód podziemnych to składowiska odpadów – źródło punktowe oraz trasy komunikacyjne – źródło liniowe. Na terenie gminy Czarnożyły nie był prowadzony monitoring wód podziemnych w sąsiedztwie składowiska odpadów (brak na terenie gminy) oraz tras komunikacyjnych.

Wody podziemne ze względu na swą wysoką jakość jak i potencjalne zasoby są podstawowym źródłem zaopatrzenia ludności w wodę do picia. Dlatego też istotna jest kontrola zmian jakości tych wód oraz określenie ich trendów i dynamiki, m.in. poprzez prowadzenie monitoringu regionalnego. Na terenie gminy Czarnożyły w 2011 r. nie było monitorowane, w ramach krajowego i regionalnego monitoringu jakości wód podziemnych, żadne ujęcie wód podziemnych. Najbliższe punkty pomiarowe położone są w Wieluniu, reprezentowane przez ujęcia wody poziomu jurajskiego, gdzie wody posiadały III klasę czystości (wody zadowalającej jakości - monitoring krajowy), II klasę czystości (wody dobrej jakości – monitoring regionalny).

Wody na obszarach dolinnych (strefy drenażu) są niższej jakości niż wody w obrębie wysoczyzn (strefy zasilania). Szczególnie narażone na zanieczyszczenia są wody gruntowe o swobodnym zwierciadle.

Mieszkańcy gminy Czarnożyły zaopatrywani są w wodę pochodzącą z dwóch otworów studziennych ujęcia wodociągowego w Czarnożyłach czerpiących wody z utworów czwartorzędowych. Jakość wody dostarczanej odbiorcom nie budzi zastrzeżeń Stacji Sanitarnej –

---

²⁵ www.stat.gov.pl (Bank Danych Lokalnych)

Epidemiologicznej. W ujęciach wody usuwane są jedynie ponadnormatywne związki żelaza w odżelaziaczach (filtrach ciśnieniowych zamkniętych).

Innymi źródłami zanieczyszczeń wód podziemnych mogą być:

- ✓ tzw. „dzikie” wysypiska śmieci;
- ✓ tzw. „dzikie” wykorzystywanie studni kopanych na szamba,
- ✓ nieodpowiednio zabezpieczone stacje paliw,
- ✓ ферmy hodowlane zwierząt;
- ✓ ścieki wprowadzane do gleby, np. poprzez nieszczelne szamba, czy oczyszczanie tychże szamb bezpośrednio na pola.

Zagrożenie dla jakości wód podziemnych mogą stanowić również nieczynne lub niewłaściwie zabezpieczone studnie wiercone. Są one źródłem bakteriologicznego skażenia warstwy wodonośnej.

3.2.13.3. Powierzchnia ziemi i gleby

Eksploatacja surowców mineralnych jest poważną ingerencją w środowisko. Zmieniając formy morfologiczne, powoduje dalsze zagrożenie, takie jak zmiana stosunków wodnych, zanieczyszczenie wód podziemnych i powierzchniowych, degradację szaty roślinnej itp. Występujące niewielkie, nielegalne kopalnie stanowią dodatkowo groźbę wykorzystania wyrobisk na lokalizację tzw. „dzikich wysypisk” śmieci.

Podstawowymi czynnikami decydującymi o stopniu degradacji gleb są: zakwaszenie gleb i zubożenie ich w składniki pokarmowe. Przyczyną zakwaszania gleb oprócz naturalnych procesów zachodzących w glebach są nadmierne ilości SO₂ i tlenków azotu emitowanych przez przemysł i motoryzację.

Zanieczyszczenie gleb może być wywołane zabiegami związanymi z podnoszeniem żyzności gleb (niewłaściwe ilości stosowanych nawozów oraz środków ochrony roślin), czego skutkiem jest podwyższenie stężenia związków azotu i fosforu w glebach. Bardzo niskie zużycie nawozów mineralnych może zaś stać się przyczyną ubożenia gleb w składniki mineralne.

Zagrożeniem dla gleb są również przeprowadzane melioracje, które nadmiernie wysuszają gleby poprzez naruszanie gospodarki wodnej. Niewłaściwa mechanizacja rolnictwa (stosowanie ciężkiego sprzętu) powoduje ugniatanie gleby, niszczenie struktury, zmiany porowatości, zaskorupienie powierzchni gleby, zahamowanie wymiany gazowej.

Tereny wzdłuż arterii komunikacyjnych narażone są w sposób ciągły na zanieczyszczenia powstałe w wyniku spalania paliw: tlenki azotu, węglowodory i pierwiastki śladowe, w tym ołów. Eksploatacja dróg i pojazdów jest również przyczyną przenikania do gleby związków organicznych i metalicznych: kadmu, niklu, miedzi i cynku. Kolizje drogowe z udziałem pojazdów transportujących substancje niebezpieczne powodują lokalne zagrożenia dla środowiska glebowego przez skażenia substancjami ropopochodnymi, kwasami i innymi.

Dla gminy Czarnożyły brak jest danych dotyczących zanieczyszczenia gleb metalami ciężkimi. Należy jednak przypuszczać, iż ich największe stężenie występuje wzdłuż arterii komunikacyjnych.

Zagrożenia zanieczyszczenia gleb płyną również ze strony każdego przedsięwzięcia, kiedy nie są stosowane podstawowe zasady bhp.

3.2.13.4. Odpady

Efektem działalności gospodarczej i bytowej człowieka są odpady przemysłowe i komunalne. Główną metodą zagospodarowania odpadów jest ich składowanie na wysypiskach. Na terenie gminy brak jest składowiska odpadów komunalnych.

Mieszkańcy gminy to główni wytwórcy odpadów komunalnych. Ich ilość jest uzależniona od liczby mieszkańców oraz poziomu życia na danym terenie. Wzrost stopy życiowej mieszkańców powoduje zwiększenie ilości wytwarzanych odpadów oraz wpływa na zmianę ich składu. Odpady komunalne zebrane z terenu unieszkodliwiane są na międzygminnym składowisku odpadów w Skomlinie, w gm. Skomlin, położonej w powiecie Wieluńskim. Dla zminimalizowania ilości odpadów na wysypisku w Skomlinie na terenie gminy prowadzona jest segregacja szkła i plastiku. Mieszkańcy gminy Czarnożyły gromadzą odpady w workach o pojemności 120 litrów odbieranych przez dwie firmy, działających na terenie gminy. Głównym odbiorcą (prawie z terenu całej gminy) jest firma EKO-REGION z Bełchatowa. Drugim odbiorcą (z terenu wsi Opojowice), jest Przedsiębiorstwo Komunalne z Wielunia.

W 2011 r. z terenu gminy zebrano 359,91 ton odpadów, w tym 271,14 ton to odpady z gospodarstw domowych²⁶.

Ponadto poza selektywnym zbieraniem, część odpadów jest zagospodarowywana w własnym zakresie. Dotyczy to odpadów ulegających biodegradacji (zwłaszcza odpadów zielonych i kuchennych), metali, odpadów wielkogabarytowych zawierających drewno. Odpady ulegające biodegradacji są zagospodarowywane głównie metodą kompostowania, a w gospodarstwach rolnych również przez skarmianie zwierzętami gospodarskimi. Odpady wielkogabarytowe drewniane wykorzystywane są na opał, a odpady metalowe trafiają do punktów złomu.

Sukcesywnie likwidowane są „dzikie wysypiska śmieci”.

Głównym problemem w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi na terenie gminy Czarnożyły jest przede wszystkim poddawanie w zbyt małym zakresie zebranych niesegregowanych odpadów komunalnych procesom odzysku, a w większości unieszkodliwianie ich poprzez składowanie oraz nie wdrożenie selektywnego zbierania odpadów niebezpiecznych, wielkogabarytowych, ulegających biodegradacji i budowlanych ze strumienia odpadów komunalnych.

3.2.13.5. Hałas

Źródła emisji hałasu na terenie gminy to przede wszystkim transport drogowy, w minimalnym stopniu kolejowy i przemysł.

I. Hałas drogowy

Stanowi on najbardziej uciążliwy rodzaj hałasu komunikacyjnego. Wraz z niewystarczającym i spóźnionym w stosunku do tempa rozwoju komunikacji drogowej, rozwojem układów drogowo – ulicznych (zły stan nawierzchni, zbyt wąskie drogi, wzmożony ruch), uległy pogorszeniu warunki akustyczne oraz zwiększyła się uciążliwość dla mieszkańców

---

²⁶ www.stat.gov.pl (Bank Danych Lokalnych)

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO
ustaleń projektu Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego
GMINY CZARNOŻYŁY

terenów położonych w pobliżu tras komunikacyjnych. Zagrożenie hałasem drogowym, zwłaszcza ulicznym, stanowi około 80% wszystkich zagrożeń akustycznych w środowisku.

Na terenie gminy największe natężenie ruchu i najbardziej zagrożone rejon oddziaływania hałasu drogowego obserwuje się na drodze krajowej nr 45 relacji Złoczew – Wieluń oraz na drodze krajowej nr 8 relacji Wieluń – Wieruszów. Drogi powiatowe i gminne stanowią znacznie mniejszą uciążliwość akustyczną.

Natężenie ruchu drogowego (ŚDR – średni dobowy ruch) w 2010 r. na drogach krajowych na terenie gminy Czarnożyły wg pomiaru przez GDDKiA przedstawia poniższa tabela.

Tabela nr 6

Średni dobowy ruch na drogach krajowych na terenie gminy Czarnożyły w 2010 r.

Rodzajowa struktura ruchu pojazdów samochodowych	Droga krajowa nr 8 na odcinku Walichnowy - Wieluń	Droga krajowa nr 45 na odcinku Wieluń - Nietuszyna
Motocykle	21 (0,2%)	40 (0,5%)
Sam. osobowe, mikrobusy	5521 (60%)	5654 (77%)
Lekkie sam. ciężarowe (dostawcze)	1261 (13,7%)	692 (9,4%)
Sam. ciężarowe bez przyczepy	581 (6,3%)	293 (4%)
Sam. ciężarowe z przyczepą	1736 (18,8%)	555 (7,6%)
Autobusy	81 (0,9%)	95 (1,3%)
Ciągniki rolnicze	11 (0,1%)	12 (0,2%)
Ogółem	9212	7341

Źródło: www.gddkia.gov

Uciążliwości, będące w zależności od wielu czynników, są odczuwane w pasie do kilkudziesięciu metrów (nawet i dalej), przy czym najbardziej narażone są zabudowania położone w pierwszej linii od drogi. Zabudowa ta stanowi jednocześnie ekrany akustyczne dla zabudowań położonych głębiej.

II. Hałas kolejowy

Jest on odczuwalny wzdłuż linii kolejowych oraz w pobliżu stacji kolejowych. Przez gminę Czarnożyły przebiega fragment linii kolejowej nr 181 relacji Herby Nowe – Oleśnica. Przebiega ona na odcinku o długości około 200 m przez południowo – zachodnie krańce gminy.

III. Hałas przemysłowy

Na hałas przemysłowy mają wpływ wszystkie źródła hałasu znajdujące się na terenie zakładu (zarówno na zewnątrz budynku jak i w jego wnętrzu – punktowe i wtórne źródło hałasu).

Natężenie hałasu przemysłowego od kilku lat ulega dużym zmianom, co wynika zarówno z postępu techniki i modernizacji starych urządzeń, jak i stosowania w zakładach mniej uciążliwych technologii, a także z powodu likwidacji wielu zakładów uciążliwych dla środowiska. Największe uciążliwości występują w terenach większych kompleksów zabudowy przemysłowo –

usługowej (wieś Opojowice), w skład którego wchodzi przedsiębiorstwa: z branży odlewniczej i tekstylnej – odlewnia „SILUM”, fabryka narzędzi „SILTOOL”, przedsiębiorstwo produkcyjno – usługowe „GAL-MAL”, zakłady mechaniczne „SIL-BIKE”, duży zakład krawiecki „MORENA”. Istniejące rozproszone zakłady oraz jednostki usługowe i przemysłowe nie stanowią znacznej uciążliwości akustycznej, jedynie uciążliwości lokalne.

Ponadto obiektami, które mogą wywołać hałas przemysłowy są również elektrownie wiatrowe („wiatraki”) zlokalizowane na terenie gminy w miejscowościach: Czarnożyły (3), Raczyn (2), Staw (4) i Stawek (2). Głównym źródłem hałasu eksploatowanej elektrowni wiatrowej jest praca ruchomych części rotora. Dla elektrowni wiatrowych w gminie Czarnożyły przeprowadzono w 2009 roku obliczenia odnośnie natężenia hałasu. Dla parku wiatrowego Czarnożyły największą wartość zarówno dla pory dnia jak i nocy na poziomie 52,6 dB(A). W miejscowości Stawek analogiczne wartości wynosiły 52,3 dB(A). Zasięg oddziaływania hałasu od zespołu elektrowni wiatrowych nie zagrażał istniejącej zabudowie mieszkaniowej. Standardy jakości środowiska akustycznego w porze dziennej i nocnej dla najbliższej zabudowy mieszkaniowej zostały zachowane. Zasięg oddziaływania elektrowni wiatrowej obejmuje jedynie tereny rolne, dla których zgodnie z prawem²⁷ nie są ustalone standardy akustyczne. Eksploatacja elektrowni wiatrowych nie spowoduje zatem zasadniczych zmian stanu klimatu akustycznego otoczenia (Raport... 2009).

3.2.13.6. Promieniowanie elektromagnetyczne niejonizujące

Promieniowanie elektromagnetyczne niejonizujące występuje powszechnie w środowisku. Uważa się je obecnie za jedno z poważniejszych zanieczyszczeń środowiska, a jego oddziaływanie na środowisko będzie stale wzrastać, w wyniku postępu cywilizacyjnego. Od kilku lat wzrasta emisja pól elektromagnetycznych w środowisku, co jest przede wszystkim spowodowane rozwojem telefonii komórkowej oraz rozbudową linii i stacji elektroenergetycznych o napięciu znamionowym równym lub wyższym niż 110 kV.

Na terenie gminy Czarnożyły oprócz źródeł niskiej częstotliwości występują także sztuczne źródła emisji pól elektromagnetycznych w postaci:

- napowietrznej linii wysokiego napięcia 110kV,
- stacji bazowej telefonii komórkowej.

Istniejące na terenie gminy w miejscowościach – Czarnożyły, Raczyn, Staw i Stawek elektrownie wiatrowe są ‘producentem’ energii elektrycznej o mocy wytwarzanej w ilości 2MW. Nie stanowią one jednak źródeł emisji pól elektromagnetycznych – brak jest instalacji wymagających pozwolenia na emitowanie pól elektromagnetycznych (Raport... 2009).

3.2.13.7. Potencjalne obiekty uciążliwe

Na terenie gminy Czarnożyły w chwili obecnej nie występują zakłady, które mogłyby w nadzwyczajny sposób zagrażać środowisku. Funkcjonuje jednak kilka obiektów, które w mniejszym lub większym stopniu mogą oddziaływać na środowisko w przypadku nie dotrzymania warunków ochrony środowiska. Do obiektów oddziaływujących na środowisko, które mogą wpływać na niektóre z elementów środowiska należy zaliczyć:

---

²⁷ Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. Nr 120, poz. 26)

- liczne zakłady produkcyjne – punktowe źródła emisji hałasu oraz zanieczyszczeń powietrza, wód w zależności od profilu technologicznego; największa koncentracja zabudowy przemysłowo – usługowej występuje we wsi Opojowice (odlewnia „SILUM”, fabryka narzędzi „SILTOOL”, przedsiębiorstwo produkcyjno – usługowe „GAL-MAL”, zakłady mechaniczne „SIL-BIKE”, duży zakład krawiecki „MORENA”);
- stacja benzynowa w Czarnożyłach - potencjalnym zagrożeniem dla wód powierzchniowych i podziemnych, także gruntów, może być-utrata szczelności podziemnych zbiorników paliwa, jak również odcieki powierzchniowe bez urządzeń podczyszczających; potencjalne źródło zagrożenia wystąpienia poważnej awarii przemysłowej;
- eksploatacja surowców naturalnych (piasku i żwiru) w Wydrzynie oraz transport drogowy kopalin – emisja zanieczyszczeń pyłowych do powietrza; zagrożenie dla naturalnej rzeźby terenu oraz pokrywy glebowej;
- mechanika pojazdowa (w tym blacharstwo, lakiernictwo) - uciążliwość akustyczna i emisja lotnych rozpuszczalników organicznych do powietrza;
- ubojnia - emisja nieprzyjemnych zapachów, ścieki, odpady.

Potencjalnymi nadzwyczajnymi zagrożeniami dla środowiska przyrodniczego i człowieka na terenie gminy Czarnożyły mogą być zagrożenia związane z transportem materiałów niebezpiecznych drogą krajową nr 8 i 45.

Na ww. szlakach przewożone są praktycznie wszystkie materiały używane obecnie przez przemysł chemiczny. Potencjalne zagrożenia (wyciek substancji niebezpiecznych, wybuch, pożar, itp.) mogą zaistnieć w wyniku nieprzewidzianych wydarzeń na w/w szlakach komunikacyjnych (awaria, wypadek, itp.). Mogą one wywołać negatywne skutki w wielu elementach środowiska przyrodniczego (powietrzu, wodach, gruntach z glebami, szacie roślinnej, świecie zwierząt) oraz bezpośrednio zagrozić zdrowiu i życiu ludzi.

3.2.13.8. Obowiązujące strefy sanitarne i bezpieczeństwa

Od istniejących na terenie gminy w miejscowościach Łagiewniki, Raczyn, Wydrzyn, Czarnożyły czynnych cmentarzy obowiązują strefy ochrony sanitarnej - 50 m (jak dla terenu zwodociągowanego).

Dla linii elektroenergetycznej wysokiego napięcia 110 kV został wyznaczony pas technologiczny w wysokości 18,0 m na stronę, który wyklucza zabudowę mieszkaniową i inne funkcje chronione.

3.3. Dziedzictwo kulturowe, zabytki i dobra kultury współczesnej

Historia gminy jest bardzo odległa, o czym świadczą badania archeologiczne, znaleziska, liczne zabytki i pamiątki historyczne.

Na terenie gminy Czarnożyły znajduje się wiele obiektów zabytkowych o dużych wartościach kulturowych, ale tylko nieliczne są objęte ochroną poprzez wpis do rejestru

Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków²⁸ i umieszczenie w Gminnej ewidencji zabytków²⁹. Zaliczyć do nich można zarówno zabytkowe obiekty architektoniczne, zabytkowe założenie dworsko-parkowe, folwarczne i przemysłowe oraz zabytki archeologiczne oraz liczne znaleziska archeologiczne.

Obiekty zabytkowe nieruchomości wpisane do rejestru zabytków „A” to:

- Kościół parafialny p.w. św. Bartłomieja Apostoła w Czarnożyłach (Nr Rej. zabytków 935/113/A, wpisany do rejestru zabytków 30.12.1967 r. - Nr decyzji KL.IV – 680, 833/67);
- Kościół filialny p.w. ścieścia św. Jana Chrzciciela w Łągiewnikach (Nr Rej. zabytków 307/131/A., wpisany do rejestru zabytków 30.12.1967r. - Nr decyzji KL.IV – 680, 849/67);
- Kościół parafialny p.w. św. Tekli w Raczynie (Nr Rej. zabytków 951/152/A, wpisany do rejestru zabytków 30.12.1967r. - Nr decyzji KL.IV – 680, 857/67);
- Dzwonnica w zespole sakralnym kościoła parafialnego p.w. św. Tekli w Raczynie (Nr Rej. zabytków 952/153/A, wpisany do rejestru zabytków 30.12.1967r. - Nr decyzji KL.IV – 680, 858/67).

Do obiektów o dużych wartościach kulturowych należy również zaliczyć założenie dworsko-folwarczne zlokalizowane na terenie gminnej wsi Czarnożyły. W jego obrębie do lepiej rozpoznanych i zachowanych obiektów architektonicznych należą: dawna plebania, dawny lamus, dwór, motorowy młyn zbożowy, spichlerz. Zachował się również park o pow. ok. 1,6 ha z cennymi, pomnikowymi okazami drzew. Założenie to nie jest objęte ochroną poprzez wpis do rejestru zabytków. Podlega jednak ochronie prawnej ustanowionej na podstawie prawa miejscowego, tj. „Miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Czarnożyły” zatwierdzonego Uchwałą Nr XV/57/2004 Rady Gminy Czarnożyły z dnia 29 marca 2004 roku.

Lista obiektów i obszarów objętych gminną ewidencją zabytków jest znacznie dłuższa i obejmuje 31 pozycji³⁰. Są to najczęściej pojedyncze obiekty, założenia sakralne oraz założenie dworsko-parkowe, folwarczne i przemysłowe:

- Czarnożyły:
  - ✓ kościół parafii rzymsko-katolickiej p.w. św. Bartłomieja Apostoła;
  - ✓ brama, plebania, wikariat i cmentarz przykościelny z ogrodzeniem w zespole kościoła parafii rzymsko-katolickiej p.w. św. Bartłomieja Apostoła;
  - ✓ cmentarz rzymsko-katolicki;
  - ✓ grobowiec Antoniny Pruskiej;
  - ✓ dwór, stróżówka z brama wjazdową, powozownia, magazyn, lamus, kuchnia dworska, obora, spichlerz, dom czworak, park podworski, gorzelnia z domem mieszkalnym, dawna plebania, warsztaty, młyn oraz mieszkanie hr. Karola Załuckiego w zespole dworsko-parkowym, folwarcznym i przemysłowym;
- Łągiewniki:
  - ✓ kościół filialny p.w. Ścieścia św. Jana Chrzciciela;
  - ✓ cmentarz rzymsko-katolicki;

---

²⁸ Niestety Większość obiektów architektonicznych – głównie domów mieszkalnych (objętych ewidencją WKZ) zniknęła z krajobrazu gminy lub utraciła swoje walory kulturowe poprzez przebudowę lub brak należytej opieki (np. opuszczenie budynku przez zamieszkującego), co w konsekwencji doprowadziło do ruiny.

²⁹ Gminna ewidencja zabytków gminy Czarnożyły, stan na marzec 2013 r.

³⁰ W „Gminnej ewidencji zabytków gminy Czarnożyły” umieszczone zostały również obiekty wpisane do rejestru zabytków

- ✓ dwór (obecnie szkoła podstawowa);
- Raczyn:
  - ✓ kościół parafialny p.w. św. Tekli;
  - ✓ kościół, dzwonnica i cmentarz przykościelny w zespole kościoła p.w. św. Tekli;
  - ✓ cmentarz rzymsko-katolicki;
  - ✓ szkoła podstawowa (obecnie dom);
  - ✓ spichlerz,
- Wydrzyn:
  - ✓ cmentarz rzymsko-katolicki.

Na terenie gminy są dwa zabytki archeologiczne, wpisane do rejestru zabytków:

- grodzisko stożkowate z XIV w. (obiekt konserwatorski wpisany do rejestru WKZ decyzją Nr 1068 z dn. 15.10.1970r. w obrębie wiejskim – Staw) - Nr Rej. 162/A;
- osada otwarta z V-VI n. e (obiekt konserwatorski wpisany do rejestru zabytków decyzją Nr 1079 bez wskazania konkretnej lokalizacji) - pod nr 151/A.

W latach 2001 – 2006 w gminie Czarnożyły przeprowadzono szersze badania powierzchniowe, w ramach których ujawniono nowe stanowiska archeologiczne z różnych okresów, od epoki kamienia po czasy nowożytne. Ponadto w 2006/2007 r. były prowadzone powierzchniowe badania wzdłuż planowanej trasy północnej obwodnicy, których efektem było odkrycie dalszych 26 stanowiska archeologicznych, z czego 15 przypadło na Raczyn, Opojowice, Biedziądzice i Staw.

Na terenie gminy Czarnożyły zostało udokumentowanych 90 stanowisk archeologicznych.

Gmina Czarnożyły nie posiada spisu dóbr kultury współczesnej. W obszarze gminy nie ma obiektów kwalifikujących się do wpisania do gminnego spisu dóbr kultury współczesnej. W granicach gminy nie ma zlokalizowanych Pomników Zagłady.

Wokół cennych zespołów i układów urbanistycznych w oparciu o wytyczne WKZ i zebrane materiały należy wyznaczyć strefy ochrony konserwatorskiej – ścisłej, częściowej, ekspozycji, układu przestrzennego zespołu dworsko-parkowego, folwarcznego i przemysłowego, oraz archeologicznej.

W obszarze gminy nie występują żadne formy ochrony krajobrazu kulturowego. Gmina dotychczas nie opracowała „Gminnego programu opieki nad zabytkami dla gminy Czarnożyły”, w którym powinny być wskazane elementy przestrzeni mające wysokie walory kulturowe, komponujące się oraz wypełniające otaczające tereny (tzw. pozytywne dominanty).

Dysharmonijnymi elementami w przestrzeni gminy Czarnożyły są: zespół obiektów produkcyjnych w Opojowicach; elektrownie wiatrowe, rozproszona zabudowa wsi, oraz różnorodność, niejednolitość architektury zabudowań.

3.4. Potencjalne dalsze zmiany środowiska w przypadku braku realizacji projektu Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy jest opracowaniem określającym politykę przestrzenną gminy, w tym lokalnych zasad zagospodarowania przestrzennego. Nie jest aktem prawa miejscowego (art. 9 ust. 5 ustawy z dnia

27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (tekst jednolity, Dz. U. z 2012 r., poz. 647, z późn. zm.)), ale jego ustalenia są wiążące dla ustaleń sporządzanych planów miejscowych. Pełni rolę dokumentu regulującego działania gminy, w ramach powierzonych jej zadań, z uwzględnieniem wymogów realizacji celów publicznych o znaczeniu ponadlokalnym.

Studium... sporządza się obligatoryjnie dla całego obszaru gminy. Stanowi ono akt planistyczny o znaczeniu strategicznym dla rozwoju przestrzennego gminy, w tym poprzez określenie kierunków zagospodarowania jakie należy przyjmować przy sporządzaniu planów miejscowych (funkcja koordynująca Studium...).

Sporządzony kompleksowo projekt Studium... jest drugą edycją tego dokumentu. Gmina posiada dotychczas obowiązujące Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Czarnożyły wykonane w 2000 roku³¹ w trybie ówczesnie obowiązujących przepisów - ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. *o zagospodarowaniu przestrzennym* (Dz. U. 1994 nr 89 poz. 415 z późn. zm.). W wyniku upływu 12 lat zmiana uległa podstawa prawna sporządzania Studium..., która podkreśliła konieczność zgodności ustaleń miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego z ustaleniami Studium...³². Ponadto nastąpiła diametralna zmiana sytuacji społecznej i ekonomicznej, zarówno w kraju, jak i w gminie. Studium... stało się częściowo nieaktualne. Nie zabezpiecza już wszystkich potrzeb gminy, wynikających ze wzmożonego rozwoju przestrzennego i ekonomicznego. Ze szczegółowej analizy wniosków osób prywatnych złożonych do projektu Studium... wynika, że istnieje silna presja do zagospodarowania nowych terenów gminy. Dlatego też konieczne stało się opracowanie nowego Studium..., będącego podstawą do wprowadzania koniecznych zmian wynikających z aktualnych potrzeb mieszkańców gminy w obowiązującym prawie miejscowym z 2004r.

Podstawowym celem sporządzenia nowego projektu Studium... jest identyfikacja uwarunkowań rozwojowych gminy Czarnożyły wynikających ze sfery społecznej, gospodarczej, środowiskowej, zagospodarowania przestrzennego, następnie zidentyfikowanie obszarów problemowych oraz określenie polityki przestrzennej gminy, wpisanej w politykę regionalną i krajową.

W dniu 29 marca 2004 r. uchwałą Nr XV/57/04 Rady Gminy Czarnożyły został przyjęty miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla gminy Czarnożyły w jej administracyjnych granicach z 2002 r., który wyznaczył nowe tereny inwestycyjne oraz określił podstawowe kierunki i zasady zagospodarowania na tych terenach. Przyjęta polityka uwzględniała rozwój zainwestowania i zabudowy (głównie zabudowy zagrodowej i mieszkaniowej jednorodzinnej) wytyczonej w sposób pasmowy wzdłuż głównych ciągów komunikacyjnych oraz skupienie terenów usługowych i działalności produkcyjnej w większe kompleksy. Łącznie prawo miejscowe przeznaczyło do zainwestowania ok. 680 ha gminy. Przeprowadzona inwentaryzacja terenowa³³ uwidoczniała, że są to zbyt duże rezerwy rozwojowe terenu gminy, zarówno w stosunku do ówczesnych (2004 r.) jak i obecnych potrzeb³⁴. Ponadto w planie miejscowym zabezpieczono

---

³¹ Przyjęte uchwałą Nr XIV/120/2000 Rady Gminy w Czarnożyłach z dnia 27 września 2000 r.

³² Od 2003 roku obowiązuje ustawa z dnia 27 marca 2003 r. *o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym* (tekst jednolity, Dz. U. z 2012 poz. 647). Nowe zasady sporządzania Studium określa rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 28 kwietnia 2004r. *w sprawie zakresu projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy* (Dz. U. Nr 118, poz. 1233).

³³ lipiec 2012 r.

³⁴ Obecne zainwestowanie gminy łącznie zajmuje powierzchnię ok. 250 ha, zatem nadal ok. 430 ha terenów gminy ma możliwość zainwestowania w myśl obowiązującego prawa miejscowego

korytarz dla planowanej realizacji obwodnicy m. Wieluń w ciągu drogi krajowej nr 8 i obwodnicy Czarnożył.

Ze względu na fakt, że mpzp jest aktem prawa miejscowego, a polityka przestrzenna gminy była i jest formułowana w oparciu o w/w dokument, przy sporządzaniu projektu Studium... wzięto pod uwagę przesądzenia wynikające z obowiązującego dokumentu prawa miejscowego. Wyznaczenie nowych terenów pod dalszy rozwój przestrzenny gminy w niewielkim stopniu odbiega od ustaleń obowiązującego prawa miejscowego. Sprowadza się głównie do wskazania nowych terenów - głównie pod zabudowę zagrodową, produkcyjną i magazynowo-składową, usługową oraz w mniejszym zakresie pod zabudowę mieszkaniową jednorodziną, produkcyjną (i bazy, składy).

Ponadto w północnej części sołectwa Wydrzyn, południowo-zachodniej części sołectwa Czarnożyły oraz południowej części sołectwa Emanuelina wyznacza tereny rolnicze przewidziane do prowadzenia eksploatacji powierzchniowej kruszywa naturalnego (ale tylko w przypadku udokumentowania złóż). Przedstawia również na rolniczych terenach gminy – tereny R i Rz obszary lokalizacji nowo projektowanych elektrowni wiatrowych o mocy przekraczającej 100KW, z sugestią, iż ich maksymalna liczba nie powinna przekroczyć 30 elektrowni.

W przypadku braku realizacji projektu Studium... środowisko nie pozostanie na obecnym stanie funkcjonowania. Będzie poddawane działaniu zarówno procesów naturalnych jak i antropogenicznych. Brak realizacji projektu Studium..., czyli pozostawianie bez zmian powierzchni zabudowanych i powierzchni biologicznie czynnych nie wpłynie na zachowanie aktualnego stosunku udziału w/w powierzchni. Użytki rolne nadal będą podlegać zmniejszeniu, bowiem gmina posiada obowiązujące studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla całej gminy, które stanowią podstawowe dokumenty realizacji gospodarki przestrzennej gminy.

Zdecydowana większość terenów zapisanych w projekcie Studium... do urbanizacji została przeznaczona do urbanizacji już na podstawie prawa miejscowego z 2004 r.

Projekt Studium... generalnie nie wprowadza funkcji ani zmian, które byłyby szczególnie uciążliwe dla środowiska, lub w sposób znaczący zmieniałyby jego dotychczasowe funkcjonowanie. Takie obawy mogą budzić głównie wyznaczone tereny zabudowy produkcyjnej, baz i składów (największy w sołectwie Działy – ok. 6 ha), zabudowy produkcyjnej i magazynowo-składowej i/lub usługowej (największy na pograniczu sołectw Wydrzyn i Raczyn – ok. 50 ha) oraz tereny rolnicze przewidziane do prowadzenia eksploatacji powierzchniowej (sołectwo Wydrzyn, Czarnożyły i Emanuelina – łącznie ok. 44 ha). Niemniej jednak projekt Studium... zawiera zapisy, które mają na celu ograniczenie jej uciążliwości dla ludzi i środowiska.

Realizacja projektu Studium... zakłada przede wszystkim racjonalność działań inwestycyjnych oraz dostosowanie powierzchni i standardu do potrzeb. Akcentuje przeciwdziałanie nadmiernemu rozwojowi terenów inwestycyjnych nie współmiernych do potrzeb inwestycyjnych. Postuluje zahamowanie nadmiernego rozlewania struktur zurbanizowanych. Dla zachowania wysokich właściwości przyrodniczych obszaru gminy Czarnożyły wyznacza strefę ekosystemu, obejmującą tereny lasów, dolesień, trwałych użytków zielonych oraz strefę produkcji rolniczej, które nie podlegają urbanizacji. Jest to warunek zrównoważonego rozwoju gminy.

Projekt Studium... zawiera szereg zapisów mających na celu ochronę:

- ✓ powietrza,

- ✓ ludzi przed hałasem,
- ✓ przed promieniowaniem elektroenergetycznym niejonizującym,
- ✓ wód powierzchniowych i podziemnych,
- ✓ powierzchni ziemi i gleb,
- ✓ surowców mineralnych,
- ✓ przyrody i krajobrazu – system obszarów chronionych,
- ✓ kompleksów leśnych,
- ✓ dolin rzecznych.

Nie podjęcie działań dotyczących realizacji w/w celów przyczyni się do dalszego pogarszania stanu środowiska przyrodniczego i ostatecznie spowoduje jego degradację.

Zaniechanie realizacji planowanych działań zwłaszcza w zakresie gospodarki wodno-ściekowej (dalsza rozbudowa kanalizacji sanitarnej do osiągnięcia celu pełnego wyposażenia w sieć infrastruktury komunalnej) może prowadzić do niekorzystnych zmian w stosunkach wodnych obszaru i w terenach przyległych doprowadzając do:

- ✓ degradacji wód powierzchniowych;
- ✓ zwiększenia eutrofizacji wód i zaniku życia biologicznego w środowisku wodnym;
- ✓ wzrostu zagrożenia sanitarnego obszarów zasobowych ujęć wód podziemnych;
- ✓ degradacji użytkowych warstw wodonośnych;
- ✓ ograniczenia możliwości pozyskania wód na cele komunalne i przemysłowe;
- ✓ możliwości bakteriologicznego skażenia wód podziemnych w rejonach występowania źródeł zagrożeń (zrzuty nieoczyszczonych ścieków deszczowych, nielegalne wysypiska śmieci, nieszczelne szamba);
- ✓ utrudnienia w dostosowaniu się do przepisów i spełnienia wymogów unijnych.

Brak realizacji ustaleń projektu Studium... w zakresie gospodarki odpadami (selektywna zbiórka odpadów, recykling, likwidacja dzikich wysypisk śmieci) może wywołać poważne negatywne konsekwencje dla środowiska przyrodniczego. Odpady stanowią ogniska zagrożeń zarówno dla powierzchni ziemi, jak i wód powierzchniowych i podziemnych. Najbardziej podatne na zanieczyszczenie są obszary pozbawione warstwy izolacyjnej.

Brak realizacji inwestycji gazociągowej oraz propagowania powszechnego stosowania proekologicznych źródeł ciepła i przyjaznych środowisku technologii sprzyjających ograniczeniu emisji zanieczyszczeń do powietrza pozostawi powietrze pod dalszą presją zanieczyszczeń emitowanych w wyniku indywidualnego ogrzewania domostw i spalania w nich paliw stałych. Może doprowadzić to do:

- ✓ degradacji stanu sanitarnego atmosfery i warunków klimatycznych (pogarszanie warunków termicznych, solarnych, aerosanitarnych);
- ✓ degradacji środowiska glebowego (zwiększenie zawartości metali ciężkich, nadmierna kwasowość);
- ✓ degradacji środowiska wodnego (eutrofizacja wód), degradacji szaty leśnej (zjawisko kwaśnych deszczów, proces defoliacji);
- ✓ pogarszania warunków zdrowia i życia mieszkańców.

Niezrealizowanie inwestycji komunikacyjnych polegających na modernizacji i przebudowie istniejących oraz budowie nowych ciągów komunikacyjnych spowoduje pogorszenie się klimatu akustycznego i aerosanitarnego poprzez nasilający się ruch (szczególnie w terenach zwartej zabudowy wzdłuż ciągów komunikacyjnych). Ponadto w przypadku braku realizacji projektu

Studium... w zakresie hałasu i wibracji może nastąpić pogorszenie standardów zamieszkania oraz warunków pracy i nauki na terenach położonych w strefach szkodliwego oddziaływania (przy głównych szlakach komunikacyjnych).

Brak realizacji ustaleń projektu Studium... w zakresie niejonizującego promieniowania elektroenergetycznego (m.in. respektowanie wymaganych odległości od urządzeń) może przyczynić się do pogorszenia standardów zamieszkania na terenach położonych w strefach szkodliwego oddziaływania pola elektromagnetycznego generowanego przez urządzenia elektromagnetyczne, radiokomunikacyjne, radionawigacyjne i radiolokacyjne.

Potencjalne zmiany stanu środowiska w przypadku braku realizacji projektu Studium... w zakresie gospodarki leśnej to między innymi:

- ✓ zubożenie walorów zdrowotnych i krajobrazowych środowiska przyrodniczego,
- ✓ pogorszenie warunków klimatycznych w gminie,
- ✓ ograniczenie zdolności retencyjnej środowiska,
- ✓ przerwanie ciągłości i trwałości ekosystemów leśnych,
- ✓ „rozpraszanie” struktury leśnej.

Brak wdrożenia ustaleń dotyczących ochrony różnorodności biologicznej (bioróżnorodności) może spowodować zubożenie zasobów biotycznych środowiska. Jednym z głównych celów postawionych w projekcie Studium... jest ochrona terenów cennych przyrodniczo przed urbanizacją.

Szczególne znaczenie dla określenia kierunków i warunków zagospodarowania obszaru gminy mają te ustalenia projektu Studium..., które eliminują niekorzystne formy zagospodarowania, tj.

- ✓ realizacji zabudowy w dolinach rzecznych,
- ✓ lokalizacji obiektów kubaturowych, nie związanych z prowadzeniem gospodarki leśnej,
- ✓ lokalizacji zabudowy niezwiązanej z produkcją rolną na terenach przestrzeni rolniczej,
- ✓ lokalizacji elektrowni wiatrowych na obszarach lęgowych oraz na terenach objętych formami ochrony przyrody,
- ✓ lokalizacji na terenach P i PU obiektów i urządzeń stwarzających ryzyko wystąpienia poważnych przemysłowych o strefie oddziaływania wykraczającej poza teren zakładu.
- ✓ lokalizacji obiektów i obszarów wpływających negatywnie na środowisko przyrodnicze na terenach przeznaczonych do urbanizacji.

Projekt Studium... uwzględni zmiany, które zaszły w polskim ustawodawstwie w wyniku wejścia Polski do Unii Europejskiej. Przyjęto również zasady gospodarowania na terenach prawnie chronionych wynikających z *ustawy o ochronie przyrody*, na terenach leśnych, zgodnie z *ustawą o lasach*, zasady gospodarowania wodami wynikające z *prawa wodnego* oraz normy dotyczące hałasu, promieniowania, zanieczyszczeń powietrza, gleb wynikających z *prawa ochrony środowiska*.

Ze względu na uaktualnienie norm prawnych w projekcie Studium... jego zapisy miały pozytywny wpływ na środowisko i przyczynią się do poprawy jego dotychczasowego stanu.

4. STAN ŚRODOWISKA NA OBSZARACH OBJĘTYCH PRZEWIDYWANYM ZNACZĄCYM ODDZIAŁYWANIEM

Do obszarów objętych znaczącym oddziaływaniem należy zaliczyć tereny, w których zostały przekroczone lub zostaną przekroczone w wyniku realizacji ustaleń projektu Studium..., dopuszczalne normy środowiskowe pogarszające stan środowiska oraz warunki zdrowia i życia ich mieszkańców. Główne obszary objęte występowaniem znacznych oddziaływań to:

- tereny położone w strefie planowanych inwestycji produkcyjnych, magazynowo-składowych;
- tereny położone w strefie planowanych inwestycji usługowych,
- tereny położone w strefie planowanych inwestycji mieszkaniowych,
- tereny położone w strefie planowanych inwestycji komunikacyjnych,
- tereny położone w strefie planowanych inwestycji eksploatacji powierzchniowych.

Stan środowiska w obszarach objętych znaczącym oddziaływaniem nie jest w stanie pierwotnej równowagi ekologicznej. Wytrącenie od niej spowodowane jest występowaniem na obszarze gminy istniejącego zainwestowania wpływając na zmianę jego funkcjonowania.

W obrębie terenów objętych znaczącym oddziaływaniem dojdzie do trwałych przemian środowiska w postaci przekształceń powierzchni, wymiany gruntów, zmian stosunków wodnych w tym ograniczenia procesów infiltracji. Skutkiem budowy lub przebudowy dróg będzie wzrost natężenia ruchu pojazdów. Największe oddziaływanie zakłada się od drogi krajowej nr 45 i 8. Przy założeniu poprawy nawierzchni jezdni, uciążliwości akustyczne i wibracyjne zostaną złagodzone. Inwestycje z zakresu infrastruktury technicznej, pomimo powodowania trwałych przekształceń środowiska, korzystnie oddziałują na poprawę stanu jakościowego środowiska przyrodniczego, szczególnie realizacja kanalizacji sanitarnej.

Projekt Studium..., odpowiadając na potrzeby społeczne, wyznacza nowe tereny przeznaczone pod zabudowę:

- ✓ zagrodową w gospodarstwach rolnych, hodowlanych i ogrodniczych,
- ✓ mieszkaniową jednorodzinną,
- ✓ mieszkaniową wielorodzinną,
- ✓ rekreacji indywidualnej (letniskową),
- ✓ usługową,
- ✓ produkcyjną (magazynowo-składową) – usługową,
- ✓ produkcyjną (bazy, składy).

Ponadto w północnej części sołectwa Wydrzyn, południowo-zachodniej części sołectwa Czarnożyły oraz południowej części sołectwa Emanuelina wyznacza tereny rolnicze przewidziane do prowadzenia eksploatacji powierzchniowej kruszywa naturalnego, ale tylko w przypadku udokumentowania złóż.

Wyznaczone w projekcie Studium... nowe tereny do urbanizacji położone są w bezpośrednim sąsiedztwie obszarów, gdzie zachodzą już procesy urbanizacyjne. Proponowana zabudowa wyznaczona została głównie w sposób liniowy przy głównych ciągach komunikacyjnych w poszczególnych sołectwach, w postaci niewielkiego rozszerzenia terenów przeznaczonych do urbanizacji w prawie miejscowym oraz w postaci większych przestrzennie obszarów (przede wszystkim sołectwo Wydrzyn).

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO ustaleń projektu Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego GMINY CZARNOŻYŁY

Generalnie większość terenów wyznaczona w projekcie Studium... została już wyznaczona w obowiązującym prawie miejscowym, których podaż jest nieadekwatna do faktycznych i prognozowanych potrzeb w zakresie realizacji nowej zabudowy. Uchwałą Nr XV/57/04 Rady Gminy Czarnożyły z dnia 29 marca 2004 r. ok. 680 ha gminy zostało przeznaczone pod zainwestowanie, głównie pod:

- ✓ zabudowę zagrodową w postaci pasów o szerokości 70-80 m wzdłuż obu stron głównych ciągów komunikacyjnych w poszczególnych sołectwach;
- ✓ zabudowę mieszkaniową jednorodzinną w postaci obszarowej w sołectwie Czarnożyły.

W bezpośrednim sąsiedztwie rozległych kompleksów w Kątach, Działach i na północno-wschodnich krańcach Czarnożył zgodnie z prawem miejscowym pojawia się zabudowa rekreacji indywidualnej (letniskowa).

W sąsiedztwie istniejących i projektowanych głównych ciągów komunikacyjnych wyznacza tereny zabudowy usługowej i mieszkaniowej jednorodzinnej (Działy – po zachodniej stronie drogi krajowej nr 45 i Czarnożyły po wschodniej stronie projektowanej obwodnicy Czarnożył) oraz tereny zabudowy usług komercyjnych (Raczyn – po południowo-zachodniej stronie drogi krajowej nr 8 – ok. 7 ha).

Tereny działalności produkcyjnej zostały wyznaczone punktowo, głównie w celu adaptacji lub zapewnienia możliwości rozwoju istniejącego już zainwestowania.

Prócz wyżej wymienionych terenów anektowanych z prawa miejscowego projekt Studium... dodatkowo wyznacza nowe tereny do zainwestowania:

- ✓ głównie tereny zabudowy zagrodowej – w postaci krótkich pasów wyznaczonych jako kontynuacja wyznaczonych już terenów inwestycyjnych, całkiem nowe pasy zabudowy o średniej długości 400-600 m w Stawku, Stawie, Wydrzynie, Czarnożyłach, Łagiewnikach i Raczynie; największe nowe powierzchnie wyznacza w Wydrzynie w bezpośrednim sąsiedztwie drogi krajowej nr 45 oraz w południowo-wschodniej części Wydrzyna wzdłuż drogi gminnej nr 117457E w postaci pasów o szerokości 80 m i długości ok. 1200 m;
- ✓ teren zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej w Czarnożyłach (w sąsiedztwie drogi powiatowej nr 4534E) oraz w formie obszarowej w Stawie w widłach dróg gminnej nr 117457E i powiatowej nr 4537E;
- ✓ teren zabudowy usługowej i/lub mieszkaniowej jednorodzinnej w Wydrzynie po zachodniej stronie drogi krajowej nr 45;
- ✓ wielko powierzchniowy teren zabudowy produkcyjnej i magazynowo-składowej i/lub zabudowy usługowej na pograniczu sołectwa Wydrzyn i Raczyn (ok. 50 ha);
- ✓ tereny zabudowy produkcyjnej, baz i składów wyznaczone punktowo, najczęściej obejmując kilka działek (największy w Działach – ok. 6 ha).;
- ✓ tereny rolnicze przewidziane do eksploatacji powierzchniowej wyznaczone w północno-zachodniej części sołectwa Wydrzyn, południowo-zachodniej części sołectwa Czarnożyły oraz południowej części sołectwa Emanuelina na łącznej powierzchni ok. 44 ha.

Ponadto projekt Studium... dla nielicznych terenów zmienia funkcję wyznaczoną w uchwale z 2004 r. Dla zlokalizowanych w Czarnożyłach ogródków działkowych dopuszcza możliwość przekształcenia w tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej. W Opojowicach poszerza teren zabudowy produkcyjnej, baz i składów kosztem terenu zabudowy zagrodowej. Ponadto w południowej części sołectwa Emanuelina tereny dolesień przekształca w tereny rolnicze przewidziane do prowadzenia eksploatacji powierzchniowej.

Projekt Studium... przedstawia również na rolniczych terenach gminy – tereny R i Rz obszary lokalizacji nowo projektowanych elektrowni wiatrowych o mocy przekraczającej 100KW, z sugestią, iż ich maksymalna liczba nie powinna przekroczyć 30 elektrowni.

Działki, najczęściej obecnie zadrzewione, położone w bezpośrednim sąsiedztwie kompleksów leśnych projekt Studium... przeznacza do dolesień (łącznie ok. 160 ha). Są to kompleksy gleb o niskiej przydatności rolniczej (przewaga gleb klas V i VI) oraz tereny stanowiące ekosystem wodno – łąkowo - leśny. Głównym celem jest powiększenie istniejącej przestrzeni leśnej gminy (18,3% powierzchni gminy) oraz stworzenie ciągów ekologicznych.

Dla obsługi nowo wyznaczonych terenów inwestycyjnych i zapewnienia lepszej komunikacji na terenie gminy projekt Studium... wyznacza nowe drogi układu lokalnego oraz ustala modernizację istniejących dróg i dostosowanie ich do właściwych parametrów.

Należy podkreślić, iż realizacja zainwestowania wyznaczonego w projekcie Studium... będzie odbywała się kosztem środowiska przyrodniczego. Wszystkie nowe tereny inwestycyjne będą powstawać kosztem rolniczej przestrzeni produkcyjnej, miejscami chronionej prawnie przed zmianą użytkowania na cele nierolnicze. Nie wskazane jest wyznaczanie nowych terenów inwestycyjnych na terenach, na których występuje realne zagrożenie powodzią lub podtopieniem (w dolinach rzeki Oleśnicy, Pysznej i lokalnych obniżeniach dolinnych).

Projekt Studium... zabezpiecza najcenniejsze walory i zasoby przyrodnicze gminy przed presją urbanistyczną. Wyznacza strefę ekosystemu, która zawiera przyrodnicze elementy przestrzenne wynikające z istniejącego stanu środowiska oraz projektowane struktury przyrodnicze, mające na celu dopełnienie i wzmocnienie systemu ekologicznego gminy. Obejmuje ona tereny otwarte, wolne od zabudowy oraz tereny o bardzo niewielkim stopniu przekształceń wywołanych działalnością człowieka wyłączone z dalszego zainwestowania. Ponadto projekt Studium... akcentuje, iż rozwój terenów przeznaczonych pod zabudowę musi być odpowiedzią na realne zapotrzebowanie rozwojowe poszczególnych miejscowości oraz inwestycyjne mieszkańców. Należy przeciwdziałać „rozlewaniu się” zabudowy i zacieraniu granic pomiędzy poszczególnymi jednostkami osadniczymi oraz występowaniu nadmiernej podaży terenów budowlanych, niewspółmiernych do obecnych i perspektywicznych potrzeb.

Zgodnie z zapisami projektu Studium... w celu utrzymania ładu przestrzennego na terenach poszczególnych wsi konieczne jest utrzymanie ich spójności i przeciwdziałanie nadmiernemu rozproszaniu. Wyznaczanie nowych terenów przeznaczonych pod zabudowę powinno mieć związek z rzeczywistymi potrzebami rozwojowymi miejscowości. Wzrost przestrzeni zurbanizowanej w poszczególnych wsiach powinien być proporcjonalny do ich obecnego stanu zurbanizowania i potencjału rozwojowego. Tereny przyszłej urbanizacji powinny być ‘uruchamiane’ kolejno w miarę zapotrzebowania społecznego i gospodarczego poprzez wypełnianie i uzupełnianie istniejących terenów zurbanizowanych oraz na podstawie planów miejscowych.

Tereny przemysłowe powinny być związane z rzeczywistymi potrzebami oraz tworzyć zwarte przestrzenie zlokalizowane na uboczu w stosunku do zabudowy mieszkaniowej i usługowej tak by nie pogarszać warunków życia mieszkańców poprzez emisję szkodliwych substancji, hałas i inne uciążliwości. Realizacja stref o profilu przemysłowym wymaga realizacji pasów zieleni izolacyjnej.

Zgodnie z zapisami projektu Studium... wraz z rozwojem terenów zainwestowanych powinien systematycznie następować rozwój wyposażenia w infrastrukturę techniczną – warunek sine qua non.

Planowane dolesienia powinny być lokalizowane na glebach o niskiej przydatności rolniczej, które nie powinny podlegać urbanizacji z powodów kompozycyjnych, strukturalnych oraz ekologicznych. Ich zadaniem jest uczytelnienie powiązań przyrodniczych, uwydatnianie lokalnych i regionalnych ciągów ekologicznych. Oprócz wyznaczonych w sposób graficznie terenów przeznaczonych pod zalesienie projekt Studium... dopuszcza zalesienia na terenach o niskiej przydatności rolniczej.

Projekt Studium... zachowanie równowagi przyrodniczej zabezpiecza poprzez wprowadzenie nakazów, zakazów i ograniczeń chroniących zespoły leśne, korytarze ekologiczne i doliny rzeczne. Ponadto zachowuje tereny rolne jako tereny otwarte. Zabezpieczenie naturalnych zasobów przyrodniczych, ustalenie udziału powierzchni biologicznie czynnej dla poszczególnych terenów, wprowadzenie obowiązku tworzenia stref buforowych od terenów o największej uciążliwości dla ludzi i środowiska – stanowi element przeciwdziałania skutkom rozwoju cywilizacyjnego gminy (podobnie jak rozwój infrastruktury systematycznie do rozwoju urbanistycznego, a także kładziony w projekcie Studium... nacisk na stosowanie nowoczesnych technologii).

Rozwój przestrzenny gminy powinien następować w sposób harmonijny przy jednoczesnej dbałości o środowisko.

5. ISTNIEJĄCE PROBLEMY OCHRONY ŚRODOWISKA ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA REALIZACJI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU W SZCZEGÓLNOŚCI DOTYCZĄCE OBSZARÓW PODLEGAJĄCYCH OCHRONIE NA PODSTAWIE USTAWY z dnia 16 kwietnia 2004 r. O OCHRONIE PRZYRODY

Struktura przyrodnicza gminy jest bardzo zróżnicowana. Tworzą ją głównie doliny rzeczne i kompleksy leśne oraz wzbogacają zbiorowiska roślinności niskiej (źródłiskowej, wodnej, łąkowej, bagiennej, torfiastej) o wysokich wartościach dla środowiska ekologicznego gminy i dużych walorach przyrodniczo – krajobrazowych.

W celu zabezpieczenia najcenniejszych walorów i zasobów przyrodniczych gminy projekt Studium... wyznacza strefę ekosystemu. Zawiera przyrodnicze elementy przestrzenne (tereny leśne i trwałych użytków zielonych) wynikające z istniejącego stanu środowiska oraz projektowane struktury przyrodnicze (tereny dolesień), mające na celu dopełnienie i wzmocnienie systemu ekologicznego gminy. Rola strefy ekosystemu jest istotna ze względu na zapewnienie odpowiedniego mikroklimatu, stosunków wodnych, warunków gruntowych, bioróżnorodności środowiska przyrodniczego oraz podnosi jakość życia człowieka, wpływając bezpośrednio na stan jego zdrowia fizycznego i psychicznego oraz pośrednio, poprzez m.in. możliwość realizacji potrzeb np. z zakresu wypoczynku i rekreacji.

Główne kierunki rozwoju w strefie ekosystemu obejmują działania ochronne (przed zanieczyszczeniami, nieracjonalną gospodarką, nadmierną realizacją nowej zabudowy) oraz wzmocniające. Projekt Studium... chroni grunty leśne, lasy ochronne, zadrzewienia i zieleń śródpolną, szpalery drzew, użytki zielone i wody śródlądowe z wykształconymi dolinami rzecznyymi. Wskazuje elementy konieczne do wprowadzenia w strukturę przestrzenną gminy –

korytarze i węzły ekologiczne, tereny dolesień, pasy wiatrochronne, zadrzewienia górnych krawędzi dolin rzek i cieków, zbiornik wodny „Stawek”.

W celu ochrony struktury przyrodniczej gminy projekt Studium... wyróżnia obiekty i obszary ważne przyrodniczo – formy ochrony przyrody, kompleksy leśne, doliny rzeczne, dla których ustala podstawowe kierunki działań na rzecz racjonalnej ochrony i kształtowania środowiska.

5.1. Ochrona przyrody i różnorodności biologicznej na podstawie przepisów odrębnych³⁵

A. POMNIKI PRZYRODY

Na terenie gminy Czarnożyły dotychczas powołano 7 pomników przyrody ożywionej (tabela nr 4). Ochroną objęto 7 pojedynczych drzew na terenie parku wiejskiego w Czarnożyłach.

Wszystkie pomniki przyrody na terenie gminy Czarnożyły zostało utworzone Rozporządzeniem Wojewody Sieradzkiego z dnia 3 lutego 1998 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody (Dz. Urz. Woj. Sieradzkiego z 1998 r. Nr 3 poz. 9). Zgodnie z art. 11 ustawy z dnia 7 grudnia 2000 r. o zmianie ustawy o ochronie przyrody (Dz. U. z 2000 r., Nr 3, poz. 21) przepisy wykonawcze wydane na podstawie ustawy z dnia 16 października 1991 r. o ochronie przyrody zachowują moc do czasu wejścia w życie aktów wykonawczych wydanych na podstawie upoważnień ustawowych, jednak nie dłużej niż przez okres 6 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy. A zatem Rozporządzenie Wojewody Sieradzkiego z dnia 3 lutego 1998 r. utraciło ostatecznie moc obowiązującą w dniu 2 sierpnia 2001 r., tj. 6 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy o zmianie ustawy o ochronie przyrody. Tym samym w rozporządzeniu brak jest konkretnych zakazów wymienionych w art. 45 ust. 1 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (tekst jedn. Dz. U. z 2013 r., poz. 627 z późn. zm.), które mogą być wprowadzone w stosunku do pomnika.

Projekt Studium... wskazuje konieczność poddawania drzew pomnikowych regularnym zabiegom pielęgnacyjnym wynikających z potrzeb bieżących, którą powinni przedsiębiorstwa posiadające stosowne uprawnienia. Likwidacja istniejących na terenie gminy pomników przyrody lub ustanowienie nowych pomników przyrody wymaga uzgodnienia z Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska.

B. UŻYTKI EKOLOGICZNE

W granicach gminy Czarnożyły, na terenie Nadleśnictwa Wieluń, na gruntach leśnych Skarbu Państwa pozostających w zarządzie Lasów Państwowych Rozporządzeniem Nr 18/2000 Wojewody Łódzkiego z dnia 22 maja 2000 r. w sprawie uznania za użytki ekologiczne (Dz. Urz. Woj. Łódzkiego z 2000 r., Nr 73, poz. 391). zostało powołane 10 użytków ekologicznych (tabela nr 5). Ochroną objęto bagna śródleśne.

Jednak, podobnie jak akt powołujący pomniki przyrody, również i akt prawny powołujący użytki ekologiczne stracił swoją moc obowiązującą w dniu 2 sierpnia 2001 r. i tym samym brak jest w nim zakazów w stosunku do użytków ekologicznych, które są wymienione w art. 45 ust. 1

---

³⁵ Formy ochrony przyrody powołane zgodnie z ustawą o ochronie przyrody (tekst jedn. Dz. U. z 2013 r., poz. 627 z późniejszymi zmianami).

ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. *o ochronie przyrody* (tekst jedn. Dz. U. z 2013 r., poz. 627 z późniejszymi zmianami).

Projekt Studium... przytacza ww. akt prawny. W sąsiedztwie użytku ekologicznego w projekcie Studium... nie wyznaczono nowych terenów pod zabudowę. Stan ich użytkowania pozostanie niezmieniony. Stan funkcjonowania środowiska przyrodniczego w obrębie użytków nie ulegnie zmianie, gdyż inne niż dotychczasowe użytkowanie tego terenu jest wykluczone.

C. OCHRONA GATUNKOWA ROŚLIN

Na terenie gminy Czarnożyły występują gatunki roślin objęte ścisłą lub częściową ochroną (tabela nr 6). Projekt Studium... ustala ochronę, zachowanie oraz przywracanie biotopów i naturalnych siedlisk gatunków roślin objętych ochroną prawną.

Zgodnie z projektem Studium ochrona istniejących na terenie gminy form ochrony przyrody powinna się odbywać na podstawie przepisów odrębnych w tym zakresie – ustawa *o ochronie przyrody* oraz aktów prawnych ustanawiających obiekty i obszary chronione i określających zasady ich ochrony. Jeśli w trakcie obowiązywania Studium... przepisy w danym zakresie ulegną zmianie ochrona przyrody powinna odbywać się zgodnie z aktualnie obowiązującymi przepisami.

Zgodnie z projektem Studium... w odniesieniu do istniejących obszarów i obiektów przyrody prawnie chronionych należy przyjąć zasadę ich ochrony przed degradacją powodowaną niewłaściwym użytkowaniem.

5.2. System przyrodniczy gminy

Podstawą funkcjonowania systemu przyrodniczego gminy jest jego ciągłość i powiązanie z ekosystemami zasilającymi. Dla prawidłowego funkcjonowania systemu przyrodniczego gminy konieczne jest utrzymanie spójnego systemu powiązań przyrodniczych poprzez zachowanie drożności naturalnych korytarzy ekologicznych o randze regionalnej i lokalnej (doliny rzek i cieków) oraz ochronę węzłów ekologicznych, jakimi są istniejące ekosystemy leśne wielkopowierzchniowe i mniejsze. Ważne jest wykształcenie układu węzłowo-pasmowego poprzez powiązanie istniejących terenów leśnych i zadrzewionych oraz planowanych do zalesienia terenów rolnych z ciągami dolinnymi.

Szczególnej ochronie należy poddać te elementy systemu ekologicznego, które zapewniają powiązania gminy z elementami krajowego i regionalnego systemu ekologicznego.

Projekt Studium... przedstawia formy ochrony korytarzy ekologicznych poprzez:

- ochronę dolin rzecznych i obszarów leśnych przed zabudową kubaturową;
- uwzględnienie korytarzy ekologicznych w planach zagospodarowania przestrzennego;
- zachowanie równowagi ekologicznej.

Ponadto dla ochrony ekologicznej w obrębie gminy przed przerwaniem i osłabieniem powinny być chronione lokalne korytarze ekologiczne (zadrzewienia, roślinność wzdłuż dróg), które mają istotne znaczenia dla lokalnych populacji. Istniejące zadrzewienia i zakrzaczenia powinny podlegać systematycznej rekonstrukcji i rozbudowie, szczególnie wzdłuż: dróg, rzek i miedz.

Planowanie przestrzenne uwzględniające zachowanie korytarzy ekologicznych jest zadaniem, umożliwiającym utrzymanie równowagi ekologicznej.

Projekt Studium... chroni doliny rzeczne oraz lokalne obniżenia terenu, które odgrywają ważną rolę w zapewnieniu prawidłowego funkcjonowania systemu ekologicznego gminy poprzez utrzymanie drożności naturalnych korytarzy ekologicznych. W obrębie dolin wprowadza zakaz realizacji nowej zabudowy oraz prowadzenia intensywnej gospodarki rolnej z użyciem szkodliwych nawozów (preferencja dla rolnictwa ekologicznego i zrównoważonego). Akcentuje zachowanie naturalnych zespołów zieleni łąkowej, rodzimych gatunków roślin oraz zbiorników wód powierzchniowych wraz z ich naturalnymi siedliskami. Nie wolno wykonywać melioracji i odwodnień, a wręcz przeciwnie – propaguje zwiększenie retencji wodnej (budowa małych zbiorników, ochrona obiektów retencji korytowej i leśnej).

Projekt Studium... wprowadza również ochronę ekosystemów leśnych poprzez wprowadzenie zakazu lokalizacji obiektów kubaturowych w ich granicach. Nakazuje utrzymanie ciągłości i trwałości ekosystemów leśnych oraz sprzyja tworzeniu zwartych kompleksów leśnych poprzez wprowadzenie zalesień na gruntach niskiej klasy bonitacyjnej mające na celu uzupełnienie i domknięcie istniejących kompleksów leśnych.

Zgodnie z ustaleniami projektu Studium... realizacja nowego zainwestowania nie może powodować pogorszenia warunków funkcjonowania istniejących terenów zieleni oraz korytarzy ekologicznych.

Na terenie gminy Czarnożyły występują bardzo zróżnicowane systemy przyrodnicze o szczególnych wartościach ekologicznych i środowiskowych. Ciągłość układów przestrzennych jest podstawą funkcjonowania systemu przyrodniczego, dlatego działania gminy powinny zmierzać do stwarzania warunków i zasad prowadzenia działalności gospodarczej i rozwoju gminy przy jednoczesnym wzbogacaniu różnorodności biologicznej i krajobrazowej.

6. CELE OCHRONY ŚRODOWISKA USTANOWIONE NA SZCZEBLU MIĘDZYNARODOWYM, WSPÓLNOTOWYM I KRAJOWYM, ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU, ORAZ SPOSOBY, W JAKICH TE CELE I INNE PROBLEMY ŚRODOWISKA ZOSTAŁY UWZGLĘDNIONE PODCZAS OPRACOWYWANIA DOKUMENTU

Główne zobowiązania międzynarodowe Polski w dziedzinie ochrony środowiska wynikają z jej członkostwa w Unii Europejskiej. Dokumenty programowe UE wprowadzające koncepcję trwałego i zrównoważonego rozwoju oraz zasady ochrony środowiska do polityk krajowych:

- Agenda 21;
- Strategia Lizbońska;
- Szósty Program Działań Unii Europejskiej zatytułowany „Środowisko 2010 – Nasza Przyszłość, Nasz Wybór”;
- Odnowiona Strategia Zrównoważonego Rozwoju UE;

- „Europa 2020. Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu”.

Zobowiązania Polski w zakresie ochrony środowiska wynikają także z ratyfikowanych konwencji międzynarodowych:

- Konwencja Ramsarska o obszarach wodno-błotnych (1971);
- Konwencja w sprawie ochrony światowego dziedzictwa kulturalnego i naturalnego (1972);
- Konwencja Berneńska o ochronie gatunków dzikiej flory i fauny europejskiej oraz ich siedlisk (1979);
- Konwencja Bońska o ochronie wędrownych gatunków dzikich zwierząt (1979);
- Konwencja Wiedeńska w sprawie ochrony warstwy ozonowej (1985);
- Konwencja z Espoo o ocenach oddziaływania na środowisko w kontekście transgranicznym (1991);
- Ramowa Konwencja Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu z Nowego Yorku (1992);
- Konwencja o różnorodności biologicznej z Rio de Janeiro (1992);
- Protokół z Kioto do ramowej Konwencji Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu (1997);
- Europejska Konwencja Krajobrazowa we Florencji (2000);
- Konwencja z Aarhus o dostępie do informacji, udziale społeczeństwa w podejmowaniu decyzji oraz dostępie do sprawiedliwości w sprawach dotyczących środowiska (2002).

Polska jako członek Unii Europejskiej, jest zobowiązana do implementacji całego prawodawstwa unijnego do krajowego systemu prawnego.

Szereg wyartykułowanych w projekcie Studium... celów wynika z dyrektyw Unii Europejskiej, które są sukcesywnie wdrażane do polskiego prawodawstwa w zakresie ochrony środowiska.

- Dyrektywa 2001/42/WE Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko wprowadzająca procedury sporządzania i uchwalania m.in. studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin;
- Ramowa Dyrektywa Wodna 2000/60/WE regulująca politykę wodną Unii Europejskiej;
- Dyrektywa 2006/118/WE Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie ochrony wód podziemnych przed zanieczyszczeniem i pogorszeniem ich stanu oraz 2008/105/WE w sprawie środowiskowych norm jakości w dziedzinie polityki wodnej (tzw. córki Ramowej Dyrektywy Wodnej);
- Dyrektywa 2007/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie oceny ryzyka powodziowego i zarządzania nim (tzw. dyrektywa powodziowa);
- Dyrektywa 2001/81/WE Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie krajowych poziomów emisji dla niektórych rodzajów zanieczyszczenia powietrza (tzw. dyrektywa pułapowa);
- Dyrektywa Rady 96/62/WE z dnia 27 września 1996 r. w sprawie oceny i zarządzania jakością otaczającego powietrza;
- Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/50/WE w sprawie jakości powietrza i czystszej powietrza dla Europy (dyrektywa CAFE);
- Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/147/WE w sprawie ochrony dzikiego

ptactwa (tzw. dyrektywa ptasia);

- Dyrektywa Rady 92/43/EWG w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory (tzw. dyrektywa siedliskowa);
- Dyrektywa 2006/12/WE Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie odpadów;
- Dyrektywa Rady 1999/31/WE w sprawie składowania odpadów;
- Dyrektywa 2004/35/WE Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie odpowiedzialności za środowisko w odniesieniu do zapobiegania i zaradzania szkodom wyrządzonym środowisku naturalnemu.

Najważniejszym dokumentem prawnym w Polsce jest *Konstytucja Rzeczypospolitej Polski*, która w artykule piątym uznaje zrównoważony rozwój jako zasadę, którą kierować powinno się Państwo.

Podstawowym dokumentem programowym na szczeblu krajowym w zakresie ochrony środowiska jest uchwalona w 2001 roku "II Polityka Ekologiczna Państwa" ustalająca cele ekologiczne Polski do 2010 i 2025 roku. Głównym celem "II Polityki Ekologicznej Państwa" jest zapewnienie bezpieczeństwa ekologicznego kraju, przy założeniu, że skuteczna regulacja i reglamentacja korzystania ze środowiska nie dopuści do powstania zagrożeń dla jakości i trwałości zasobów przyrodniczych. Zakłada ona, że niepodważalnym kryterium obowiązującym na każdym - także lokalnym i regionalnym szczeblu - jej realizacji jest człowiek, jego zdrowie oraz komfort środowiska, w którym żyje i pracuje. Cele polityki ekologicznej określono w sferach racjonalnego użytkowania zasobów naturalnych i jakości środowiska.

Dokumentem strategicznym wskazującym na główne wyzwania i najważniejsze priorytety polityki ekologicznej RP w najbliższych 4 latach i z perspektywą 4-letnią jest Polityka Ekologiczna Państwa na lata 2009-2012 z perspektywą do roku 2016. Główne cele to m.in.

- uwzględnienie zasad ochrony środowiska w strategiach sektorowych;
- aktywizacja rynku na rzecz ochrony środowiska;
- udział społeczeństwa w działaniach na rzecz ochrony środowiska poprzez podnoszenie świadomości ekologicznej społeczeństwa;
- ochrona dziedzictwa przyrodniczego i racjonalne gospodarowanie zasobami przyrody;
- poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego.

Podstawową zasadą realizacji polityki ekologicznej państwa jest zasada zrównoważonego rozwoju zakładająca jakość życia na poziomie, na jaki pozwala obecny rozwój cywilizacyjny, bez umniejszania szans przyszłych pokoleń na ich zaspokojenie.

W projekcie Studium... w celu określenia kierunków rozwoju struktury funkcjonalno – przestrzennej gminy również przyjęto zasadę zrównoważonego rozwoju, jako generalny kierunek działania. Zrównoważony rozwój, zgodnie z ustawą z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska³⁶ to: **„rozwój społeczno – gospodarczy, w którym następuje proces integrowania działań politycznych, gospodarczych i społecznych z zachowaniem równowagi przyrodniczej oraz trwałości podstawowych procesów przyrodniczych”**.

Polityka przestrzenna gminy realizowana jest w działaniach planistycznych oraz poprzez decyzje administracyjne związane z gospodarowaniem przestrzenią.

---

³⁶ Dz. U. z 2008 r., Nr 25, poz. 150 z późniejszymi zmianami

W zakresie gospodarki przestrzennej zasadniczym dokumentem na szczeblu krajowym jest „Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030”, która wśród podstawowych celów wymienia kształtowanie struktur przestrzennych wspierających osiągnięcie i utrzymanie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego i walorów krajobrazowych Polski. Pożądanymi cechami polskiej przestrzeni będzie: konkurencyjność i innowacyjność, spójność wewnętrzna, bogactwo i różnorodność biologiczna, bezpieczeństwo oraz ład przestrzenny. Polityka przestrzennego zagospodarowania kraju powinna sprostać zaspokojeniu:

- bieżących potrzeb rozwojowych społeczeństwa w drodze najmniejszych konfliktów ekologicznych i społecznych,
- możliwości dalszego rozwoju społeczno-gospodarczego w oparciu o zachowane w dobrym stanie zasoby naturalne, kulturowe i lokalne walory środowiska,
- racjonalnego powiązania rozwoju społeczno-gospodarczego z ochroną zasobów wodnych i ich dostępnością,
- bezpieczeństwa poprzez podjęcie działań na rzecz ograniczenia ryzyka powodziowego oraz zagrożenia skutkami suszy,
- ciągłości i możliwości rozwoju na wielu obszarach Polski przez skuteczną ochronę złóż kopalin (w tym wód leczniczych, termalnych i solanek) przed nieracjonalną i nielegalną eksploatacją.

W projekcie Studium... określono podstawowe zasady:

- kierunki zmian w strukturze przestrzennej oraz w przeznaczeniu terenu,
- kierunki rozwoju funkcjonalno-przestrzennego oraz kierunki polityki przestrzennej w wyodrębnionych strefach funkcjonalno – przestrzennych dotyczącej zagospodarowania oraz użytkowania terenów,
- kierunki ochrony środowiska i jego zasobów,
- kierunki ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej,
- kierunki rozwoju systemów komunikacji i systemów infrastruktury technicznej,
- wyznaczenie obszarów, na których będą rozmieszczone inwestycje celu publicznego o znaczeniu lokalnym oraz ponadlokalnym,
- wyznaczenie obszarów, dla których obowiązkowe jest sporządzenie mpzp na podstawie przepisów odrębnych,
- wyznaczenie obszarów, dla których gmina zamierza sporządzić mpzp, w tym obszarów wymagających zmiany przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne,
- kierunki i zasady kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej,
- wyznaczenie obszarów szczególnego zagrożenia powodzią oraz osuwania się mas ziemnych,
- wyznaczenie obszarów wymagających przekształceń, rehabilitacji lub rekultywacji,
- granice terenów zamkniętych i ich stref ochronnych,
- kierunki działań w zakresie obronności państwa i obrony cywilnej,

opierając się na priorytetowych celach ochrony środowiska (wymienionych poniżej) wynikających z dokumentów ustanowionych na szczeblu wspólnotowym (dokumenty i dyrektywy Unii Europejskiej), rządowym (II Polityka Ekologiczna Państwa, Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030, Strategia Rozwoju Kraju), samorządowym (Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego, Plan Zagospodarowania Przestrzennego

Województwa Łódzkiego – aktualizacja, Program Ochrony Środowiska Województwa Łódzkiego, Program Ochrony Środowiska dla Gminy).

Priorytetowe cele ochrony środowiska:

1. Ochrona zasobów wód podziemnych i powierzchniowych: zintegrowana ochrona zasobów wodnych przed zanieczyszczeniem oraz nadmiernym lub nieuzasadnionym zużyciem. Przywracanie czystości wód jest najwyższym priorytetem w sektorze ochrony środowiska. Stan czystości wód w Polsce jest daleki od zadowalającego, głównie ze względu na obecność związków azotu i fosforu oraz zanieczyszczenia bakteriologiczne. Opracowany został "Krajowy program oczyszczania ścieków komunalnych", który obejmuje szczegółowy wykaz aglomeracji powyżej 2 000 RLM³⁷, w których należałoby wybudować oczyszczalnię ścieków i sieć kanalizacyjną. Program ten został opracowany w celu sprawnej realizacji zobowiązań, jakie podjęła RP w Traktacie Akcesyjnym z UE w 2004 r. Zgodnie z tym zobowiązaniem wszystkie aglomeracje o równoważnej liczbie mieszkańców powyżej 2 000 powinny być wyposażone w oczyszczalnię ścieków oraz w odpowiednio rozbudowaną sieć kanalizacyjną do końca 2015 r. Odrębnym programem jest program wyposażenia aglomeracji poniżej 2 000 RLM w oczyszczalnię ścieków komunalnych i systemy kanalizacji zbiorczej. W 2011 r. opracowany został „Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry”, który jest narzędziem planistycznym, mającym na celu usprawnienie procesu osiągania celów środowiskowych zmierzających do poprawy jakości wód powierzchniowych i podziemnych. Określa zasady gospodarowania zasobami wodnymi na obszarze dorzecza Odry w przyszłości.

2. Ochrona przed powodzią: zwiększenie bezpieczeństwa przeciwpowodziowego poprzez m.in. tworzenie warunków dla właściwego zagospodarowania terenów zagrożonych powodzią, zwiększenie retencyjności zlewni oraz poprawę stanu technicznego urządzeń zabezpieczenia przeciwpowodziowego.

3. Ochrona przed zagrożeniami osuwiskowymi: minimalizacja skutków występowania niekorzystnych zjawisk geodynamicznych poprzez m.in. właściwe zagospodarowanie terenów osuwiskowych, prowadzenie prac zabezpieczających na obszarach stwierdzonych osuwisk, zapobieganie powstawaniu osuwisk poprzez właściwe zabezpieczenie terenów ze skłonnością do ich powstawania.

4. Ochrona zasobów leśnych: zapewnienie trwałości ekosystemów leśnych. Powinno się prowadzić prace w kierunku racjonalnego użytkowania zasobów leśnych poprzez kształtowanie ich właściwej struktury gatunkowej i wiekowej, z zachowaniem bogactwa biologicznego. Oznacza to rozwijanie idei trwale zrównoważonej i wielofunkcyjnej gospodarki leśnej. Należy dążyć także do zwiększania lesistości, do równowagi między turystycznym wykorzystaniem obszarów cennych przyrodniczo a koniecznością ich ochrony.

5. Ochrona gleb: ochrona gleb przed degradacją, rekultywacją terenów zdegradowanych i przemysłowych. Kierunkiem działań powinna być m.in. ochrona zwartych kompleksów terenów rolnych o wysokich wartościach bonitacyjnych przeznaczonych do produkcji rolnej, realizacja prac na rzecz rekultywacji terenów zdegradowanych, zagospodarowanie gleb w sposób, który odpowiada w pełni ich przyrodniczym walorom i klasie bonitacyjnej.

---

³⁷ RLM - równoważna liczba mieszkańców.

6. Ochrona przyrody i bioróżnorodności: ochrona przyrody i różnorodności biologicznej poprzez zachowanie, wzbogacanie i odtwarzanie zasobów przyrody. Podstawowym celem jest zachowanie bogatej różnorodności biologicznej polskiej przyrody na różnych poziomach organizacji, wraz z umożliwieniem zrównoważonego rozwoju gospodarczego kraju, który w sposób niekonfliktowy współistnieje z różnorodnością biologiczną (m.in. utrzymanie walorów i funkcji obszarów i obiektów objętych ochroną prawną, ochrona dolin rzecznych a także potoków i mniejszych cieków wodnych jako korytarzy migracyjnych zwierząt, utrzymanie przedmiotów ochrony w obszarach poszczególnych form ochrony - gatunków, siedlisk, wartości krajobrazowych i kulturowych). Konieczne jest egzekwowanie wymogów ochrony przyrody w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego oraz rygorystyczne przestrzeganie zasad ochrony środowiska. Niezbędne jest wypracowanie metod skutecznej ochrony cennych przyrodniczo zadrzewień przydrożnych oraz terenów zieleni miejskiej. Ważna jest także kontynuacja tworzenia krajowej sieci obszarów chronionych uwzględniająca utworzenie nowych parków narodowych, rezerwatów, parków krajobrazowych oraz powstanie form i obiektów ochrony przyrody.

7. Gospodarka odpadami: uporządkowanie gospodarki odpadami. Niezbędne jest poprawienie racjonalizacji gospodarki odpadami, przede wszystkim stworzenia skutecznego mechanizmu dla segregacji i odzysku odpadów oraz dla zbierania i unieszkodliwiania odpadów niebezpiecznych.

8. Ochrona powietrza atmosferycznego: spełnienie norm jakości powietrza atmosferycznego poprzez sukcesywną redukcję emisji do powietrza (emisji komunikacyjnej, rolniczej oraz niskiej emisji).

9. Ochrona przed hałasem i promieniowaniem elektromagnetycznym: likwidacja zagrożeń środowiska z tytułu hałasu, wibracji i promieniowania elektromagnetycznego. Nadmierny hałas stanowi jedno z najbardziej uciążliwych zanieczyszczeń środowiska w miastach i wzdłuż szlaków komunikacyjnych. Monitoring hałasu, zwłaszcza przy drogach publicznych jest zaniechaniem dziedziną. O podobnym zaniechaniu można mówić w przypadku problemu ochrony przed oddziaływaniem pól elektromagnetycznych. Działania z zakresu ochrony przed hałasem powinny być skierowane na dokonanie wiarygodnej oceny narażenia społeczeństwa na ponadnormatywny hałas i podjęcie kroków do zmniejszenia tego zagrożenia tam, gdzie jest ono największe. Cel działań związany z emitowaniem pól elektromagnetycznych jest podobny i polega na podjęciu działań związanych z zabezpieczeniem społeczeństwa przed nadmiernym oddziaływaniem pól elektromagnetycznych.

10. Dziedzictwo kulturowe: dziedzictwo kulturowe jest trwałym elementem krajobrazu.

Sposób, w jaki cele ochrony środowiska i inne problemy środowiskowe zostały uwzględnione podczas opracowywania dokumentu

Ochrona zasobów wód podziemnych i powierzchniowych

Projekt Studium... mówi, iż ochrona wód podziemnych jest jednym z najważniejszych kierunków działań, ze względu na obecne i przyszłościowe wykorzystanie ich do zaopatrzenia mieszkańców w wodę.

W celu zapewnienia najwyższej ochrony wód projekt Studium... zakłada uzyskanie całkowitej likwidacji bezpośrednich zrzutów ścieków nieoczyszczonych oraz zapobieganie i przeciwdziałanie szkodliwym wpływom na obszary zasilania wód.

Główne kierunki polityki ustalone w projekcie Studium... w celu ochrony zasobów wodnych i osiągnięcia co najmniej dobrego stanu wód podziemnych i powierzchniowych to:

- prowadzenie monitoringu czystości rzeki Oleśnicy i Pysznej;
- dążenie do docelowego osiągnięcia co najmniej dobrego stanu ekologicznego dla rzeki Oleśnicy i co najmniej dobrego potencjału ekologicznego dla rzeki Pysznej oraz osiągnięcia co najmniej dobrego stanu chemicznego rzeki Oleśnicy i Pysznej;
- obowiązek zapewnienia dostępu do rzeki Oleśnicy i Pysznej, zgodnie z wymogami przepisów odrębnych;
- dążenie do docelowego osiągnięcia co najmniej dobrego stanu wód podziemnych oraz zapobieganie pogarszaniu się tego stanu;
- ochrona wód podziemnych przed jakościową i ilościową degradacją;
- racjonalizację zużycia wody we wszystkich dziedzinach gospodarki (przemśle, rolnictwie, gospodarce komunalnej itp.) – zapewnienie równowagi pomiędzy poborem a zasilaniem wód podziemnych;
- zapewnienie właściwej ochrony w strefach ochronnych wód podziemnych;
- zakaz rolniczego wykorzystania ścieków w strefach ochronnych ujęć wody;
- wyznaczenie stref ochrony pośredniej dla ujęć wody szczególnie narażonych na zagrożenia antropogeniczne;
- modernizację sieci i urządzeń wodnych w celu osiągnięcia wymaganych standardów jakościowych wody przeznaczonej do picia;
- rozbudowę sieci wodociągowej równomiernie do stanu rozwoju przestrzennego i podejmowania nowych działań inwestycyjnych;
- obowiązek kanalizowania obszarów zurbanizowanych i przeznaczonych do urbanizacji, pierwszoplanowo kanalizować należy tereny wyposażone w sieć wodociagową;
- zapobieganie dopływowi lub ograniczanie dopływu zanieczyszczeń do wód podziemnych i powierzchniowych (m.in. wprowadzanie w obrębie dolin rzecznych zbiorowisk łągowych);
- zakaz bezpośredniego zrzucania zanieczyszczeń do wód podziemnych i powierzchniowych, likwidacja punktowych zrzutów ścieków nieoczyszczonych;
- stosowanie nowoczesnych technologii wpływających na czystość i ilości odprowadzanych ścieków;
- przeciwdziałanie zanieczyszczaniu wód szkodliwymi nawozami (ograniczanie odpływu związków azotu do wód z powierzchni użytkowanych rolniczo) poprzez promocję i wspieranie rolnictwa ekologicznego i zrównoważanego oraz propagowanie wśród rolników Kodeksu Dobrej Polityki Rolnicze;
- likwidację nieszczelnych szamb i dzikich wysypisk śmieci.

Ponadto w celu ochrony zasobów wodnych projekt Studium... ustala zwiększenie retencji wodnej na obszarze gminy poprzez:

- budowę planowanego³⁸ zbiornika retencyjnego „Stawek” (i dopuszczenie możliwości spiętrzania wody),
- ochronę zbiornika „Leniszki” (9/Ł) zrealizowanego w ramach retencji leśnej;
- dopuszczenie możliwości realizacji zbiorników małej retencji na ciekach,
- ochronę obiektu retencji korytovej na zasadach określonych w przepisach odrębnych tj. jazu żelbetowego na rzece Oleśnicy (32+375);
- ustalenie ochrony dolin rzecznych z zakazem zabudowy, wykonywania melioracji i odwodnień ;
- zwiększenie powierzchni obszarów zalesionych i zadrzewionych;
- wprowadzanie zadrzewień śródpolnych na gruntach słabych, nieprzydatnych rolniczo;
- zalesianie obszarów źródliskowych;
- zakaz lokalizacji przedsięwzięć wodochłonnych.

Zgodnie z ustaleniami projektu Studium... nie wolno grodzić nieruchomości przyległych do powierzchni wód publicznych w odległości mniejszej niż 1,5 m od linii brzegowej, zgodnie z przepisami odrębnymi.

Projekt Studium... ustala obowiązek zachowania rowów melioracyjnych w celu zapewnienia właściwych warunków odbioru wód powierzchniowych. Konieczne jest również udostępnianie ich dla prowadzenia prac porządkowych, oczyszczających i udrażniających. Obowiązuje pozostawienie pasa technicznego wzdłuż jednego z brzegów

W przypadku gruntów zmeliorowanych i nawadnianych, projekt Studium... zachowuje je w dotychczasowym rolniczym użytkowaniu. Powinny być one chronione jako tereny rolne bez prawa do zabudowy. Na terenach o nieregulowanych stosunkach wodnych należy rozbudować systemy melioracyjne. Sieci drenarskie stare, założone ponad 40 lat temu, wymagają kontroli. Wynikiem ekspertyzy powinny być wskazania odnośnie możliwości dalszego funkcjonowania tych systemów (modernizacja, ewentualnie likwidacja, bądź odbudowa).

Zgodnie z ustaleniami projektu Studium... zmiana użytkowania terenów zmeliorowanych - lokalizowanie terenów zurbanizowanych i pod zalesienie będzie wymagała przebudowy urządzeń melioracyjnych w sposób umożliwiający funkcjonowanie sieci na terenach sąsiednich i po uzgodnieniu z Wojewódzkim Zarządem Melioracji i Urządzeń Wodnych w Łodzi - Terenowy Inspektorat w Wieluniu. Konieczne jest również wystąpienie o wykreślenie z ewidencji urządzeń melioracji szczegółowych.

W celu zapewnienia dostępu do istniejących rowów i umożliwienia ich prawidłowej eksploatacji, wprowadza możliwość lokalizowania obiektów kubaturowych w odległości od skrajnej krawędzi rowów melioracyjnych nie mniejszej niż wynika to z przepisów szczególnych oraz pozostawienia na terenach zmeliorowanych, a przewidzianych do zalesienia pasa wolnego od nasadzeń.

---

³⁸ Wg „Wojewódzkiego Programu Małej Retencji dla województwa łódzkiego” (Synteza)

Gospodarka ściekowa i odprowadzanie wód

Kanalizacja sanitarna

Gospodarka ściekowe w gminie systematycznie się rozwija. Jej stan jest bardzo zadowalający i wraz z rozbudową sieci ulega systematycznej poprawie. Na terenie gminy, w Czarnożyłach funkcjonuje mechaniczno-biologiczna oczyszczalnia ścieków typu BIOBLOK 300. Osiągnęła ona już zakładaną przepustowość $Q_{\text{śr.d}} = 250 \text{ m}^3/\text{d}$, dlatego też obecnie opracowywany jest projekt jej rozbudowy. Ścieki po oczyszczeniu odprowadzane są do rowu melioracyjnego R-1/6 (hm 9+80, dz. nr 1133/2). Do chwili obecnej wybudowano ponad 70% docelowych kanałów sanitarnych. Projektowana jest dalsza rozbudowa sieci, która obejmować będzie wszystkie tereny wiejskie o zwartej zabudowie.

Część rozproszonych na terenie gminy zabudowy odprowadza ścieki w systemie kanalizacji indywidualnej i lokalnej. Na koniec 2011 r. w gminie funkcjonowało jeszcze 382 zbiorniki bezodpływowe do czasowego gromadzenia nieczystości ciekłych. Zgromadzone ścieki są okresowo wywożone przez firmy prowadzące usługi asenizacyjne do punktu zlewnego ścieków na oczyszczalni w Czarnożyłach.

Projekt Studium... za główne kierunki w dziedzinie gospodarki ściekowej ustala:

- konieczność sukcesywnego rozbudowywania sieci kanalizacji sanitarnej na zurbanizowanych terenach w północnej części gminy, możliwych do wyposażenia w ramach zrealizowanego II etapu gminnej oczyszczalni ścieków, o przepustowości $Q=250 \text{ m}^3/\text{d}$, w celu uzyskania wyraźnej poprawy i zapewnienia prawidłowych warunków rozwoju urbanizacji;
- w okresie przejściowym do czasu realizacji gminnej kanalizacji zbiorczej, jako rozwiązanie tymczasowe, dopuszcza możliwość odprowadzania i unieszkodliwiania ścieków w systemach kanalizacji indywidualnej; tylko ścieki z zabudowy luźno rozrzuconej mogą być odprowadzane do zbiorników szczelnych i dowożone taborem asenizacyjnym do punktu zlewnego ścieków na oczyszczalni w Czarnożyłach;
- możliwość stosowania przydomowych i przyobiektowych oczyszczalni ścieków jako rozwiązanie alternatywne w obszarach gminy o zabudowie „rozrzuconej”, lecz tylko na terenach, na których warunki gruntowo – wodne pozwolą na ich stosowanie;

Ponadto projekt Studium... jako priorytet ustala uzyskanie pełnego uzbrojenia i wysokich standardów wyposażenia w strefie zurbanizowanej. Rozwój urbanizacji powinien być warunkowany koniecznością pełnego wyposażenia terenu w sieć infrastruktury komunalnej. Przede wszystkim pierwszoplanowo należy wyposażyć w sieć kanalizacji sanitarnej wszystkie wsie o wysokim stopniu urbanizacji, a następnie pozostałe tereny zainwestowane i wyznaczone pod zabudowę. Przyczyni się to do usunięcia barier rozwojowych oraz poprawy standardów sanitarnych i warunków życia mieszkańców. Projekt Studium... przyjmuje, że wszystkie tereny gminy o zwartej zabudowie zostaną wyposażone w sieć kanalizacji sanitarnej.

Rozwój kanalizacji sanitarnej przyczyni się również do przywrócenia czystości wód powierzchniowych rzek i cieków oraz odzyskiwania dla celów rekreacji terenów przyrzecznych.

Odprowadzanie wód opadowych i roztopowych

Wody opadowe odprowadzane są przez spływ powierzchniowy. Odwodnienie obszaru odbywa się w kierunku północno-wschodnim za pośrednictwem rzeki Pyszej i Oleśnicy

i związanych z ich dolinami cieków i rowów melioracyjnych. Kanalizacja deszczowa występuje fragmentarycznie we wsi Czarnożyły i ma charakter lokalny.

Projekt Studium... za główny kierunek działań w dziedzinie odprowadzania wód opadowych ustala:

- utrzymanie dotychczasowego systemu odprowadzania wód opadowych – powierzchniowego odwadniania terenu; w celu zapewnienia właściwych warunków odbioru wód opadowych i roztopowych przez odbiorniki, konieczne jest utrzymanie właściwego stanu technicznego rzek i zapewnienie drożności rowów odwadniających i melioracyjnych;
- nie przewiduje budowy zorganizowanego systemu kanalizacji deszczowej;
- dopuszcza w indywidualnych przypadkach, wynikających z potrzeb lokalnych, budowę kanalizacji deszczowej, z odprowadzeniem wód opadowych do odbiorników naturalnych - rzek, rowów melioracyjnych i do ziemi, zawsze na warunkach wynikających z obowiązujących w tym zakresie przepisów;
- konieczność prowadzenia systematycznych działań na rzecz poprawy jakości i ochrony wód powierzchniowych - utrzymanie w czystości zlewni, porządkowania gospodarki ściekowej;
- konieczność ujmowania wód opadowych pochodzących z obiektów i terenów, z których spływ wód stanowić może zagrożenie dla środowiska naturalnego w lokalne układy sieciowe i oczyszczaniach przed wprowadzeniem do odbiornika na odpowiednich urządzeniach podczyszczających.

Ochrona przed powodzią

W projekcie Studium... nie zaznaczono obszary szczególnego zagrożenia powodzią w rozumieniu przepisów odrębnych, bowiem takie obszary na terenie gminy nie występują³⁹.

Dla rzeki Oleśnicy i Pysznej dotychczas nie zostały przeprowadzone prace studialne oraz sporządzony dokument (Studium dla potrzeb planów ochrony przeciwpowodziowej) mający służyć ochronie powodziowej. Na terenie gminy Czarnożyły stwarzają one zagrożenie jedynie w zasięgu swojego koryta.

W ramach *Wstępnej Oceny Ryzyka Powodziowego* (grudzień 2011 r.) obie rzeki zostały zakwalifikowane do sporządzenia mapy zagrożenia powodziowego i mapy ryzyka powodziowego w II etapie planistycznym. Zgodnie z przepisami odrębnymi z zakresu *prawa wodnego* ochronę przed powodzią należy prowadzić z uwzględnieniem w/w map oraz planów zarządzania ryzykiem powodziowym.

Na terenie sołectwa Kąty, Platoń, Łagiewniki w dolinie rzeki Oleśnicy na odcinku od drogi powiatowej nr 4545E do południowo-zachodnich krańców Lasów Państwowych projekt Studium... na rysunku nr 2 p.n. *Kierunki rozwoju i polityka przestrzenna* (skala 1: 10 000) wyznaczył obszary potencjalnego zagrożenia wylewem lub podtopieniami, które wyłączył z możliwości urbanizacji ze względu na złe warunki glebowo-wodne. Adaptuje jedynie w dwóch miejscach istniejące zainwestowanie.

Planowanie przestrzenne na terenach zagrożonych powodzią powinno przyjmować takie rozwiązania projektowe, które zapewnią utrzymanie swobodnego przepływu wód powodziowych oraz bezpieczeństwo mieszkańcom i ochronę ich mienia.

W dolinach rzeki Oleśnicy, Pysznej i ich dopływów oraz w lokalnych obniżeniach

---

³⁹ Ustawa z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo wodne (tekst jednolity Dz. U. z 2012 r. poz. 145)

doliny występuje realne zagrożenie powodzią. Wody zagrażają głównie budynkom zlokalizowanym, w stanie istniejącym, kolizyjnie w dolinach. Z tego względu projekt Studium... ustala, iż na tych terenach należy uwzględnić:

- zakaz wznoszenia nowych budynków (dopuszcza jedynie możliwość adaptacji istniejących rozproszonych siedlisk zagrodowych) – zakaz ten nie dotyczy zadań na rzecz obronności kraju, prowadzenia akcji ratowniczych oraz działań związanych z bezpieczeństwem powszechnym;
- zakaz składowania materiałów niebezpiecznych dla środowiska;
- zakaz dokonywania zmian w ukształtowaniu terenu;
- zakaz sadzenia drzew i krzewów oraz wykonywania urządzeń lub robót, które mogą utrudniać ochronę przed powodzią.

Projekt Studium... pozostawia doliny rzek oraz ich dopływów i obniżeń dolinnych generalnie w dotychczasowym naturalnym wykorzystaniu – tereny Rz – tereny rolnicze w dolinach cieków stanowiące ciągi ekologiczne. Jednak w niektórych miejscach wyznacza tereny zabudowy ingerujące w tereny obniżeń dolinnych. W części jest to akceptacji zapisów obowiązującego prawa miejscowego, a w części adaptacja istniejącego zainwestowania. Niepokój budzą również miejsca, w których dochodzi do znacznego przewężenia obniżeń dolinnych w wyniku bezpośredniego sąsiedztwa terenów zurbanizowanych – w Wydrzynie przy drodze gminnej nr 117456E, w Gromadnicach przy drodze powiatowej nr 4537E.

Ponadto projekt Studium... zakazuje niszczenia zieleni łąkowej występującej w dolinach rzecznych, a wręcz postuluje, by dążyć do utrzymania naturalnych zespołów zieleni, co zwiększy retencję wodną dolin i tym samym zmniejszy zagrożenie podczas przepływu zwiększonych mas wody. Ponadto ustala zwiększenie naturalnej retencji wodnej. Nieruchomości przyległe do powierzchniowych wód publicznych należy grodzić w odległości nie mniejszej niż 1,5 m od linii brzegu, w celu zapewnienia dostępu do wód.

Nie przewiduje się, by ustalenia projektu Studium... miały wpływ na znaczne zwiększenie zagrożenia ze strony wód powierzchniowych. Tereny do zainwestowania jednostkowo wkraczają w obniżenia dolin dopływów głównych rzek gmin. Same zaś doliny rzeki Pysznej i Oleśnicy zostały całkowicie wyłączone z możliwości urbanizacji.

Zastosowanie wymienionych w projekcie Studium... zaleceń powinno wpłynąć na zwiększenie skuteczności zapobiegania zalewania i podtapiania oraz ograniczenia rozmiaru ich negatywnych skutków.

Ochrona przed osuwaniem się mas ziemnych

Warunki geologiczno-inżynierskie w obrębie gminy Czarnożyły cechują się zróżnicowaniem przestrzennym wynikającym ze zróżnicowania geomorfologicznego i geologicznego oraz związanej z tym zmienności warunków wodnych. W opracowaniu ekofizjograficznym (2012) dokonano oceny warunków geologiczno-inżynierskich i wydzielono obszary o warunkach geologiczno – inżynierskich korzystnych, utrudniających i niekorzystnych dla budownictwa.

Na terenie gminy Czarnożyły dominują grunty korzystne dla budownictwa. Wynika to z dobrej nośności podłoża w warunkach wysoczyzny morenowej, równiny wodnolodowcowej oraz zalegania poziomego wodonośnego generalnie poniżej 2 m p.p.t. Cechują się one najczęściej prostymi dla posadowień bezpośrednich warunkami gruntowymi.

Obszary, na których mogą pojawić się utrudnienia dla budownictwa występują na znacznie mniejszej powierzchni gminy. Ograniczenia stwarza wysoki poziom wody gruntowej kształtujący się na głębokości 0 – 2 m p.p.t. na gruntach o dobrej przydatności dla budownictwa oraz nośność gruntów. Utrudnienia dla zabudowy mogą również stanowić wody podskórne zalegające lokalnie na płyciej występujących słabo przepuszczalnych glinach, mułkach i iłach lub wody śródglinowe w obrębie utworów gliniastych.

W dnach dolin rzecznych oraz lokalnych obniżeniach terenu panują mało korzystne i niekorzystne warunki gruntowo-wodne oraz złożone i skomplikowane warunki geotechniczne.

Wątpliwą przydatność dla budownictwa posiadają tereny o znacznym spadku (powyżej 5%) i potencjalnej możliwości wystąpienia zjawisk geodynamicznych – pagórki, strome skarpy. Powinny one być zagospodarowywane zielenią, szczególnie wysoką, by zapobiec zjawiskom geodynamicznym.

W związku z powyższym projekt Studium... ustala, iż rejonami predysponowanymi dla rozwoju urbanizacji z punktu widzenia warunków gruntowo-wodnych jest cały obszar wysoczyzny gminy, z wyjątkiem lokalnych obniżen terenowych oraz pagórów o większych spadkach, również stromych skarp. Lokalnie mniej przydatne warunki dla zabudowy wynikają głównie z potencjalnie gorszych stosunków wodnych (wody śródglinowe, płytkie wody wierzchówkowe), dlatego też zagospodarowanie tych terenów wymaga badań geotechnicznych warunków podłoża dla potrzeb konkretnych inwestycji. Pozostałe tereny projekt Studium... wyklucza z możliwości urbanizacji i stanowią system przyrodniczy obszaru gminy – tereny leśne, doliny rzeczne, zbiorowiska roślinności niskiej (źródłiskowej, wodnej, łąkowej, bagiennej, torfiastej).

Na obszarze terenie gminy udokumentowane tereny narażone na osuwanie się mas ziemnych nie występują. Takie zagrożenie mogą jedynie stwarzać tereny o znacznym spadku (powyżej 5%) – pagórki, strome skarpy.

Ochrona zasobów leśnych

Wielko powierzchniowe państwowe kompleksy leśne koncentrują się w północnej części gminy. Lasy prywatne zajmują największe powierzchnie we wsiach: Czarnożyły, Katy, i Emanuelina; we wsi Staw, Gromadzice, Działy, Leniszki ich powierzchnia kształtuje się na wysokości 10 – 15 ha. W pozostałych sołectwach zajmują niewielkie powierzchnie nie przekraczające 1 ha. Łączna powierzchnia lasów w 2011 r. wynosiła 1313,3 ha, co daje średni stopień lesistości wynoszący ok. 18,3% powierzchni gminy (przy lesistości kraju na poziomie 30,3%).

Zgodnie z ustaleniami projektu Studium... wszystkie działania podejmowane na terenach leśnych oraz nowych terenach przeznaczonych do dolesień powinny uwzględniać szczególną rolę lasów dla gospodarki, krajobrazu i systemu przyrodniczego gminy, sprzyjać tworzeniu zwartych kompleksów leśnych oraz utrzymaniu ciągłości i trwałości ekosystemów leśnych. Należy także dążyć do zachowania różnorodności gatunkowej lasów i wzbogacanie monokultur leśnych o inne, rodzime gatunki.

Głównym kierunkiem rozwoju na tych lasów powinna być ich ochrona wraz z działaniami zmierzającymi do ich racjonalnej gospodarki, a na terenach dolesień – powiększenie terenów leśnych.

Główne kierunki wskazane w projekcie Studium... w celu ochrony ekosystemów leśnych to:

- zakaz lokalizacji obiektów kubaturowych, nie związanych z prowadzeniem gospodarki leśnej, za wyjątkiem inwestycji celu publicznego z zakresu łączności publicznej;
- utrzymanie ciągłości i trwałości ekosystemów leśnych;
- sprzyjanie tworzeniu zwartych kompleksów leśnych;
- wprowadzanie dolesień zapewniających uzupełnienie i domknięcie kompleksów zieleni, uczytelnienie ich struktury przestrzennej oraz poprawie zwartości układu leśnego;
- zalesianie i zadrzewianie gruntów o niskiej klasie bonitacyjnej;
- określenie granicy rolno – leśnej na etapie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego;
- zachowanie śródleśnych cieków, mokradeł, polan, torfowisk itp.;
- zachowania różnorodności gatunkowej lasów i wzbogacanie monokultur leśnych o inne, rodzime gatunki;
- tworzenie i odtwarzanie stref ekotonowych;
- racjonalne pobieranie i nie przekraczanie możliwości produkcyjnych lasów - gospodarka leśna zgodnie z obowiązującymi przepisami odrębnymi,
- utrzymywanie leśnych korytarzy ekologicznych;
- propagowanie wiedzy na temat lasów i gospodarki leśnej.

Projekt Studium... przyczyni się do zachowania w obszarze gminy cennych ekosystemów leśnych. Ochrona ta będzie wzmocniona przez powiększanie powierzchni gruntów leśnych, którą analizowany dokument realizuje wskazaniem graficznie na rysunku nr 2 p.n. *Kierunki rozwoju i polityka przestrzenna* (skala 1: 10 000) terenów do dolesień, co ma na celu zapewnienie uzupełnienia i domknięcia kompleksów zieleni wysokiej oraz uczytelnienie struktury przestrzennej układu leśnego. Ponadto dodatkowo projekt Studium... dopuszcza zmianę przeznaczenia gruntów rolnych klas V i VI znajdujących się w pobliżu istniejących lasów bądź wyznaczonych terenów do dolesienia. Granice rolno – leśne powinny być określone w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

Projekt Studium... lasy oraz tereny przeznaczone do dolesień chroni przed urbanizacją. Wyłącza te tereny z możliwości zabudowy - lokalizacji nowych budynków i siedlisk, z wyjątkiem związanych z gospodarką leśną. Adaptuje zabudowę istniejącą, z możliwością modernizacji i rozbudowy w ramach siedlisk.

Ochrona gruntów rolnych

Gmina Czarnożyły to typowo gmina rolnicza. Ekspansja człowieka na terenach gminy jest stosunkowo niewielka – obszary zabudowane stanowią nieznaczny procent powierzchni gminy (na poziomie ok. 3,5%). Rozproszenie zabudowy na terenach rolnych jest nieznaczne.

Wg powszechnego spisu rolnego z 2010 r. użytki rolne stanowią 90,2% powierzchni gminy. W strukturze użytków rolnych dominują grunty orne pod zasiewami – 76,9% Użytki zielone zajmują łącznie 11,3%, w których dominują generalnie łąki (tabela nr 1).

Naturalne warunki glebowo-przyrodnicze i klimatyczne sprzyjają rozwojowi produkcji rolniczej (bardzo duży udział gleb wysokiej klasy bonitacyjnej). Jednak część gruntów ze względu na złe warunki wodne oraz słabo przepuszczalną skałę macierzystą (m.in. glina) na terenie gminy

została zmeliorowana.

Na terenie gminy przeważają gleby dobre i średnie należące do III i IV klasy bonitacyjnej, z których pierwsze największe pokrywy tworzą w części zachodniej i południowo-zachodniej, a drugie – w centralnej i wschodniej. Słabe gleby V klasy bonitacyjnej występują powszechnie w części północno-wschodniej i wschodniej. Najmniejszą powierzchnię zajmują gleby najżyźniejsze – II klasy i najłabsze – VI klasy bonitacyjnej. Użytki zielone w obrębie gminy wykształciły się głównie jako łąki IV i V klasy bonitacyjnej.

Zgodnie z ustaleniami projektu Studium... Rozwój przestrzenny gminy a także przeobrażenia strukturalne, nie będzie powodował znaczącego wyłączenia gruntów w produkcji rolniczej. Nie przewiduje on bowiem znacznego powiększania terenów budowlanych. Wzmoczona presja na przekształcanie rolniczej przestrzeni produkcyjnej na obszary budowlane zauważalna jest głównie na terenie sołectwa Wydrzyn i Staw, ze względu na bliskie sąsiedztwo miasta Wieluń. Projekt Studium... przewiduje utrzymanie rolniczego charakteru gminy. Jednym z priorytetowych kierunkiem rozwoju gminy jest efektywne wykorzystanie rolniczej przestrzeni produkcyjnej. Założeniem w kształtowaniu struktury przestrzennej gminy jest utrzymanie rolniczej funkcji terenu jako rejonu strategicznego dla rozwoju rolnictwa z głównym profilem działalności produkcja roślinna.

Projekt Studium... wyznacza strefę produkcji rolniczej, której głównym celem jest ochrona gruntów rolnych najwyższych klas oraz ochrona ich przed nadmiernym przekształcaniem na tereny budowlane.

W celu racjonalnego wykorzystania rolniczej przestrzeni produkcyjnej w gminie projektowany dokument określił następujące kierunki działań:

- rolnictwo powinno podlegać restrukturyzacji oraz racjonalizacji struktury agrarnej poprzez zwiększenie areałów gospodarstw rolnych (optymalna wielkość to 8 – 12 ha), a tym samym zmniejszenie ich ilości, oraz poprzez większe wykorzystanie nowoczesnego sprzętu rolniczego, co poprawi efektywność produkcji rolnej i jej konkurencyjność;
- rozwój rolnictwa powinien dalej następować głównie na zwartych kompleksach gleb II, III, IV klasy utrzymując kierunek dotychczasowy;
- na gruntach o najwyższych klasach bonitacyjnych gleb (II, III) należy preferować rozwój rolnictwa ekologicznego i zrównoważonego;
- najłabsze jakościowo grunty, których uprawa staje się nieuzasadniona ekonomicznie, powinny być wyłączone z produkcji rolnej i przeznaczone na cele nierolnicze, z głównym wykorzystaniem na zalesienia;
- zwiększenie efektywności wykorzystania rolniczej przestrzeni produkcyjnej dzięki poprawie stosunków wodnych i pomniejszeniu obecnego deficytu wód dla rolnictwa - budowa we wschodniej części gminy zbiornika retencyjnego „Stawek”, działania przeciwdziałające pogłębianiu się istniejącego deficytu wód (ochrona i właściwe utrzymanie istniejącego systemu melioracji);
- w celu adaptacji rolnictwa do warunków UE, podwyższenia poziomu produkcji rolnej a przede wszystkim ułatwienia podejmowania inicjatyw gospodarczych należy stworzyć w gminie warunki, umożliwiające podnoszenie kwalifikacji zawodowych rolnikom.

Działalność rolnicza winna być prowadzona zgodnie z zasadami dobrej praktyki rolniczej. Projekt Studium... adaptuje istniejącą na tych terenach rozproszoną zabudowę z możliwością ich

rozbudowy w ramach istniejących siedlisk. Wyklucza realizację zabudowy nie związanej z produkcją rolną.

Jako funkcję uzupełniającą projekt Studium... dla terenów rolniczych ustala możliwość lokalizacji urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii, w tym elektrownie wiatrowe o mocy przekraczającej 100 kW (tylko w obszarach wskazanych na rysunku nr 2 projektu Studium...).

Ponadto dopuszcza możliwość ustanawiania nowych terenów górniczych. Powierzchniowa eksploatacja winna się ona odbywać zgodnie z przepisami odrębnymi oraz z zachowaniem zasięgu ewentualnego oddziaływania powierzchniowej eksploatacji na środowisko i zdrowie ludzi do granic terenu, do którego podmiot eksploatujący kopaliny ma tytuł prawny.

W północno-wschodniej części sołectwa Wydrzyn, południowo-wschodniej części sołectwa Czarnożyły oraz południowej części sołectwa Emanuelina na łącznej powierzchni ok. 44 ha wyznacza tereny rolnicze przewidziane do prowadzenia eksploatacji powierzchniowej, ale tylko w przypadku udokumentowania złóż. Brak udokumentowanych złóż pozostawia ten obszar w dalszym rolniczym użytkowaniu.

Na gruntach niskiej klasy bonitacyjnej (V-VI) projekt Studium... dopuszcza możliwość wprowadzania dolesień.

Tereny trwałych użytków zielonych (łąki i pastwiska) występujące w dolinach cieków i rzek pełniących funkcje przyrodnicze i ekologiczne projekt Studium... wyklucza z możliwości urbanizacji. Zakazuje realizacji nowej zabudowy, a dla już istniejącej rozproszonej dopuszcza jedynie możliwość remontu, modernizacji i wymiany obiektów. W obrębie tych terenów należy dążyć do zachowania istniejących warunków przyrodniczych ważnych dla biocenozy regionu.

Część terenów trwałych użytków zielonych projekt Studium... włącza w strefę produkcji, a część w strefę ekologiczną.

Do strefy produkcji rolniczej będą zaliczane tereny użytków zielonych wykorzystywane w gospodarstwach rolnych oraz tereny istniejącej zabudowy zagrodowej i innych obiektów budowlanych (w tym elektrownie wiatrowe o mocy przekraczającej 100 kW - istniejące i nowe).

W celu wspierania rozwoju rolnictwa ekologicznego i zrównoważonego zakazuje prowadzenia intensywnej gospodarki rolnej z użyciem szkodliwych nawozów.

Strefa ekologiczna będzie zaś obejmować tereny naturalnej zieleni/(nieuprawiane), zadrzewienia i niewielkie lasy, nieużytki oraz zbiorniki wodne, rzeki, cieki i rowy - podstawowe elementy stanowiące ciągi ekologiczne. Projekt Studium... ustala ochronę istniejących w ich obrębie form zieleni naturalnej.

We wschodniej części gminy analizowany dokument projektuje realizację zbiornika retencyjnego „Stawek” oraz dopuszcza budowę innych, małych zbiorników wodnych.

Zagrożenie środowiska glebowego na terenie gminy Czarnożyły występuje głównie ze strony gospodarki rolnej oraz w mniejszym stopniu eksploatacji złóż kopalin. Dla ochrony powierzchni ziemi i gleb projekt Studium... ustala poniższe główne kierunki działań:

- szczegółowa identyfikacja źródeł zanieczyszczenia gleb;
- likwidacja nielegalnych wysypisk śmieci, zwłaszcza w obszarach leśnych;
- przeciwdziałanie zanieczyszczaniu gleb szkodliwymi nawozami – promowanie rolnictwa ekologicznego i zrównoważonego;

- ochrona gleb pochodzenia organicznego bez względu na klasę bonitacyjną;
- ochrona przed zmianą użytkowania gleb wykształconych na podglebiu mineralnym wysokiej II – III klasy bonitacyjnej;
- ochrona gleb przed erozją poprzez wprowadzanie dolesień i pasów zieleni śródpolnej;
- wprowadzanie nasadzeń zieleni wysokiej i średniowysokiej wzdłuż ciągów komunikacyjnych;
- racjonalne gospodarowanie zasobami złóż;
- przeciwdziałanie rozpraszaniu się zabudowy – ochrona przed nadmiernym rozwojem terenów urbanizowanych w stosunku do rzeczywistych potrzeb inwestycyjnych.

Projekt Studium... gleby rolne o wysokich klasach bonitacyjnych (II-III), stanowiące wartościowy zasób przyrodniczy gminy i zajmujące znaczną powierzchnię gminy oraz wymagające zgody na wyłączenie z użytkowania rolniczego w przypadku zmiany przeznaczenia funkcjonalnego uznaje za priorytetowy element podlegający ochronie.

W uzasadnionych przypadkach analizowany dokument dopuścił zabudowę na terenach, na których występują gleby chronione, które jednak uzyskały zgodę Ministra Rolnictwa na wyłączenie z produkcji rolnej w oparciu o ustalenia obowiązującego prawa miejscowego z 2004 r. Nie mniej jednak przy wyznaczaniu nowych terenów pod rozwój przestrzenny gminy kierowano się zasadą bezwzględnej ochrony gleb II-III klasy bonitacyjnej przed przekształcaniem ich w tereny zabudowane.

Potrzeba wyłączenia gruntów rolnych z produkcji rolnej może zaistnieć przy realizacji zbiornika retencyjnego „Stawek”.

Ochrona złóż

Na terenie gminy Czarnożyły występują dwa udokumentowane złoża – „WYDRZYN” i „WYDRZYN I” (stan na lipiec 2013 r.).

Zgodnie z ustaleniami projektu Studium... złożo „WYDRZYN” podlega ochronie. Jego eksploatacja powinna być prowadzona zgodnie z wydaną koncesją ważną do dnia 31.12.2027 r. Koncesja eksploatacyjna okrasila zasięg terenu i obszaru górniczego. Gospodarowanie na terenie górnicznym “Wydrzyn 1” winno się odbywać w zgodzie z obowiązującymi przepisami prawa górniczego i geologicznego oraz wydaną koncesją.

Zgodnie z ustaleniami projektu Studium... tereny poeksploatacyjne powinny być zrehabilitowane – pożądany kierunek rekultywacji – rolny. Inwestorzy eksploatujący złoża są zobowiązani do wykonania dróg dojazdowych zapewniających obsługę komunikacyjną oraz do współpracy przy utrzymaniu dróg publicznych, z których korzystają.

Natomiast złożo „WYDRZYN I”, ze względu na bardzo kolizyjne położenie w stosunku do istniejącej, zawartej zabudowy wsi Wydrzyn oraz ze względu na brak prawidłowej obsługi komunikacyjnej (skutkującej wzmożoną uciążliwością dla istniejącej zabudowy mieszkaniowej) projekt Studium... pozostawia je w użytkowaniu rolniczym, bez możliwości wydobycia. Złożo to zostało udokumentowane w obrębie obszaru perspektywicznego Wydrzyn.

Ponadto na terenie gminy Czarnożyły został wytypowany obszar perspektywiczny w Emanuelinie, w obrębie którego istnieje możliwość udokumentowywania złóż kruszywa naturalnego. Projekt Studium... wskazuje go do ewentualnej eksploatacji.

Projekt Studium... nie wyznacza dla żadnych obiektów i obszarów, filarów ochronnych dla złóż kopalin.

Ochrona przyrody i bioróżnorodności

Do najważniejszych obszarów pełniących funkcje przyrodnicze na obszarze gminy należą obszary o unikatowych zasobach, walorach i cechach środowiska oraz wybitnych walorach krajobrazowych, objęte ochroną prawną - pomniki przyrody, użytki ekologiczne, ochrona gatunkowa roślin oraz kompleksy leśne i doliny rzeczne. Istotnym zadaniem w zakresie ochrony przyrody i bioróżnorodności jest zachowanie istniejących form ochrony przyrody.

Wartości przyrodnicze objęte ochroną prawną, korytarze ekologiczne, elementy i przestrzenie zieleni wysokiej (lasy, zadrzewienia, park, pomniki przyrody, zieleni szpalerowa, łąkowa, śródpolna, przyuliczna) oraz zieleni niskiej (źródłiskowej, wodnej, łąkowej, bagiennej, torfiastej) – doliny rzeczne projekt Studium... uznaje za priorytetowe elementy polegające ochronie, w celu zachowania i ochrony struktury przyrodniczej gminy.

Określa szereg ustaleń wynikających z uwarunkowań ekofizjograficznych i przyrodniczych oraz ochrony prawnej mających na celu ochronę zieleni i krajobrazu. Respektuje zakazy i nakazy aktów prawnych powołujących obszary i obiekty cenne przyrodniczo.

Ciągłość układów przyrodniczych oraz powiązania z ekosystemami zasilającymi jest podstawą funkcjonowania systemu przyrodniczego gminy. Dla prawidłowego funkcjonowania systemu przyrodniczego gminy projekt Studium... ustala konieczność utrzymania spójnego systemu powiązań przyrodniczych poprzez zachowanie drożności naturalnych korytarzy ekologicznych o randze regionalnej i lokalnej (doliny rzek i cieków) oraz ochronę węzłów ekologicznych (kompleksów leśnych).

Ważne jest wykształcenie układu węzłowo-pasmowego poprzez powiązanie istniejących terenów leśnych, zadrzewionych, planowanych do zalesienia terenów rolnych z ciągami dolinnymi.

Szczegółnej ochronie należy poddać te elementy systemu ekologicznego, które zapewniają powiązania gminy z elementami krajowego i regionalnego systemu ekologicznego. Są nimi:

- wielko powierzchniowe kompleksy leśne w północnej części gminy;
- doliny rzeki Pysznej i Oleśnicy stanowiące korytarze ekologiczne o znaczeniu regionalnym wiążące obszar gminy ze zlewnią Warty;
- mniejsze ciek i obniżenia dolinne stanowiące korytarze ekologiczne o znaczeniu lokalnym zapewniające powiązania przyrodnicze w obrębie gminy.

Ponadto projekt Studium... chroni drobną sieć ekologiczną (w tym zadrzewienia, szpalery wzdłuż ciągów komunikacyjnych oraz polnych dróg) przed przerwaniem i osłabieniem, ze względu na istotne znaczenie dla funkcjonowania lokalnych populacji. Istniejące zadrzewienia i zakrzaczenia powinny podlegać systematycznej rekonstrukcji i rozbudowie (szczególnie wzdłuż dróg, rzek i miedz). Należy dążyć do odtworzenia nasadzeń drzew wzdłuż mało uczęszczanych dróg wzbogacania nasadzeń śródpolnych o krzewy oraz stosowania dominującego południkowego kierunku zadrzewień (ze względu na przewagę wiatrów zachodnich) w celu osłabienia siły wiatru i zmniejszenia jej niekorzystnego działania.

Projekt Studium... chroni park wiejski w Czarnożyłach i inne urządzone formy zieleni wysokiej (min. przy szkole w Łagiewnikach, w rejonie zabytkowych kościołów drewnianych w Raczynie i Łagiewnikach).

Zgodnie z projektem Studium... realizacja nowego zainwestowania nie może powodować pogorszenia warunków funkcjonowania istniejących terenów zieleni oraz korytarzy ekologicznych. Ze względu na nieocenioną rolę przyrodniczą całą zieleni wysoka w gminie należy zachować, chronić oraz poddawać zabiegom konserwacyjno – pielęgnacyjnym.

Podstawowymi kierunkami działań, określonymi w projekcie Studium...w celu ochrony przyrody i bioróżnorodności gminy są:

- maksymalna ochrona i wzbogacenie walorów środowiska;
- zabezpieczenie przed nową zabudową terenów o wysokich wartościach przyrodniczych i krajobrazowych, w tym istniejących elementów objętych formami ochrony;
- zachowanie otwartych przestrzeni o wysokich walorach krajobrazowych – przyrodniczego układu gminy – wyznaczenie strefy ekosystemu obejmującej cenne przyrodniczo tereny otwarte z zakazem ich urbanizacji;
- wyłączenie z możliwości zabudowy terenów leśnych, dolesień, rolniczej przestrzeni produkcyjnej, trwałych użytków zielonych (adaptuje istniejącą zabudowę i dopuszcza jedynie związaną z gospodarką leśną lub zabudowę zagrodową na terenach rolniczych);
- ochrona ekosystemów leśnych – utrzymanie ich ciągłości i trwałości, sprzyjanie tworzeniu zwartych kompleksów leśnych, utrzymywanie leśnych korytarzy ekologicznych;
- ochrona dolin rzecznych z zakazem realizacji nowej zabudowy oraz nowych obiektów i instalacji (z wyjątkiem infrastruktury technicznej, rekreacyjnej i turystycznej);
- uwzględnianie korytarzy ekologicznych w planach zagospodarowania przestrzennego oraz utrzymanie ich i wzmocnienie;
- wzmocnienie istniejącego systemu przyrodniczego gminy poprzez wprowadzanie terenów dolesień, nowych pasów zieleni śródpolnej, szpalerów przy drogach polnych, pasów wiatrochronnych oraz zadrzewień zielenią wysoką górnych krawędzi dolin rzek i cieków oraz stoków o dużym nachyleniu;
- wprowadzenie zalesień na terenach o niskiej przydatności rolniczej – polityka sprzyjająca tworzeniu zwartych kompleksów leśnych oraz utrzymaniu ciągłości i trwałości ekosystemów leśnych;
- ochrona i rozwój zieleni wysokiej odgrywającej ważną rolę w środowisku;
- zachowanie różnorodności gatunkowej lasów oraz wzbogacanie monokultur leśnych;
- ochrona wód powierzchniowych i podziemnych;
- kształtowanie korzystnych warunków aerosanitarnych gminy;
- ochrona gruntów rolnych i leśnych przed urbanizacją;
- zachowanie funkcji przyrodniczej dolin rzecznych (trwałe użytki zielone) poprzez ochronę istniejących form zieleni naturalnej;
- ochrona zagrożonych wyginięciem gatunków roślin i zwierząt lub siedlisk przyrody;
- nie dopuszczenie lokalizacji elektrowni wiatrowych na obszarach lęgowych;
- konieczność przeprowadzania przed realizacją elektrowni wiatrowych badań dotyczących migracji zwierząt, na populację których ich lokalizacja może mieć wpływ oraz opracowanie

raportu na temat skutków oddziaływania elektrowni wiatrowych na populację ww. zwierząt oraz środowisko;

- uwzględnienie zachowania parametrów bezpieczeństwa w zakresie ochrony środowiska w sytuacji: uszkodzenia lub awarii turbiny, powstania katastrofy budowlanej, oblodzenia łopaty wirnika oraz stosować technologie minimalizujące ryzyko w/w przypadków.

Projekt Studium... chroni wszelkie obniżenia dolinne. Ze względu na złe warunki glebowo - wodne i możliwość podtopień zakazuje lokalizowania nowej zabudowy. Zaleca zachowanie istniejących warunków przyrodniczych dolin cieków wodnych jako ciągów ekologicznych ważnych dla biocenozy regionu. Chroni powierzchnie leśne i przeznacza znaczne powierzchniowo obszary o słabych glebach do dolesienia. Akcentuje ochronę wszelkich zadrzewień, w tym szczególnie szpalerów przydrożnych, jak również zieleni łąkowej i śródpolnej.

Ochrona powietrza atmosferycznego

Na jakość powietrza na terenie gminy Czarnożyły mają wpływ:

- warunki meteorologiczne;
- emisja z rolnictwa;
- emisja punktowa ze zorganizowanych źródeł w wyniku energetycznego spalania paliw i przemysłowych procesów technologicznych (największy zespół podmiotów gospodarczych jest we wsi Opojowice);
- emisja powierzchniowa z niskich emitorów (niska emisja na terenach większej koncentracji zabudowy opalanej węglem w sezonie grzewczym);
- emisja komunikacyjna (największe zagrożenie niosą drogi wysokiej klasy – głównie drogi krajowe).

W projekcie Studium..., w celu poprawy jakości powietrza i osiągnięcia odpowiednich standardów przyjęto kierunki działań zmierzające do zmniejszenia lub ograniczenia w/w emisji zanieczyszczeń:

- realizację w zakładach przemysłowych i jednostkach realizujących cele publiczne urządzeń ochronnych lub wprowadzanie zmian technologicznych korzystnych dla środowiska (najlepsze dostępne technik);
- wspieranie działań minimalizujących emisję zanieczyszczeń w zakładach będących głównym źródłem zanieczyszczeń powietrza;
- tworzenie preferencji dla lokalizacji nowych podmiotów gospodarczych, wykorzystujących przyjazne środowisku technologie wytwarzania;
- termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej;
- ograniczanie „niskiej emisji” poprzez wprowadzanie paliw charakteryzujących się niskimi wskaźnikami emisyjnymi (np. gaz przewodowy, olej opałowy lekki, energia elektryczna), pierwszoplanowo w rejonach większej koncentracji zabudowy;
- dla projektowanych większych obszarów urbanizacji dopuszcza możliwość zastosowania lokalnych kotłowni, opalanych paliwami o niskim wskaźniku emisji (np. gaz przewodowy, olej opałowy lekki, energia elektryczna);
- budowę sieci gazowej oraz zwiększenie liczby odbiorców gazu;
- wspieranie inwestycji polegających na modernizacji systemów grzewczych, szczególnie związanych z wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii;

- propagowanie wśród mieszkańców wykorzystywania odnawialnych i ekologicznych źródeł energii;
- rozwój alternatywnych środków komunikacji (tworzenie systemu ścieżek rowerowych);
- wprowadzanie zieleni izolacyjnej wzdłuż tras komunikacyjnych oraz wokół podmiotów gospodarczych o dużym stopniu emisji zanieczyszczeń.

Zgodnie z ustaleniami projektu Studium... głównym obszarem zachowań ochronnych powinny być działania podejmowane w zakresie eliminacji i ograniczania niskiej emisji powierzchniowej pochodzącej ze zwartej zabudowy oraz emisji komunikacyjnej mających największy wpływ na stan powietrza gminy.

Na terenie gminy Czarnożyły dotychczas (styczeń 2013 r.) istnieje 11 elektrowni wiatrowych - urządzenia i obiekty infrastruktury technicznej służące pozyskiwaniu energii ze źródeł odnawialnych – energii wiatru. Ponadto projekt Studium ... na rolniczych terenach gminy (tereny R i Rz) wyznacza obszary pod lokalizację nowo projektowanych elektrowni wiatrowych o mocy przekraczającej 100kW, z sugestią, iż maksymalna ich liczba na terenie gminy nie powinna przekroczyć 30 elektrowni. Dodatkowo dla wszystkich terenów rolniczych (R) projekt Studium... dopuszcza możliwość lokalizacji elektrowni wiatrowych o mocy nie przekraczającej 100 kW.

Ochrona przed hałasem

Warunki akustyczne na terenie gminy Czarnożyły kształtowane są głównie przez komunikację drogową (przede wszystkim droga krajowa nr 45 stanowi największą uciążliwość akustyczną – na hałas narażone są najbardziej zabudowania położone w pierwszej linii od drogi, ale uciążliwości mogą być odczuwalne nawet na znacznej odległości). Znacznym źródłem hałasu są również elektrownie wiatrowe występujące w sołectwie Staw, Gromadzice, Raczyn. Komunikacja kolejowa, obiekty przemysłowe i komunalne oraz linie elektroenergetyczne stanowią mniejsza uciążliwość.

W przyszłości znacznym emitorem hałasu stanie się również obwodnica miasta Wieluń wytrasowana w ciągu drogi krajowej nr 8 wzdłuż południowych krańców gminy, którą będzie cechować bardzo znaczne natężenie ruchu oraz nowe elektrownie wiatrowe dopuszczone na terenach rolnych w zachodniej części gminy.

Według wytycznych projektu Studium... klimat akustyczny będzie systematycznie poprawiany poprzez:

- ustawiczne ograniczanie uciążliwości prowadzonej działalności;
- stosowanie rozwiązań techniczno-organizacyjnych ograniczających hałas u źródła;
- zwiększanie istniejących i wprowadzanie nowych pasów zadrzewień zieleni izolacyjnej w pobliżu inwestycji emitujących wysoki stopień uciążliwości akustycznej;
- poprawianie organizacji ruchu zmierzające do poprawienia płynności jazdy;
- poprawę stanu nawierzchni ulic;
- budowę ścieżek rowerowych;
- realizację działań zmniejszających uciążliwość hałasu (ekrany akustyczne, okna dźwiękoszczelne);
- wprowadzanie wzdłuż najruchliwszych tras komunikacyjnych zieleni izolacyjną wyłumiającą hałas i blokującą rozprzestrzenianie się zanieczyszczeń gazowych i pyłowych,

szerokość i skład gatunkowy pasów zieleni powinien być dostosowany do intensywności zanieczyszczeń;

- wspieranie inicjatyw wymiany okien na dźwiękoszczelne w budynkach mieszkalnych zlokalizowanych przy generatorach hałasu.

Powyższe działania w zakresie ochrony przed hałasem mają m.in. na celu zapewniać zachowanie dopuszczalnego poziomu hałasu w środowisku na terenach o poszczególnym rodzaju przeznaczenia, zgodnie z ustaleniami przepisów odrębnych.

W celu usuwania uciążliwości akustycznych Studium... wskazuje ponadto następujące działania:

- uwzględnienie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego lokalizacji obiektów przemysłowych, których funkcjonowanie powoduje przekroczenie dopuszczalnych poziomów hałasów i zapewnienie odpowiednich odległości dla nowej zabudowy;
- uwzględnienie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego uciążliwości wynikających z ruchu komunikacyjnego na drogach o wyższych klasach technicznych i zapewnienie odpowiedniej odległości dla nowej zabudowy;
- szczegółowa inwentaryzacja źródeł hałasu (wyznaczanie obszarów zagrożonych hałasem);
- analizę trendów zachodzących w klimacie akustycznym.

Projekt Studium... na terenach rolnych w zachodniej części gminy wyznacza orientacyjnie lokalizację 9 nowych elektrowni wiatrowych - (urządzenia i obiekty infrastruktury technicznej służące pozyskiwaniu energii ze źródeł odnawialnych – energii wiatru). Budowa elektrowni wiatrowych musi się jednak odbywać z uwzględnieniem szeregu ograniczeń i zakazów mających na celu ograniczenie ich uciążliwości akustycznej i ochrony przed hałasem:

- lokalizacja powinna następować z zapewnieniem maksymalnego komfortu zamieszkania na terenach istniejącej i projektowanej zabudowy mieszkaniowej, rekreacji indywidualnej, szkół, przedszkoli, obiektów ochrony służby zdrowia i opieki społecznej, zapewniając właściwy klimat akustyczny,
- elektrownie wiatrowe od ww. terenów należy sytuować w odległości nie mniejszej niż 400 m (z tolerancją +/- 10), która powinna wynikać z korzystnej lub niekorzystnej konfiguracji terenu, występowania naturalnych barier izolacyjnych w postaci lasów lub dużych skupisk zieleni, lub braku takich barier itp.;
- należy zapewnić właściwą odległość wirnika w celu ograniczenia oddziaływania na tereny zabudowy chronionej akustycznie tzw. efektu światłocienia powodowanego przez obracające się łopaty wirnika;
- ograniczenie ekspozycji na hałas oraz dźwięki niesłyszalne dla człowieka (infradźwięki o częstotliwości poniżej 20Hz);
- w ustalonych od elektrowni wiatrowych strefach oddziaływania akustycznego (min. 400 m od elektrowni) nie należy lokalizować budynków mieszkalnych oraz przeznaczonych na stały pobyt ludzi, przy czym należy uwzględniać faktyczną uciążliwość od elektrowni;
- lokalizacje elektrowni wiatrowych powinny uwzględniać zachowanie powszechnego bezpieczeństwa w zakresie ochrony życia i zdrowia ludzi w sytuacji: uszkodzenia lub awarii turbiny, powstania katastrofy budowlanej, oblodzenia łopat wirnika.

Ponadto projekt Studium... wyznacza graficznie na rysunku nr 2 maksymalne strefy ochronne związane z ograniczeniami w zabudowie oraz zagospodarowaniu terenu, które zostały

wyznaczone od obszarów rozmieszczenia elektrowni wiatrowych o mocy przekraczającej 100kW. Jednak ich faktyczny zasięg będzie szczegółowo ustalony na etapie realizacji inwestycji, na podstawie raportu oddziaływania na środowisko lub innych opracowań i następnie określony w planach miejscowych lub innych dokumentach.

Zgodnie z projektem Studium... wszelkie działania w zakresie ochrony przed hałasem powinny być prowadzone kompleksowo, w celu zapewnienia odpowiedniej ochrony zdrowia mieszkańców gminy.

Ochrona przed promieniowaniem elektromagnetycznym

Na kształtowanie pola elektromagnetycznego na obszarze gminy Czarnożyły mają wpływ liniowe źródła emitujące promieniowanie niejonizujące napowietrzna linia 110kV oraz stacja bazowa telefonii komórkowej.

Ochrona przed promieniowaniem elektromagnetycznym niejonizującym, zgodnie z ustaleniami projektu Studium... będzie prowadzona poprzez zapobieganie szkodliwemu oddziaływaniu pól elektromagnetycznych dla ludzi i dla środowiska i zapewnienie bezpiecznych warunków pracy, poprzez przestrzeganie w procesach inwestycyjnych odpowiednich odległości projektowanej zabudowy od sieci elektromagnetycznych - zachowanie w przebiegu linii elektroenergetycznych stref bezpieczeństwa:

- dla linii napowietrznej wysokiego napięcia 110kV - strefa o całkowitej szerokości 36,0 m (po 18,0 m na stronę),
- dla linii napowietrznej średniego napięcia 15kV - strefa o całkowitej szerokości 15,0 m (po 7,5 m na stronę) od,

w których występują ograniczone możliwości zabudowy i zagospodarowania terenu:

- zakaz lokalizacji budynków przeznaczonych na stały pobyt ludzi,
- zakaz sadzenia pod liniami roślinności wysokopiennej (powyżej 3,0 m),
- nakaz przycinania drzew i krzewów.

Projekt Studium... nie wyklucza możliwości zagospodarowania w odległościach mniejszych niż wskazana szerokość stref. Zagospodarowanie terenu w strefach wymaga każdorazowo opinii właściwego przedsiębiorstwa energetycznego, które określi możliwości realizacji zagospodarowania w oparciu o obowiązujące przepisy.

Gospodarka odpadami

Dotychczasowa gospodarka odpadami na terenie gminy Czarnożyły była prowadzona w oparciu o składowisko odpadów zlokalizowane poza granicami gminy.

Zgodnie z ustaleniami projektu Studium... dalsza gospodarka odpadami powinna zakładać zapobieganie i ograniczanie ilości powstających odpadów, ich selektywną zbiórkę, odzysk i recykling oraz racjonalne składowanie poprzez następujące działania:

- objęcie zbiórką odpadów komunalnych wszystkich mieszkańców gminy;
- kontynuacja i rozwój selektywnej zbiórki odpadów;
- zmniejszenie ilości odpadów kierowanych na składowiska;
- zwiększanie ilości odpadów poddawanych recyklingowi;
- kontrolowanie ilości i rodzajów powstających odpadów;

- odzysk i recykling odpadów opakowaniowych;
- wydzielenie odpadów niebezpiecznych, wilekogabarytowych i biodegradowalnych ze strumienia odpadów komunalnych;
- wyeliminowanie praktyk nielegalnego składowania odpadów (likwidacja dzikich wysypisk śmieci);
- podnoszenie ekologicznej świadomości mieszkańców;
- ograniczanie zanieczyszczeń u źródła, czyli w momencie powstawania w procesie produkcyjnym (zasada „Czystszej Produkcji”).

Dziedzictwo kulturowe i krajobraz kulturowy

Dziedzictwo kulturowe miejsca to zarówno obiekty lub zespoły objęte ochroną prawną, ale także liczne relacje i interakcje tych obiektów z przestrzenią otaczającą. To zarówno układ urbanistyczny jak i formy, gabaryty obiektów, sposoby lokalizacji zabudowy, detal urbanistyczny i architektoniczny oraz sposoby organizacji przestrzeni, utrwalone w miejscu i czasie na przestrzeni wielowiekowej historii.

Na terenie gminy Czarnożyły znajduje się wiele obiektów zabytkowych o dużych wartościach kulturowych, ale tylko nieliczne objęte są ochroną poprzez wpis do rejestru Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków i umieszczenie w Gminnej ewidencji zabytków. Elementami dziedzictwa kulturowego są zarówno zabytkowe obiekty architektoniczne, zabytkowe założenie dworsko-parkowe, folwarczne i przemysłowe oraz udokumentowane zabytki archeologiczne i stanowiska archeologiczne).

Projekt Studium... wytycza główne kierunki polityki przestrzennej gminy mających na celu ochronę, rozwój zasobów oraz kształtowanie środowiska kulturowego:

- rewaloryzacja istniejących zasobów a przede wszystkim założenia dworsko-parkowego, folwarcznego i przemysłowego w Czarnożyłach oraz tworzenie nowych wartości kulturowych w przestrzeniach publicznych gminy;
- ochrona elementów środowiska kulturowego jako istotnych dla budowania tożsamości gminy;
- tworzenie obrazu gminy rozwijającej się harmonijnie, wykorzystującej i szanującej swoje dziedzictwo,
- wykorzystanie zabytku na cele użytkowe może odbywać się wyłącznie w sposób zapewniający trwałe zachowanie jego wartości,
- wszelkie inwestycje i działania w sąsiedztwie zabytków nie mogą pogorszyć jego stanu zachowania ani wartości zabytkowych, w tym walorów widokowych.
- udostępnianie i promocja walorów kulturowych gminy.

W oparciu o wytyczne z planów wyższego rzędu oraz analizy autorów projektu Studiów... w projekcie Studium... dla ochrony obiektów i zespołów zabytkowych (w tym małych zespołów i układów urbanistycznych) wyznaczono obszarowe formy ochrony dziedzictwa kulturowego w postaci ustanowienia stref ochrony konserwatorskiej: ścisłej, częściowej, układu przestrzennego zespołu dworsko-parkowego, folwarcznego i przemysłowego, ekspozycji, archeologicznej.

A. Strefy ścisłej ochrony konserwatorskiej

Wyznaczono je na terenach, na których zachowały się zespoły historycznej architektury i oryginalne rozplanowanie, gdzie główne obiekty wpisane są do rejestru zabytków, a pozostałe

elementy zagospodarowania do gminnej ewidencji zabytków. Obejmują one tereny szczególnie wartościowe o dobrze zachowanej strukturze przestrzennej do bezwzględnego zachowania – najcenniejsze historyczne założenia sakralne we wsiach Czarnożyły, Raczyn i Łagiewniki.

Zgodnie z ustaleniami projektu Studium... głównym celem działań polityki przestrzennej i konserwatorskiej w tej strefie jest zachowanie ich historycznego charakteru, a w przypadku najbardziej 'znieszczonego' ich odtworzenie.

Projekt Studium... w tej strefie ustala bezwzględny priorytet ustaleń konserwatorskich. Udział wojewódzkiego konserwatora zabytków w procedurze lokalizacji inwestycji i wydawaniu pozwoleń na budowę. Obowiązuje zasada zachowania tradycyjnych form zagospodarowania charakterystycznych dla funkcji pierwotnej. Należy podjąć działania ochronne rozumiane jako działania gospodarcze na rzecz przywrócenia i utrwalenia historycznych walorów zabytków, nadania im współczesnej treści oraz funkcjonalnej i kompozycyjnej integracji z otoczeniem.

Konieczne jest opracowanie prawa miejscowego w oparciu o wytyczne konserwatorskie.

B. Strefy częściowej ochrony konserwatorskiej

Wyznaczono je na terenach w Czarnożyłach, Raczynie, Łagiewnikach i Wydrzynie, w granicach istniejących cmentarzy.

Projekt Studium... ustala, iż lokalizacja nowych obiektów budowlanych, zmiany w formie przestrzennej i kolorystycznej ogrodzenia cmentarzy oraz wszelkie prace związane z istniejącym lub projektowanym zadrzewieniem cmentarzy wymagają uzgodnienia wojewódzkiego konserwatora zabytków, z zaleceniem utrzymania tradycyjnego charakteru i ochrony historycznych pomników.

C. Strefa ochrony konserwatorskiej układu przestrzennego zespołu dworsko-parkowego, folwarcznego i przemysłowego

Obejmuje ona obszar mający podlegać rygorom w zakresie utrzymania zasadniczych elementów rozplanowania przestrzennego istniejącej substancji, zachowania istniejącej historycznej zabudowy o wartościach kulturowych oraz dostosowania skali nowej zabudowy i jej charakteru do istniejących obiektów zabytkowych. Na terenie gminy została ona wyznaczona wokół zespołu dworskiego, folwarcznego z częścią przemysłową oraz z parkiem w Czarnożyłach.

Zgodnie z projektem Studium... ochronie podlega zachowana zabudowa - jej rozplanowanie, skala oraz forma, historyczne dominanty i ich ekspozycja oraz zieleń parkowa i uliczna. Wszelkie zmiany w otoczeniu zabytków, przebudowa istniejących (zmiany gabarytów, elewacji) i budowa nowych obiektów oraz sposób zagospodarowania nie mogą pogorszyć stanu zachowania zabytku i naruszyć jego wartości/walorów. Należy je przeprowadzić z udziałem wojewódzkiego konserwatora zabytków. W porozumieniu z wojewódzkim konserwatorem zabytków powinny być również prowadzone wszystkie działania inwestycyjne dotyczące budynków wpisanych do Gminnej Ewidencji Zabytków.

W granicach strefy projekt Studium... zakazuje stosowania rozwiązań agresywnych ze względu na formę, skalę czy kolorystykę.

D. Strefy ochrony konserwatorskiej ekspozycji (obiektu zabytkowego)

Zostały wyznaczone wokół obiektów zabytkowych lub cennych panoram widokowych, w których centralnym punktem są najcenniejsze w gminie zabytki (stanowiące dominanty przestrzenne i wysokościowe). Obejmują wolne tereny gminy, lub w niewielkim stopniu

zainwestowane, dla których w ustaleniach planów miejscowych obowiązkowo należy wykluczyć lokalizację nowych, dysharmonijnych obiektów budowlanych a dla terenów zabudowanych lub przeznaczonych pod zabudowę, wytyczyć zasady zabudowy i zagospodarowania działek zapobiegające dalszej degradacji przedpola zabytku.

Na terenie gminy strefy te zostały wyznaczone we wsi Czarnożyły, Raczyn i Łagiewniki dla zachowania szerokiej panoramy i osi widokowych, których centralnym punktem jest dominanta w postaci bryły kościoła, a w Czarnożyłach dodatkowo komina gorzelni.

Ponadto projekt Studium... w granicach strefy wyznaczonej w Raczynie i w Łagiewnikach wskazuje bardzo cenne wglądy na bryły zabytkowych kościołów, w obrębie których należy zaniechać przekształcania terenu w sposób przyczyniający się do ograniczenia lub zeszpecenia widoku na zabytek.

Strefy te wyznacza się w celu zachowania (przywrócenia) historycznej panoramy lub ekspozycji zabytku (obiektu lub obszaru) i odpowiedniego zagospodarowania jego otoczenia. W ich obrębie ustala się zasady polegające na zabezpieczeniu widoku na zabytek, umożliwiającego ekspozycję obiektów lub obszarów z ustalonych kierunków widokowych oraz wykluczeniu obiektów budowlanych zakłócających ekspozycje zabytku.

Jedyną formą ochrony dla przedpola zabytków jest ustalenie obowiązku opracowania planu miejscowego dla obszarów w granicach wszystkich wyznaczony stref zawierającego ustalenia z zakresu: czytelnej kompozycji urbanistycznej i zasady parcelacji, formy zabudowy i zagospodarowania (w tym ustalenia odpowiednich wskaźników zabudowy oraz wyznaczenia linii zabudowy) oraz udziału WKZ w procedurze lokalizacji inwestycji i wydawania pozwoleń na budowę.

E. Strefy ochrony konserwatorskiej archeologicznej

Obejmują tereny wokół udokumentowanych stanowisk archeologicznych w celu zapewnienia ochrony zabytków archeologicznych. Swoim zasięgiem obejmuje znaczne obszary gminy. W granicach stref występują rejony osadnictwa pradziejowego, wczesnośredniowiecznego, średniowiecznego i nowożytnego.

Wszelkie działania inwestycyjne naruszające stratygrafię gruntu oraz mające na celu zmianę dotychczasowego użytkowania terenu, wymagają współpracy z wojewódzkim konserwatorem zabytków oraz podjęcia ratowniczych badań archeologicznych.

Zgodnie z ustaleniami projektu Studium... wszystkie obiekty wyszczególnione w rejestrze zabytków podlegają ochronie prawnej, ustanowionej w przepisach odrębnych (*ustawa o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami*). Będzie ona przede wszystkim polegać na:

- trwałym zachowaniu historycznej formy architektonicznej i substancji budowlanej obiektu;
- utrzymaniu lub rewaloryzacji otoczenia obiektu zabytkowego zgodnie z historycznym zagospodarowaniem, w tym ochronę walorów ekspozycyjnych (widok na zabytek i z zabytku);
- opracowaniu rozwiązań inwestycyjnych na podstawie zaleceń konserwatorskich.

Ponadto wszystkie prace remontowe oraz jakiegokolwiek zmiany dotyczące zabytku oraz jego otoczenia muszą odbywać się za zgodą Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków i pod jego nadzorem. Wykorzystanie zabytku wpisanego do rejestru zabytków na cele użytkowe może odbywać się wyłącznie w sposób zapewniający trwałe zachowanie jego wartości, stosownie do historycznych funkcji a wszelkie działania związane z naruszeniem substancji lub mogące mieć

wpływ na stan zachowania czy zmiany w wyglądzie wymagają udziału wojewódzkiego konserwatora zabytków w procedurze lokalizacji inwestycji i wydawania pozwoleń na budowę.

Zgodnie z ustaleniami projektu Studium... wszystkie obiekty wyszczególnione w ewidencji zabytków⁴⁰ będące charakterystycznym elementem historycznej zabudowy należy przewidzieć do trwałej adaptacji z zachowaniem istotnych dla miejscowej tradycji budowlanej z zakresu form architektonicznych, proporcji, detalu i faktur zewnętrznych. Wszelkie działania dotyczące zmiany gabarytów, w sposobie dyspozycji i artykulacji elewacji oraz ewentualna konieczność rozbiórki wymagają udziału wojewódzkiego konserwatora zabytków w procedurze lokalizacji inwestycji i wydawania pozwoleń na budowę. Rozbiórka wymaga wcześniejszego opracowania dokumentacji konserwatorskiej obiektu.

Wszystkie zabytki nieruchome wyszczególnione w gminnej ewidencji zabytków, nie objęte decyzją o wpisie do rejestru zabytków, będą podlegały ochronie prawnej poprzez ustanowienie ochrony w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego lub decyzjach administracyjnych.

Projekt Studium... zawiera również wytyczne dla działań w sąsiedztwie pojedynczych obiektów zabytkowych i w strefach ochrony konserwatorskiej wokół zabytków:

- wszelkie zmiany w otoczeniu i sąsiedztwie zabytku, a także w obszarach zabytkowych (w tym przebudowa istniejących i budowa nowych obiektów), których charakter może mieć wpływ na walory zabytków oraz sposób zagospodarowania przestrzeni, nie mogą pogorszyć stanu zachowania zabytku ani naruszać jego wartości i wymagają działania w porozumieniu z WKZ;
- nowa zabudowa na obszarach zabytkowych i w sąsiedztwie zabytku – w układzie, skali, gabarytach i proporcjach oraz w sposobie kompozycji i wypraw elewacji zewnętrznych, powinna stanowić harmonijnie zakomponowaną całość z istniejącymi elementami zabudowy historycznej;
- w sytuacjach wątpliwych - dla nowo projektowanych obiektów – należy podjąć współpracę z wojewódzkim konserwatorem zabytków (np. w celu uzyskania wytycznych konserwatorskich do projektu budowlanego).

Zgodnie z ustaleniami projektu Studium... ochrona prawna stanowisk archeologicznych będzie się odbywać się na podstawie przepisów odrębnych (*ustawa o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami*). Wszelkie działania związane z naruszeniem stratygrafii uwarstwień ziemnych w rejonie lokalizacji stanowisk archeologicznych, na obszarach zabytkowych i w otoczeniu zabytków oraz inwestycje o charakterze liniowym, związane z naruszeniem uwarstwień ziemnych a tak nowe drogi oraz wszystkie, które wiążą się z wykonaniem wykopów szeroko płaszczyznowych – zlokalizowane w granicach stref ochrony konserwatorskiej archeologicznej wymagają uzgodnienia z WKZ i zapewnienia poprzedzających inwestycję ratowniczych badań archeologicznych.

W sporządzanym dla gminy prawie miejscowym i decyzjach administracyjnych z ustaleniem zasad zagospodarowania należy obowiązkowo uwzględnić lokalizację stanowisk archeologicznych. Ponadto należy wytyczyć konserwatorskie strefy ochrony archeologicznej.

---

⁴⁰ Opracowana w marcu 2013 r.

Projekt Studium... ustala konieczność zagwarantowania ochrony krajobrazu kulturowego gminy w ustaleniach planów miejscowych poprzez określenie zakresu dopuszczalnych przekształceń przy obiektach zabytkowych i ich otoczeniu. Ustalenia dotyczące obiektów zabytkowych powinny być sformułowane indywidualnie dla każdego obiektu. Kształtując zaś otoczenie obiektu zabytkowego należy brać pod uwagę jego właściwą ekspozycję i jeśli to możliwe kontynuację tradycyjnych, wartościowych cech zabudowy.

Dla promocji obiektów i obszarów zabytkowych oraz turystyki rowerowej na poziomie wojewódzkim wyznaczona trasa rowerowa – Szlak Rowerowy EWI-11. Łączy ona miejscowości Konopnica – Świątkowie – Skomlin i ma znaczenie regionalne i lokalne. Na terenie gminy biegnie wzdłuż drogi krajowej nr 45 oraz dróg powiatowych nr 4534E i 4545E.

Projekt Studium... proponuje wydłużenie trasy do Raczyna, by w pełni móc promować zabytki występujące na terenie gminy (możliwość obejrzenia istniejącego w Raczynie drewnianego kościołka wzniesionego w 1843 r.).

7. PRZEWIDYWANE ZNACZĄCE ODDZIAŁYWANIA, W TYM ODDZIAŁYWANIE BEZPOŚREDNIE, POŚREDNIE, WTÓRNE, SKUMULOWANE, KRÓTKOTERMINOWE, ŚREDNIOTERMINOWE I DŁUGOTERMINOWE, STAŁE I CHWILOWE ORAZ POZYTYWNE I NEGATYWNE NA CELE I PRZEDMIOT OCHRONY OBSZARU NATURA 2000 ORAZ INTEGRALNOŚĆ TEGO OBSZARU, A TAKŻE NA ŚRODOWISKO

Planowane zmiany zagospodarowania wpłyną na stan środowiska przyrodniczego. Wystąpi szereg niekorzystnych czynników, które będą w różnym stopniu oddziaływać na środowisko przyrodnicze.

Największy wpływ na zmiany zachodzące w środowisku mają inwestycje: rozbudowa zabudowy zagrodowej, mieszkaniowej jednorodzinnej, usługowej, produkcyjnej, magazynowo-składowej, rozbudowa infrastruktury technicznej, budowa i modernizacja szlaków komunikacyjnych.

Negatywne zmiany i przekształcenia środowiska związane są z etapem powstawania nowego zainwestowania powodującym wzrost presji w okresie jego funkcjonowania.

Tabela nr 7

Prognozowanie oddziaływanie i natężenie zagrożeń środowiska

Czynnik	Możliwość wystąpienia	Prognozowane oddziaływanie i jego natężenie
przekształcenie krajobrazu	wystąpi	<ul style="list-style-type: none"> • projekt Studium... adaptuje większość terenów wyznaczonych pod zainwestowanie w uchwale Nr XV/57/04 Rady Gminy Czarnożyły z dnia 29 marca 2004 r. (ok. 680 ha); są to tereny: <ul style="list-style-type: none"> ✓ zabudowy zagrodowej w postaci pasów o szerokości 70-80 m wzdłuż obu stron

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO
ustaleń projektu Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego
GMINY CZARNOŻYŁY

		<p>głównych ciągów komunikacyjnych w poszczególnych sołectwach;</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej w postaci obszarowej w sołectwie Czarnożyły; ✓ zabudowy usługowej i mieszkaniowej jednorodzinnej (Działy – po zachodniej stronie drogi krajowej nr 45 i Czarnożyły po wschodniej stronie projektowanej obwodnicy Czarnożył); ✓ zabudowy usług komercyjnych (Raczyn – po południowo-zachodniej stronie drogi krajowej nr 8 – ok. 7 ha); <ul style="list-style-type: none"> • dodatkowo projekt Studium... wyznacza nowe tereny do zainwestowania: <ul style="list-style-type: none"> ✓ głównie tereny zabudowy zagrodowej – w postaci krótkich pasów wyznaczonych jako kontynuacja wyznaczonych już terenów inwestycyjnych; oraz całkiem nowe pasy zabudowy w Stawku, Stawie, Wydrzynie, Czarnożyłach, Łagiewnikach i Raczynie; ✓ teren zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej w Czarnożyłach oraz w formie obszarowej w Stawie w widłach dróg gminnej nr 117457E i powiatowej nr 4537E; ✓ teren zabudowy usługowej i/lub mieszkaniowej jednorodzinnej w Wydrzynie po zachodniej stronie drogi krajowej nr 45; ✓ wielko powierzchniowy teren zabudowy produkcyjnej i magazynowo-składowej i/lub zabudowy usługowej na pograniczu sołectwa Wydrzyn i Raczyn (ok. 50 ha); ✓ tereny zabudowy produkcyjnej, baz i składów wyznaczone punktowo, najczęściej obejmując kilka działek (największy w Działach – ok. 6 ha).; ✓ tereny rolnicze przewidziane do eksploatacji powierzchniowej wyznaczone w północno-zachodniej części sołectwa Wydrzyn, południowo-zachodniej części sołectwa Czarnożyły oraz południowej części sołectwa Emanuelina na łącznej powierzchni ok. 44 ha. <p style="text-align: center;">oddziaływanie znaczące</p>
zmiana powierzchni czynnej	wystąpi	na terenach nowo zainwestowanych zmiana albedo powierzchni
likwidacja powierzchni biologicznie czynnej	wystąpi	wymiana gruntów pod zabudowę – oddziaływanie znaczące
przekształcenie walorów widokowych	wystąpi	lokalne ograniczenie zasięgu, ekspozycja dominant, dopuszczone nowe elektrownie wiatrowe będą

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO
ustaleń projektu Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego
GMINY CZARNOŻYŁY

		stanowiąc dodatkową uciążliwość wizualną
emisja zanieczyszczeń powietrza z układów grzewczych	wystąpi przed rozbudową systemu gazyfikacyjnego oraz powszechnym stosowaniem paliw bezpiecznych ekologicznie	wystąpi w znaczącym rozmiarze na obszarze gminy – brak zorganizowanej energii cieplnej opartej na paliwach o niskim wskaźniku emisji zanieczyszczeń
emisja zanieczyszczeń powietrza z pojazdów samochodowych	wystąpi	wystąpi w znaczącym rozmiarze
emisja hałasu komunikacyjnego	wystąpi głównie w bezpośrednim sąsiedztwie dróg krajowych i linii kolejowej	hałas drogowy najbardziej skoncentrowany w otoczeniu dróg oraz linii kolejowych
emisja hałasu elektrowni wiatrowych	wystąpi głównie w zachodniej i wschodniej części gminy – tereny rolniczej przestrzeni produkcyjnej	wystąpi w znacznym rozmiarze głównie w otoczeniu elektrowni wiatrowych
emisja hałasu komunalnego	wystąpi	oddziaływanie w stopniu mało znaczącym
emisja niejonizującego promieniowanie elektromagnetycznego	wystąpi	w sąsiedztwie napowietrznej linii wysokiego napięcia 110kV, stacji bazowej telefonii komórkowej
przekształcenie stosunków wodno-gruntowych	wystąpi	osuszanie, lokalnie znaczący wzrost uwilgotnienia
zanieczyszczenie wód powierzchniowych na skutek zrzutu ścieków	wystąpi - do czasu zrealizowania planu dalszej rozbudowy systemu kanalizacji sanitarnej	oddziaływanie znaczące – do czasu zrealizowania planu dalszej rozbudowy systemu kanalizacji sanitarnej szczególnie na terenach zurbanizowanych (docelowo zależnie od sprawności oczyszczalni ścieków)
zanieczyszczenie wód podziemnych	może wystąpić	oddziaływanie znaczące – do czasu zrealizowania planu dalszej rozbudowy systemu kanalizacji sanitarnej szczególnie na terenach zurbanizowanych (docelowo zależnie od sprawności oczyszczalni ścieków)
powstawanie odpadów komunalnych	wystąpi	zależnie od sprawności gminnego systemu zbierania, gromadzenia i utylizacji odpadów
powstawanie odpadów niebezpiecznych	wystąpi	w założeniu nieznaczące (podlega utylizacji według przepisów odrębnych)
ograniczenie infiltracji wód opadowych do gruntu	wystąpi	mało znaczące
ryzyko podtopienia terenów	może wystąpić	uzależnione od sprawności odprowadzania wód opadowych
degradacja wartości zbiorowisk roślinnych	może wystąpić	w zależności od stosowanych metod ochrony powierzchni biologicznie czynnej
zagrożenie dla świata zwierzęcego	może wystąpi	w zależności od stosowanych metod ochrony czynnej, w zachodniej i wschodniej części gminy duże zagrożenie dla ornitofauny ze strony elektrowni wiatrowych

Źródło: opracowanie własne

Uwzględniając lokalizację nowych obiektów oraz projektowane rozwiązania, oddziaływania na środowisko przyrodnicze, wynikające z etapu budowy i eksploatacji, przedsięwzięć będą miały charakter:

A. Bezpośredni:

- ✓ zmniejszenie powierzchni biologicznie czynnej;
- ✓ mechaniczne przekształcenia pokrywy glebowo-roślinnej w wyniku technicznej zabudowy powierzchni ziemi (pod budynkami, terenami komunikacyjnymi);
- ✓ zmniejszenie powierzchni obszarów rolniczych;
- ✓ zwiększenie powierzchni obszarów leśnych;
- ✓ emisja zanieczyszczeń pyłowych i gazowych do powietrza;
- ✓ zanieczyszczenie powietrza spalinami;
- ✓ wzrost poziomu hałasu związanego z pracami budowlanymi (zabudowa kubaturowa, drogi, infrastruktura techniczna, itp.);
- ✓ pylenie z powierzchni odkrytych, miejsc składowania materiałów sypkich i obiektów w budowie;
- ✓ wzrost ilości wytwarzanych odpadów;
- ✓ wzrost ilości wytwarzanych ścieków;
- ✓ wzrost ilości odprowadzanych wód opadowych ze szczelnych powierzchni;
- ✓ rozszerzenie strefy oddziaływania hałasu;
- ✓ wycinka powierzchni zadrzewionych kolidujących z nowym zainwestowaniem;
- ✓ wzrost zagrożenia dla świata zwierzęcego ze strony infrastruktury komunikacyjnej i technicznej;
- ✓ zmniejszenie zanieczyszczenia powietrza atmosferycznego (gazyfikacja, promowanie ekologicznych nośników energii, dopuszczenie źródeł energii odnawialnej - elektrowni wiatrowych);
- ✓ utrata cennych siedlisk w wyniku budowy projektowanego zbiornika małej retencji „Stawek”;
- ✓ poprawa funkcjonowania ekosystemów w dolinach rzek;
- ✓ poprawa stanu technicznej zabudowy objętej ochroną konserwatorską (rewitalizacja).

B. Pośredni:

- ✓ ryzyko wystąpienia wypadków w czasie budowy;
- ✓ wzrost szczelnych powierzchni;
- ✓ wzrost źródeł zanieczyszczeń środowiska;
- ✓ generowanie ruchu pojazdów na terenach nowo zainwestowanych;
- ✓ zmiana stosunków hydrologicznych rzeki Pysznej, szaty roślinnej, mikroklimatu, krajobrazu naturalnego w wyniku realizacji projektowanego zbiornika małej retencji „Stawek”;
- ✓ poprawienie jakości wód powierzchniowych i gruntowych oraz gleb w wyniku dalszego sukcesywnego rozwoju kanalizacji sanitarnej;
- ✓ poprawa stanu zdrowotnego ludności i zwierząt wskutek poprawy warunków sanitarnych i higienicznych zamieszkiwania;
- ✓ poprawa estetyki zabudowy i stanu krajobrazu kulturowego.

C. Wtórny:

- ✓ eksploatacja pojazdów samochodowych jest źródłem emisji gazów obniżających odczyn opadów atmosferycznych (kwaśne deszcze), na których oddziaływanie narażone są gleby oraz roślinność;
- ✓ zwiększenie spływu powierzchniowego wód opadowych w obrębie uszczelnionych powierzchni;
- ✓ zwiększenie płynności i bezpieczeństwa ruchu wpływające na zmniejszenie zanieczyszczeń komunikacyjnych i hałasu;
- ✓ poprawa funkcjonowania systemów ekologicznych (dolesienia);
- ✓ pogorszenie warunków krajobrazowych oraz zagrożenia dla ornitofauny;
- ✓ zmiana funkcjonowania lokalnych systemów hydrograficznych w wyniku budowy projektowanego zbiornika małej retencji „Stawek” – rezerwa i ochrona przeciwpowodziowa, zwiększenie retencji gruntowej;
- ✓ poprawa higienicznych warunków życia ludności i pracy;
- ✓ zmniejszenie zanieczyszczenia powietrza atmosferycznego (gazyfikacja, promowanie ekologicznych nośników energii, dopuszczenie źródeł energii odnawialnej - elektrowni wiatrowych).

D. Skumulowany:

- ✓ związane z prowadzeniem robót montażowo – budowlanych;
- ✓ na terenie zainwestowanym na skutek lokalizacji obiektów o różnych funkcjach będą kumulowały się różnego rodzaju zanieczyszczenia – ścieki, odpady, emisje i hałas komunikacyjny, niskie emisje energetyczne pyłowo-gazowe do atmosfery.

E. Krótkoterminowy:

- ✓ hałas budowlany;
- ✓ zanieczyszczenie powietrza w fazie budowy;
- ✓ odpady budowlane;
- ✓ ryzyko wystąpienia wypadków w fazie budowy;
- ✓ fragmentaryczne zakłócenie funkcjonowania środowiska przyrodniczego w trakcie prowadzenia robót budowlanych.

F. Długoterminowy:

- ✓ zmniejszenie powierzchni biologicznie czynnej;
- ✓ zmniejszenie powierzchni obszarów rolniczych;
- ✓ zwiększenie powierzchni obszarów leśnych;
- ✓ wzrost szczelnych powierzchni;
- ✓ wzrost źródeł zanieczyszczeń środowiska;
- ✓ wzrost ilości wytwarzanych odpadów;
- ✓ wzrost ilości wytwarzanych ścieków;
- ✓ wzrost ilości odprowadzanych wód opadowych ze szczelnych powierzchni;
- ✓ lokalne zmiany jakości krajobrazu;
- ✓ rozszerzenie strefy oddziaływania hałasu;
- ✓ poprawa funkcjonowania systemów ekologicznych (dolesienia);

- ✓ zmiany fizykochemiczne gleb w obszarze inwestycji infrastrukturalnych i zabudowy zagrodowej, mieszkaniowej, rekreacji indywidualnej (letniskowej), usługowej, produkcyjnej, magazynowo-składowej;
- ✓ poprawienie jakości powietrza w wyniku gazyfikacji i promowania ekologicznych nośników energii;
- ✓ poprawienie jakości wód powierzchniowych i gruntowych oraz gleb w wyniku dalszego sukcesywnego rozwoju kanalizacji sanitarnej.

G. Stały:

- ✓ zmniejszenie powierzchni biologicznie czynnej;
- ✓ zmniejszenie powierzchni obszarów rolniczych;
- ✓ zwiększenie powierzchni obszarów leśnych;
- ✓ zmiany ukształtowania terenu;
- ✓ zmiana krajobrazu;
- ✓ zmiana topoklimatu;
- ✓ wzrost źródeł zanieczyszczeń środowiska;
- ✓ wzrost ilości wytwarzanych odpadów;
- ✓ wzrost ilości wytwarzanych ścieków;
- ✓ wzrost ilości odprowadzanych wód opadowych ze szczelnych powierzchni;
- ✓ wzrost szczelnych powierzchni;
- ✓ rozszerzenie strefy oddziaływania hałasu;
- ✓ wzrost zagrożenia dla świata zwierzęcego ze strony infrastruktury komunikacyjnej i technicznej;
- ✓ pogorszenie warunków krajobrazowych oraz zagrożenia dla ornitofauny;
- ✓ wycinka powierzchni zadrzewionych kolidujących z nowym zainwestowaniem;
- ✓ poprawienie jakości wód powierzchniowych i gruntowych oraz gleb po w wyniku dalszego sukcesywnego rozwoju kanalizacji sanitarnej;
- ✓ utrata cennych siedlisk w wyniku budowy projektowanego zbiornika małej retencji „Stawek”;
- ✓ zmiana funkcjonowania lokalnych systemów hydrograficznych w wyniku budowy projektowanego zbiornika małej retencji „Stawek” – rezerwa i ochrona przeciwpowodziowa, zwiększenie retencji gruntowej;
- ✓ poprawa funkcjonowania ekosystemów w dolinach rzek;
- ✓ poprawa funkcjonowania systemów ekologicznych (dolesienia);
- ✓ zmniejszenie zanieczyszczenia powietrza atmosferycznego (gazyfikacja, promowanie ekologicznych nośników energii, dopuszczenie źródeł energii odnawialnej - elektrowni wiatrowych);
- ✓ zwiększenie płynności i bezpieczeństwa ruchu wpływające na zmniejszenie zanieczyszczeń komunikacyjnych i hałasu;
- ✓ poprawa stanu technicznej zabudowy objętej ochroną konserwatorską (rewitalizacja);
- ✓ poprawa estetyki zabudowy i stanu krajobrazu kulturowego;
- ✓ poprawa higienicznych warunków życia ludności i pracy.

H. Chwilowy:

- ✓ ryzyko wystąpienia wypadków w fazie budowy;
- ✓ powstawanie odpadów „budowlanych”;
- ✓ powstawanie gruntów z wykopów;
- ✓ hałas i zanieczyszczenia pyłowo-gazowe powietrza powodowane pracą sprzętu budowlanego występujące w fazie budowy obiektów.

I. Pozytywny:

- ✓ zmniejszenie zanieczyszczenia powietrza atmosferycznego (gazyfikacja, promowanie ekologicznych nośników energii);
- ✓ poprawa funkcjonowania ekosystemów w dolinach rzek;
- ✓ zmiana funkcjonowania lokalnych systemów hydrograficznych w wyniku budowy projektowanego zbiornika „Stawek” – ochrona przeciwpowodziowa, retencja;
- ✓ poprawienie jakości wód powierzchniowych i gruntowych oraz gleb w wyniku dalszego sukcesywnego rozwoju kanalizacji sanitarnej;
- ✓ zwiększenie obszarów zalesionych;
- ✓ poprawa funkcjonowania systemów ekologicznych (dolesienia);
- ✓ zwiększenie płynności i bezpieczeństwa ruchu wpływające na zmniejszenie zanieczyszczeń komunikacyjnych i hałasu;
- ✓ poprawa stanu zdrowotnego ludności i zwierząt wskutek poprawy warunków sanitarnych i higienicznych zamieszkiwania;
- ✓ poprawa higienicznych warunków życia ludności i pracy;
- ✓ poprawa estetyki zabudowy i stanu krajobrazu kulturowego;
- ✓ poprawa stanu technicznej zabudowy objętej ochroną konserwatorską (rewitalizacja).

J. Negatywny:

- ✓ zmniejszenie powierzchni biologicznie czynnej;
- ✓ zmniejszenie powierzchni obszarów rolniczych;
- ✓ emisja zanieczyszczeń pyłowych i gazowych do powietrza;
- ✓ zanieczyszczenie powietrza spalinami;
- ✓ wzrost poziomu hałasu zwanego z pracami budowlanymi (zabudowa kubaturowa, drogi, infrastruktura techniczna, itp.);
- ✓ pylenie z powierzchni odkrytych, miejsc składowania materiałów sypkich i obiektów w budowie;
- ✓ wzrost ilości wytwarzanych odpadów;
- ✓ wzrost ilości wytwarzanych ścieków;
- ✓ wzrost szczelnych powierzchni;
- ✓ wzrost źródeł zanieczyszczeń środowiska;
- ✓ wzrost ilości odprowadzanych wód opadowych ze szczelnych powierzchni;
- ✓ rozszerzenie strefy oddziaływania hałasu;
- ✓ wycinka powierzchni zadrzewionych kolidujących z nowym zainwestowaniem;
- ✓ wzrost zagrożenia dla świata zwierzęcego ze strony infrastruktury komunikacyjnej i technicznej;

- ✓ utrata cennych siedlisk w wyniku budowy projektowanego zbiornika małej retencji „Stawek”;
- ✓ zmiany fizykochemiczne gleb w obszarze inwestycji infrastrukturalnych i zabudowy mieszkaniowej, rekreacji indywidualnej (letniskowej), usługowej, produkcyjnej;
- ✓ zmiana topoklimatu.

Rozpatrując poszczególne elementy środowiska skala oddziaływania będzie następująca:

Budowa geologiczna:

- Na etapie budowy i eksploatacji oddziaływania nie będą znaczące.

Rzeźba terenu i gleby:

- Na etapie budowy oddziaływania będą znaczące, bezpośrednie, krótkotrwałe i nieodwracalne w obszarze zainwestowanym.
- Na etapie eksploatacji oddziaływania będą pośrednie, stałe i o bardzo małym stopniu oddziaływania.
- Przeznaczenie gruntów rolnych wyższych klas bonitacyjnych (szczególnie IV klasy) na cele nierolnicze.
- Przeznaczenie gruntów niższych klas do zalesienia.
- Akceptacja większości terenów inwestycyjnych (głównie tereny zabudowy zagrodowej, mieszkaniowej i usługowej) wyznaczonych w uchwale Nr XV/57/04 Rady Gminy Czarnożyły z dnia 29 marca 2004 r. (ok. 680 ha) i dodatkowo wyznacza nowe tereny zabudowy – głównie zagrodowej w poszczególnych sołectwach gminy oraz wielko powierzchniowy teren zabudowy produkcyjnej i magazynowo-składowej i/lub zabudowy usługowej na pograniczu sołectwa Wydrzyn i Raczyn (ok. 50 ha). Realizacja tych funkcji znacząco wpłynie na przekształcenie powierzchni terenu (największe na terenach zabudowy produkcyjnej i magazynowo-składowej). Zmiany te należy jednak uznać za nieuniknione, towarzyszące wprowadzeniu każdego typu inwestycji. Projekt Studium... wprowadza obowiązek kanalizowania obszarów zurbanizowanych i przeznaczonych do urbanizacji, pierwszoplanowo kanalizować należy tereny wyposażone w sieć wodociągową. Jako rozwiązanie tymczasowe dopuszcza możliwość odprowadzania i unieszkodliwiania ścieków w systemach kanalizacji indywidualnej.
- Na terenie gminy dotychczas są udokumentowane dwa złoża – „WYDRZYN” i „WYDRZYN I” (stan na lipiec 2013 r.), ale tylko złoże „WYDRZYN” projekt Studium... przeznaczona do eksploatacji. Złoże „WYDRZYN I” pozostawia w użytkowaniu rolniczym, bez możliwości wydobywania. Ponadto dla terenów rolniczych projekt Studium... ustala możliwość ustanawiania nowych terenów górniczych. Dodatkowo w północno-zachodniej części sołectwa Wydrzyn, południowo-zachodniej części sołectwa Czarnożyły i w południowej części sołectwa Emanuelina na łącznej powierzchni ok. 44 ha wskazuje tereny rolnicze przewidziane do eksploatacji powierzchniowej, która prowadzi do nieodwracalnych zmian w formach morfologicznych.
- Dla ochrony gleb projekt Studium... ustala: przeciwdziałanie rozpraszaniu się zabudowy (racjonalizowanie rozwoju zainwestowania) - ochrona przed nadmiernym rozwojem terenów urbanizowanych w stosunku do rzeczywistych potrzeb inwestycyjnych; szczególną identyfikację zanieczyszczenia gleb; likwidację nielegalnych wysypisk śmieci;

przeciwdziałanie zanieczyszczeniu gleb szkodliwymi nawozami – promowanie rolnictwa ekologicznego i zróżnicowanego; ochronę gleb pochodzenia organicznego (bez względu na klasę bonitacyjną) oraz gleb pochodzenia mineralnego II i III klasy bonitacyjnej; racjonalne gospodarowanie złożami; ochronę gleb przed erozją (poprzez wprowadzanie zalesień i pasów zieleni śródpolnej).

- W projekcie Studium... zaleca się również prowadzenie zrównoważonej i ekologicznej gospodarki rolnej oraz utrzymanie łąk, pastwisk i zieleni niskiej w dolinach rzek.

Klimat:

- Ze względu na małe obszary objęte zmianami form użytkowania i niewielkie kubatury obiektów, które można wznieść na działkach włączonych przez projekt Studium... do terenów budowlanych, nie przewiduje się znaczących zmian w stosunkach klimatycznych (w tym również klimatów lokalnych) obszaru.
- Największe zagrożenie niesie wyznaczony w sołectwie Wydrzyn, po zachodniej stronie drogi krajowej nr 45, teren zabudowy produkcyjnej, magazynowo-składowej na obszarze o powierzchni ok. 50 ha, w obrębie którego powierzchnia biologicznie czynna w ramach każdej działki została wyznaczona na poziomie jedynie 10%, co doprowadzi do znacznego uszczelnienia terenu.

Powietrze:

- Na etapie budowy oddziaływania będą bezpośrednie, krótkookresowe, odwracalne, znaczące, lecz ograniczone do terenów przeznaczonych pod zabudowę i bezpośrednio w jej otoczeniu.
- Na etapie eksploatacji oddziaływania będą bezpośrednie, stałe, o znaczącym stopniu oddziaływania szczególnie od obwodnicy miasta Wielunia poprowadzonej w ciągu drogi krajowej nr 8.
- Przeznaczenie terenów biologicznie czynnych pod zainwestowanie kubaturowe spowoduje powstanie nowych źródeł zanieczyszczeń powietrza (stopień oddziaływania będzie zależny od formy urbanizacji – im większa koncentracja i zwartość zabudowy tym większe oddziaływanie).
- Wzrost ilości domów mieszkalnych oraz obiektów usługowych i produkcyjnych, które powstaną przyczyni się do wzrostu emisji z systemów grzewczych. W przypadku budowy znacznej liczby domów ogrzewanych przy użyciu paliw stałych, nastąpi wzrost emisji. Można jednak założyć, że zdecydowana większość nowych budynków będzie ogrzewana przy użyciu paliwa gazowego, energii elektrycznej, oleju opałowego, energii pozyskiwanej ze źródeł odnawialnych (co zakłada projekt Studium...), a postęp w modernizacji istniejących kotłowni i stosowanie bardziej ekologicznych nośników energii spowoduje (w bilansie ogólnym) utrzymanie (czy nawet poprawę) obecnego poziomu emisji zanieczyszczeń powietrza⁴¹.
- Na terenie gminy Czarnożyły rolnictwo pozostaje źródłem utrzymania znaczącej liczby mieszkańców. Z gospodarką rolną nieodłącznie związany jest pewien poziom uciążliwości zapachowej, której postrzeganie jest silnie indywidualnie zróżnicowane. Należy zatem

---

⁴¹ Należy w tym miejscu zaznaczyć, iż istnieje możliwość finansowego wsparcia inwestycji polegających na zmianie systemu ogrzewania z węglowego na bardziej ekologiczne, co może być istotną zachętą dla użytkowników posiadających przestarzałe systemy grzewcze do przeprowadzenia ich modernizacji.

stwierdzić, iż sporadyczne występowanie wyczuwalnego poziomu zapachu w niewielkiej odległości od miejsca emisji substancji zapachowej nie powinno być uciążliwe.

- Na terenie gminy wystąpią znaczne zmiany w oddziaływaniu komunikacji drogowej, ponieważ sieć istniejących dróg zostanie wzbogacona o drogę główną ruchu przyspieszonego – obwodnica miasta Wielunia w ciągu drogi krajowej nr 8. Ponadto nowym małym znaczącym w skali obszaru źródłem emisji staną się ciągi ulic lokalnych obsługujących nową zabudowę.
- Pozytywnym aspektem ustaleń projektu Studium... jest dopuszczenie na terenach rolniczych gminy źródeł energii odnawialnej – elektrowni wiatrowych.

Wody powierzchniowe i podziemne:

- Na etapie budowy oddziaływania będą pośrednie, krótkookresowe, odwracalne i o bardzo małym stopniu oddziaływania.
- Na etapie eksploatacji oddziaływania będą pośrednie, stałe (docelowo nastąpi poprawa stanu wód w związku z: ochroną zasobów wodnych, osiągnięciem co najmniej dobrego stanu wód podziemnych i powierzchniowych, racjonalizacją zużycia wody, ochroną urządzeń melioracyjnych, uporządkowaniem gospodarki ściekowej).
- Projekt Studium... uwzględni zagrożenie ze strony rzeki Oleśnicy - na terenie sołectwa Kąty, Platoń, Łągiewniki w dolinie rzeki wyznaczył obszary potencjalnego zagrożenia wylewem lub podtopieniami, które wyłączył z możliwości urbanizacji. Adaptuje jedynie istniejące zainwestowanie. Ponadto doliny rzeki Oleśnicy, Pysznej i ich dopływów oraz lokalne obniżenia dolinne, gdzie występuje realne zagrożenie powodzią, pozostawia w dotychczasowym naturalnym wykorzystaniu, bez prawa do wznoszenia nowych budynków.
- Projekt Studium... ustala zwiększenie retencji wodnej poprzez budowę planowanego zbiornika retencyjnego „Stawek”, ochronę zbiornika „Leniszki” (9/Ł) oraz ochronę obiektu retencji korytowej (jaz).
- Projekt Studium... zakłada uzyskanie całkowitej likwidacji bezpośrednich zrzutów ścieków nieoczyszczonych oraz zapobieganie i przeciwdziałanie szkodliwym wpływom na obszary zasilania wód. Wyznacza główne kierunki w celu ochrony zasobów wodnych (retencja wodna, racjonalizacja zużycia wody we wszystkich dziedzinach gospodarki) oraz osiągnięcia co najmniej dobrego stanu wód podziemnych i powierzchniowych (zapobieganie dopływowi lub ograniczanie dopływu zanieczyszczeń do wód podziemnych i powierzchniowych, promocja rolnictwa ekologicznego i zrównoważonego).
- Projekt Studium... chroni istniejące rowy melioracyjne spełniające rolę odbiorników wód powierzchniowych. Grunty zmeliorowane i nawadniane zachowuje w dotychczasowym rolniczym użytkowaniu. Dopuszcza możliwość realizacji nowych inwestycji w obszarach występowania urządzeń wodnych, tylko pod warunkiem przebudowy urządzeń melioracyjnych w sposób umożliwiający funkcjonowanie sieci na terenach sąsiednich i po uzgodnieniu z właściwym zarządcą. Ponadto na terenach o nieuregulowanych stosunkach wodnych należy rozbudować systemy melioracyjne.
- Zgodnie z ustaleniami projektu Studium... rozwój urbanizacji powinien być warunkowany koniecznością pełnego wyposażenia terenu w sieć infrastruktury komunalnej. Indywidualnie dla poszczególnych rodzajów terenu ustala systematyczny rozwój wyposażenia w infrastrukturę techniczną.

- Projekt Studium... zakłada uporządkowanie gospodarki ściekowej na terenie gminy. Jako priorytet uznaje uzyskanie pełnego uzbrojenia i wysokich standardów wyposażenia w strefie zurbanizowanej - pierwszoplanowo wszystkie wsie o wysokim stopniu urbanizacji, a następnie pozostałe tereny zainwestowane i wyznaczone pod zabudowę. Rozwiązania indywidualne dopuszcza jedynie jako tymczasowe, zaś możliwość stosowania przydomowych i przyobiektowych oczyszczalni ścieków jako rozwiązanie alternatywne w obszarach gminy o zabudowie „rozrzuconej” (ale tylko na terenach, na których warunki gruntowo – wodne pozwolą na ich stosowanie). Tak więc docelowo należy się spodziewać znacznej poprawy wyposażenia obszaru w kanalizację sanitarną. To najbardziej znaczący ekologicznie efekt ustaleń projektu Studium...
- Za główny kierunek działań w dziedzinie odprowadzania wód opadowych i roztopowych projekt Studium... ustala powierzchniowy spływ do odbiorników naturalnych. Jednak obiekty i tereny, z których spływ wód opadowych stanowić może zagrożenie dla środowiska naturalnego koniecznie należy wyposażyć w lokalne układy sieciowe i oczyszczające wody opadowe przed odprowadzeniem ich do odbiornika.

Zwierzęta:

- Na etapie budowy oddziaływania będą bezpośrednie, krótkookresowe, stosunkowo mało znaczące, w większości odwracalne.
- Na etapie eksploatacji oddziaływania będą pośrednie, stałe, o bardzo małym stopniu oddziaływania i określonym tylko do niektórych gatunków zwierząt.
- W zachodniej i wschodniej części gminy duże zagrożenie dla ornitofauny będą stanowiły elektrownie wiatrowe.
- Projekt Studium... będzie utrzymywał istniejące warunki bytowania zwierząt z wyjątkiem obszarów, które wskazano pod nowe zainwestowanie. W tych terenach wraz ze zmianą przeznaczenia terenów obecnie rolnych, odłogowanych lub nieużytków na tereny pod zainwestowanie, warunki bytowania zwierząt ulegną zmianie. Należy spodziewać się przenoszenia i zanikania gatunków źle znoszących sąsiedztwa człowieka, ale też pojawienia się gatunków nowych.
- Projekt Studium... dąży do utrzymania rodzimych gatunków zwierząt. Postuluje ochronę zagrożonych wyginięciem gatunków zwierząt.
- Zakazuje lokalizacji elektrowni na terenach lęgowych zwierząt.
- Dla ochrony szlaków migracji zwierząt Studium... ustala konieczność przeprowadzania przed realizacją elektrowni wiatrowych badań dotyczących migracji ptaków i nietoperzy, występowania niektórych gatunków ptaków, tzw. „kolizyjnych” (np. ptaków drapieżnych, ptaków migrujących nocą, ptaków wykonujących w powietrzu pokazy godowe) oraz opracowanie raportu/analizy skutków oddziaływania elektrowni wiatrowych na populacje ww. zwierząt oraz środowisko.

Rośliny:

- Na etapie budowy oddziaływania będą bezpośrednie, krótkookresowe, w większości nieodwracalne,
- Na etapie eksploatacji oddziaływania będą pośrednie, stałe, o bardzo małym stopniu oddziaływania.
- Najcenniejszymi elementami środowiska przyrodniczego w obszarze opracowania są

ekosystemy leśne, zbiorowiska łąkowe, torfowiskowe, źródłiskowe i bagienne oraz zbiorowiska związane z wodami płynącymi. W celu zachowania ich naturalnego charakteru, obszary te zostały wykluczone z zabudowy. Zostały one objęte strefą ekosystemu. Będzie to skutkowało zachowaniem istniejącego stanu występujących tam zbiorowisk roślinnych.

- Ochrona ta będzie wzmocniona przez powiększanie powierzchni gruntów leśnych, którą projekt Studium... realizuje wskazaniem terenów pod dolesienia (głównie jako uzupełnienie i domknięcie kompleksów leśnych, uczytelnienie struktury przestrzennej układu leśnego i poprawienie jej zwartości) oraz grunty o niskiej przydatności rolniczej – V i VI znajdujących się w pobliżu istniejących lasów bądź wyznaczonych terenów do dolesienia. Granice rolno – leśne powinny być określone w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego
- Zmiany w zbiorowiskach roślinnych będą dotyczyć obszarów, gdzie powstanie nowa zabudowa. Są to głównie grunty orne. Wyznaczenie terenów do urbanizacji na terenach użytkowanych dotąd rolniczo jest zamianą jednej formy antropogennej na inną formę antropogenną, a największą stratą jest zniszczenie powierzchni biologicznie czynnej. W terenach łąk i nieużytków, gdzie zróżnicowanie biologiczne jest znacznie większe i cenniejsze straty będą większe.
- Należy tu podkreślić, że projekt Studium... nie przeznaczca całej powierzchni działki pod zabudowę, a jedynie jej część. Niestety dla terenów usługowych, produkcyjnych minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej jest na poziomie zaledwie 10-20% powierzchni działki budowlanej.

Różnorodność biologiczna

- Oddziaływanie długotrwałe, nieodwracalne.
- W projekcie Studium... zachowano otwarte przestrzenie o wysokich walorach krajobrazowych i wskazano obszary mające pełnić funkcje przyrodnicze na obszarze gminy (wyznaczono strefę ekosystemu). Jest to niezwykle istotnym i ważnym działaniem mającym na celu ochronę tych obszarów przed skutkami zmian przestrzennych związanych z rozwojem gospodarczym, turystyką, rozwojem zabudowy mieszkaniowej.
- Oprócz strefy zainwestowania wyznaczono obszar niezurbanizowany, który obejmuje tereny o wysokich walorach środowiska przyrodniczego i krajobrazu takie jak: tereny lasów i dolesień, tereny rolnicze, tereny rolnicze w dolinach cieków (tereny trwałych użytków zielonych) bez prawa do zabudowy. W jego obrębie obowiązuje zakaz realizacji nowej zabudowy (jedynie adaptacja i uporządkowanie istniejącego zagospodarowania oraz zabudowa związana z gospodarką leśną lub zabudowa zagrodowa na terenach rolniczych).
- Ustalenia projektu Studium... będą umożliwiały trwałe funkcjonowanie różnorodności biologicznej w obszarze gminy poprzez utrzymanie w niezmienionym stanie cennych ekosystemów leśnych oraz cieków wodnych z towarzyszącymi im zbiorowiskami roślinnymi. Ochrona ta będzie wzmocniona przez powiększanie powierzchni gruntów leśnych, którą dokument realizuje wskazaniem terenów pod dolesienia oraz grunty o niskiej przydatności rolniczej – V i VI. W niezmienionym stanie należy także zachować tereny rolnicze w dolinach cieków (tereny trwałych użytków zielonych, zieleni niskiej, lasów, zadrzewień, wód płynących i stojących) pełniące funkcje przyrodnicze i ekologiczne, z zakazem realizacji nowej zabudowy oraz nowych obiektów i instalacji (z wyjątkiem infrastruktury technicznej, rekreacyjnej i turystycznej).

- Do najważniejszych obszarów pełniących funkcje przyrodnicze na obszarze gminy należą obszary o unikatowych zasobach, walorach i cechach środowiska oraz wybitnych walorach krajobrazowych, objęte ochroną prawną - pomniki przyrody, użytki ekologiczne, ochrona gatunkowa roślin oraz kompleksy leśne i doliny rzeczne. Prawidłowe funkcjonowanie tych obszarów wymaga ze strony gminy oraz innych odpowiedzialnych organów egzekwowanie wymagań, które są narzucone przez prawo dotyczące ochrony przyrody oraz eliminowanie działań mogących pogorszyć ich walory.
- Zgodnie z projektem Studium... przestrzenny i gospodarczy rozwój gminy powinien następować w sposób zrównoważony z dużym poszanowaniem zasobów i stanu środowiska.
- Konieczne jest utrzymanie spójnego systemu powiązań przyrodniczych w gminie poprzez zachowanie drożności naturalnych korytarzy ekologicznych o randze regionalnej i lokalnej (doliny rzek i cieków) oraz ochronę węzłów ekologicznych (kompleksów leśnych). Ważne jest wykształcenie układu węzłowo-pasmowego poprzez powiązanie istniejących terenów leśnych, zadrzewionych, planowanych do zalesienia terenów rolnych z ciągami dolinnymi. Przed przerwaniem i osłabieniem należy chronić także drobną sieć korytarzy (w tym zadrzewienia, szpalery wzdłuż ciągów komunikacyjnych oraz polnych dróg).
- Projekt Studium... chroni korytarze ekologiczne. Należy je uwzględniać w planach zagospodarowania przestrzennego oraz dążyć do zachowania równowagi ekologicznej.
- Całą zieleń wysoką w gminie należy zachować, chronić oraz poddawać zabiegom konserwacyjno – pielęgnacyjnym.
- Projekt Studium... postuluje ochronę zagrożonych wyginięciem gatunków roślin i zwierząt lub siedlisk przyrody.
- Zmiany w lokalnych uwarunkowaniach, które będą miały znaczenie dla funkcjonowania ekosystemów, głównie rolnych będzie związane z przeznaczeniem tych terenów pod nowe zainwestowanie. Będzie to związane zubożeniem występującej tam szaty roślinnej i zmianą warunków bytowania zwierząt. Z uwagi na niezbyt dużą powierzchnię takich obszarów, zmiany te nie powinny mieć wpływu na ogólny stan zasobów przyrody i warunki ich egzystencji.
- Najpoważniejszą barierą, ograniczającą przyrodniczą funkcjonalność korytarzy ekologicznych są szlaki komunikacyjne o dużym natężeniu ruchu. Szczególnie silne ograniczenia tworzą one dla lokalnych korytarzy ekologicznych niezwiązanych z ciekami wodnymi, a jedynie z pasmami terenów otwartych.
- Projekt Studium... przyczyni się do zachowania w obszarze gminy cennych ekosystemów – lasy, zadrzewienia, zieleń śródpolna, zieleń łąkowa, doliny rzeczne (i zieleń naturalna).

Krajobraz:

- Oddziaływanie długotrwałe.
- Powierzchnia obszarów, które z racji form zainwestowania zaliczyć należy do obszarów zurbanizowanych systematycznie rośnie.
- Ustalenia projektu Studium..., poprzez dyspozycję przestrzenną (przeznaczenie i zasady użytkowania terenów) zmierzają do zabezpieczenia potrzeb terenowych dla rozwoju, dążąc przy tym do zachowania walorów przyrodniczych obszaru, a szczególnie krajobrazowych.
- Ze względu na cenne walory przyrodnicze i krajobrazowe gminy projekt Studium... zachowuje przyrodniczy układ gminy poprzez wyznaczenie strefy ekosystemu wyłączonyj z możliwości urbanizacji.

- Proponuje stworzenie wewnętrznego systemu przyrodniczego gminy w oparciu o węzły przyrodnicze oraz korytarze ekologiczne o randze regionalnej i lokalnej w celu włączenia terenu gminy w spójny system powiązań przyrodniczych i ekologicznych i ochrony krajobrazu.
- Ustalenia projektu Studium... w minimalnym stopniu ingerują w przekształcenia krajobrazów naturalnych. Nie przewiduje w granicach gminy zmiany przeznaczenia większych kompleksów gruntów leśnych na cele nieleśne. Presja na zmianę przeznaczenia terenów położonych w wielu atrakcyjnych wnętrzach krajobrazowych powoduje naruszenie fragmentów krajobrazu półnaturalnego albo jest powodem zagrożenia degradacją z powodu sytuowania zabudowy w bezpośrednim sąsiedztwie.
- W celu zachowania naturalnego charakteru najcenniejszych elementów środowiska przyrodniczego projekt Studium... wyłącza je spod zainwestowania – zakaz zabudowy.
- Ponadto w celu ochrony poszczególnych wsi przed nadmiernym rozwojem i „rozlewaniem” projekt Studium... wprowadza zasadę intensyfikacji (uzupełniania) urbanizacji dotychczasowych terenów inwestycyjnych. Akcentuje, iż rozwój terenów przeznaczonych pod zabudowę musi być odpowiedzią na realne zapotrzebowanie inwestycyjne mieszkańców (racjonalizowanie rozwoju zainwestowania, przeciwdziałanie rozpraszaniu się zabudowy). Zapisy te wpłyną na poprawę krajobrazu i jego zharmonizowanie.
- Wg projektu Studium... architektura wszystkich obiektów na działce winna spełniać warunki kompozycyjno-estetyczne i korelować z otoczeniem. Zagospodarowanie terenu zaś tworzyć harmonijną całość.
- Większość przyjętych przez projekt Studium... funkcji ma już obecnie swoje odzwierciedlenie w jej zagospodarowaniu. Część nowych funkcji jest prostym i nieuciążliwym dla środowiska wykorzystaniem predyspozycji środowiska.
- Najbardziej ekspansywny przestrzennie jest krajobraz zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej. O wiele mniej "ekspansywnym" typem krajobrazu jest krajobraz terenów działalności gospodarczej.
- Projekt Studium... na terenie sołectwa Wydrzyn, w bezpośrednim sąsiedztwie drogi krajowej nr 45 przewiduje obszar o powierzchni ok. 50 ha pod zabudowę produkcyjną, magazynowo-składową i/lub usługową. Inwestycja ta po zrealizowaniu znacznie wpłynie na odbiór krajobrazu tej części gminy. Ponadto krajobraz zmieni się w wyniku realizacji kolejnych nowych elektrowni wiatrowych i obwodnicy miasta Wielunia w ciągu drogi krajowej nr 8 (południowe krańce gminy).

Zasoby naturalne:

- Oddziaływania nie będą znaczące.
- Na terenie gminy Czarnożyły aktualnie udokumentowane są dwa złoża (stan na lipiec 2013 r.).
- Złoże „WYDRZYN” jest obecnie eksploatowane. Zgodnie z projektem Studium... podlega ono ochronie przed trwałym zainwestowaniem. Gospodarowanie na terenie górniczym “Wydrzyn 1” winno się odbywać w zgodzie z obowiązującymi przepisami prawa górniczego i geologicznego oraz wydaną koncesją ważną do dnia 31.12.2027 r.
- Po zakończeniu eksploatacji złoża wyrobiska należy poddać rekultywacji – zalecany kierunek rolny.

- Złoże „WYDRZYN I” projekt Studium ze względu na bardzo kolizyjne położenie w stosunku do istniejącej, zawartej zabudowy wsi Wydrzyn oraz ze względu na brak prawidłowej obsługi komunikacyjnej (skutkującej wzmożoną uciążliwością dla istniejącej zabudowy mieszkaniowej) pozostawia w użytkowaniu rolniczym, bez możliwości wydobywania. Złoże to zostało udokumentowane w obrębie obszaru perspektywicznego Wydrzyn.
- Projekt Studium... jedynie obszar perspektywiczny w Emanuelinie wskazuje do ewentualnej eksploatacji.
- Inwestorzy eksploatujący złoża są zobowiązani do wykonania dróg dojazdowych zapewniających obsługę komunikacyjną oraz do współpracy przy utrzymaniu dróg publicznych, z których korzystają.
- Projekt Studium... nie wyznacza dla żadnych obiektów i obszarów, filarów ochronnych dla złóż kopalni.

Ludzie

- Na etapie budowy, ze względu na odległość terenu budowy od istniejącej zabudowy mieszkaniowej, wystąpią lokalnie oddziaływania dla mieszkańców, i okresowe pogorszenie warunków życia (hałas, wzrost zanieczyszczenie powietrza, itp.).
- Na etapie eksploatacji oddziaływania będą pośrednie, trwałe, tj. bez znaczących zmian w stosunku do stanu istniejącego.
- Na etapie budowy oddziaływania emitowanego hałasu i pojawiających się wibracji będą bezpośrednie, krótkookresowe, odwracalne.
- Na etapie eksploatacji oddziaływania emitowanego hałasu i pojawiających się wibracji będą bezpośrednie, zmienne w zależności od natężenia ruchu komunikacyjnego.
- W stosunku do oddziaływania ustaleń projektu Studium... na ludność (w kontekście oddziaływania na zdrowie, bezpieczeństwo i jakość życia) spodziewane następstwa będą pozytywne.
- Warunki życia mieszkańców ulegną poprawie poprzez m.in. działania związane z przebudową i budową infrastruktury technicznej (kanalizacja, gazociąg), promowanie ekologicznych nośników energii, wspieranie inicjatyw wymiany okien na dźwiękoszczelne w budynkach mieszkalnych zlokalizowanych przy głównych generatorach hałasu, budową nowych ciągów komunikacyjnych, zwiększanie istniejących i wprowadzanie nowych pasów zadrzewień zieleni izolacyjnej w pobliżu inwestycji emitujących wysoki stopień uciążliwości akustycznej oraz obiektów o profilu produkcyjnym, wyznaczeniem terenów mających pełnić funkcje rekreacyjne i sportowe, wyznaczenie i stworzenie przestrzeni publicznych.
- Polepszenie jakości powietrza po rozbudowie sieci gazociągu obszaru i eksploatacji sieci gazowej i modernizacji systemu węglowego na bardziej przyjazny środowisku.
- Polepszenie stanu aerosanitarnego i hydrosanitarnego po rozbudowie systemu kanalizacji.
- Projekt Studium... utrzymuje dalszy rozwój systemów selektywnej zbiórki odpadów. W związku z powyższym nie przewiduje się wzrostu zagrożenia odpadami dla ludzi i środowiska. Na terenie gminy częste są dzikie wysypiska śmieci, zalecenia projektu Studium... powinny wpłynąć na poprawę tego stanu rzeczy.
- Polepszenie klimatu akustycznego po zastosowaniu ochrony przeciwhałasowej (m.in. wymiana na okna dźwiękoszczelne w budynkach, zwiększenie ochronnych pasów zadrzewień zieleni izolacyjnej).

- Poprawienie bezpieczeństwa poprzez usprawnienie połączeń komunikacyjnych w gminie i modernizację istniejących dróg gwarantujących płynność jazdy.
- Kształtowanie nawierzchni w sposób umożliwiający poruszanie się osobom niepełnosprawnym.
- Dopuszczenie dla wszystkich terenów zabudowy mieszkaniowej działalności usługowej będzie powodowało większe nasilenie ruchu kołowego, manewrów pojazdów zaopatrzenia itp. Nie będzie to jednak powodowało przekraczania poziomów dopuszczalnych. Dopuszczenie tej zabudowy wynika z powszechności tej formy użytkowania terenów wiejskich terenów zabudowy jednorodzinnej. Mimo niekorzystnego wpływu na jakość środowiska obszarów mieszkaniowych (przeważnie bezpośredniego sąsiedztwa części obiektów usługowych), jest ono koniecznością wobec faktu, że ten typ działalności gospodarczej jest źródłem utrzymania dużej części społeczności lokalnej.
- W terenach usługowych i produkcyjnych należy się spodziewać większej uciążliwości akustycznej, gdyż źródłem uciążliwości będzie przede wszystkim transport technologiczny i zewnętrzny, w mniejszym stopniu procesy produkcyjne.
- Projekt Studium... nakazuje tworzenie stref buforowych w postaci zieleni izolacyjnej oddzielających strefę usługową i przemysł od strefy mieszkaniowej.
- Brak oddziaływań promieniowania elektromagnetycznego przy zachowaniu stref bezpieczeństwa od linii elektroenergetycznych.
- Brak oddziaływań hałasu przy zachowaniu stref oddziaływania akustycznego od elektrowni wiatrowych.
- W celu ograniczenia uciążliwości projektowanych elektrowni wiatrowych projekt Studium... wyznacza graficznie od obszarów rozmieszczenia elektrowni wiatrowych o mocy przekraczającej 100kW maksymalne strefy ochronne związane z ograniczeniami w zabudowie oraz zagospodarowaniu terenu. Postuluje by obiekty o funkcji chronionej (budynki mieszkalne, szkoły, przedszkola, obiekty ochrony zdrowia) lokalizowane były poza strefami faktycznej uciążliwości elektrowni wiatrowej, w odległości minimum 400 m od elektrowni wiatrowej.

Zabytki:

- Oddziaływania w aspekcie pozytywnym – ochrona, poprawienie ekspozycji.
- W projekcie zmiany Studium... do środowiska kulturowego zaliczono poszczególne obiekty podlegające ochronie konserwatorskiej oraz umieszczone w Gminnej Ewidencji Zabytków, zabytkowe założenie dworsko-parkowe, folwarczne i przemysłowe oraz stanowiska archeologiczne.
- Projekt Studium... wytycza główne kierunki polityki przestrzennej gminy mających na celu ochronę, rozwój zasobów oraz kształtowanie środowiska kulturowego.
- Kwestie ochrony obiektów zabytkowych i elementów środowiska kulturowego (m.in. zespoły i układy urbanistyczne) projekt Studium... realizuje ustanowieniem obszarów podlegających ochronie – wyznaczonych w oparciu o wytyczne z planów wyższego rzędu oraz analizy autorów projektu Studium – obszarowej formy ochrony dziedzictwa kulturowego w formie stref ochrony konserwatorskiej: ścisłej, częściowej, układu przestrzennego zespołu dworsko-parkowego, folwarcznego i przemysłowego, ekspozycji, archeologicznej.

- *Strefy ścisłej ochrony konserwatorskiej* - głównym celem działań polityki przestrzennej i konserwatorskiej jest zachowanie historycznego charakteru założeń sakralnych, a w przypadku najbardziej 'zniekształconych' ich odtworzenie. Obowiązuje bezwzględny priorytet ustaleń konserwatorskich nad działaniami inwestycyjnymi.
- *Strefy częściowej ochrony konserwatorskiej* - wyznaczone dla istniejących cmentarzy w celu zachowania i utrzymania ich właściwej formy przestrzennej.
- *Strefa ochrony konserwatorskiej układu przestrzennego zespołu dworsko-parkowego, folwarcznego i przemysłowego* - wyznaczona w celu utrzymania zasadniczych elementów rozplanowania przestrzennego, zachowania istniejącej historycznej zabudowy o wartościach kulturowych oraz dostosowania skali nowej zabudowy i jej charakteru do istniejących obiektów zabytkowych.
- *Strefy ochrony konserwatorskiej ekspozycji* - obejmują tereny położone wokół obiektów zabytkowych lub cennych panoram widokowych, w których centralnym punktem są najcenniejsze w gminie zabytki (stanowiące dominanty przestrzenne i wysokościowe); wyznaczone w celu zachowania (przywrócenia) historycznej panoramy lub ekspozycji zabytku (obiektu lub obszaru) i odpowiedniego zagospodarowania jego otoczenia. Formą ochrony dla przedpola zabytków jest obowiązkowe sporządzenie planu miejscowego ze szczegółowymi ustaleniami co do kompozycji urbanistycznej, formy zabudowy i zagospodarowania.
- *Strefy ochrony konserwatorskiej archeologicznej* - obejmują tereny wokół udokumentowanych stanowisk archeologicznych, ustanowione w celu zapewnienia ochrony istniejących pozostałości osadnictwa pradziejowego, wczesnośredniowiecznego, średniowiecznego i nowożytnego. Wszelkie działania inwestycyjne naruszające stratyografię gruntu oraz mające na celu zmianę dotychczasowego użytkowania terenu wymagają współpracy z wojewódzkim konserwatorem zabytków oraz podjęcia ratowniczych badań archeologicznych.
- Projekt Studium... uwzględnia *obiekty wyszczególnione w rejestrze zabytków* podlegające ochronie prawnej, ustanowionej w przepisach odrębnych. Ponadto zawiera dodatkowe ustalenia ochronne.
- Zawiera ustalenia dla pojedynczych *obiektów wyszczególnionych w gminnej ewidencji zabytków*. Ich ochrona prawna zostanie usankcjonowana w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego lub decyzjach administracyjnych.
- Projekt Studium... określa wytyczne dla działań w sąsiedztwie pojedynczych obiektów zabytkowych i w strefach ochrony konserwatorskiej wokół zabytków.
- Projekt Studium... uwzględnia lokalizację granic *stanowisk archeologicznych*. Wszelkie działania w ich granicach wymagają uzgodnienia z WKZ i zapewnienia poprzedzających inwestycję ratowniczych badań archeologicznych.
- Projekt Studium... ustala konieczność zagwarantowania ochrony krajobrazu kulturowego gminy w ustaleniach planów miejscowych.
- W celu promocji obszarów gminy projekt Studium... proponuje wydłużenie trasy rowerowej – Szlak Rowerowy EWI-11 do Raczyna.

Dobra materialne:

- Oddziaływanie długotrwałe.

- Realizacja ustaleń projektu Studium... bez wątpienia wpłynie pozytywnie na zagadnienie wartości i jakości dóbr materialnych poprzez: poprawę jakości i wartości przestrzeni publicznych (estetyzacja, modernizacja, remonty, renowacja zabytków, realizacja nowych elementów małej architektury, realizacja nowych lub poprawa stanu istniejących terenów zieleni); tworzenie korzystnych warunków dla dokonywania inwestycji na terenie gminy - tworzenie nowego zainwestowania służącego bezpośrednio rozwojowi działalności pozarolniczej (funkcja usługowa, produkcyjna, magazynowo-składowa) w sąsiedztwie dróg krajowych (drogi klasy KDGP i KDG); wzrost wartości nieruchomości gruntowych wskutek zmiany ich przeznaczenia na tereny budowlane i poprawy ich dostępności; umożliwienie rozwoju zaplecza turystycznego poprzez wykorzystanie unikatowych walorów gminy (realizacja zbiornika „Stawek”);

Natura 2000:

- Na terenie gminy Czarnożyły nie występują oraz nie proponuje się obszarów Natury 2000.
- Najbliżej położony względem granic administracyjnych gminy jest Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk (SOO) *ZALECZAŃSKI ŁUK WARTY* PLH 100007 – ok. 12,5 km od południowo – wschodnich (sołectwo Staw) granic gminy.
- Ustalenia projektu Studium... nie powinny mieć negatywnego wpływu na najbliższe, względem granic gminy, istniejące i projektowane obszary Natura 2000. Dokument ten zakłada przede wszystkim racjonalność działań inwestycyjnych oraz dostosowanie powierzchni i standardu do potrzeb mieszkańców. Akcentuje przeciwdziałanie nadmiernemu rozwojowi terenów inwestycyjnych nie współmiernych do potrzeb. Postuluje zahamowanie nadmiernego „rozlewania” struktur zurbanizowanych i zacierania się granic pomiędzy poszczególnymi jednostkami osadniczymi.

Ponadto projekt Studium... zawiera szereg zapisów prośrodowiskowych mających na celu złagodzenie efektów dalszej urbanizacji poszczególnych miejscowości. Przyjmuje zasadę, iż przestrzenny i gospodarczy rozwój gminy powinien następować w sposób zrównoważony, z dużym poszanowaniem zasobów i stanu środowiska. Najcenniejsze walory i zasoby przyrodnicze gminy zabezpiecza przed urbanizacją poprzez wyznaczenie strefy ekosystemu.

8. ROZWIĄZANIA MAJĄCE NA CELU ZAPOBIEGANIE, OGRANICZANIE LUB KOMPENSACJĘ PRZYRODNICZĄ NEGATYWNYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO MOGĄCYCH BYĆ REZULTATEM REALIZACJI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU, W SZCZEGÓLNOŚCI NA CELE I PRZEDMIOT OCHRONY NATURA 2000 ORAZ INTEGRALNOŚĆ TEGO OBSZARU

W wyniku zagospodarowania obszaru gminy zgodnie z ustaleniami Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Czarnożyły zagrożenia dla środowiska, w tym dla ludzi, nie nastąpią lub zostaną bardzo znacząco zminimalizowane. Realizacja części ustaleń projektu Studium... będzie ingerowała w środowisko, powodując jego przekształcenia. Chodzi szczególnie o wprowadzanie terenów przeznaczonych pod zainwestowanie kubaturowe w obszary, które obecnie pozostają biologicznie czynne.

W celu zapobieżenia, ograniczenia oraz kompensacji przyrodniczej negatywnych oddziaływań na środowisko, do projektu Studium... wprowadzono ustalenia, które wpłyną pozytywnie na stan i funkcjonowanie poszczególnych komponentów środowiska:

- Wskazanie istniejących obszarów i obiektów przyrodniczych objętych ochroną prawną i utrzymanie ich ochrony.
- Zabezpieczenie przed nową zabudową terenów o wysokich wartościach przyrodniczych i krajobrazowych poprzez wyłączenie ich z procesu urbanizacji – tereny lasów, dolesień, tereny rolnicze, tereny rolnicze w dolinach cieków (trwałych użytków zielonych) przyczyniając się tym samym do zachowania przyrodniczego układu gminy (wyznaczenie strefy ekosystemu).
- Zachowanie otwartych przestrzeni o wysokich walorach krajobrazowych.
- Ochrona gminy przed nadmierną urbanizacją i „rozlewaniem” się zabudowy. Racjonalizowanie rozwoju zainwestowania, ochrona przed nadmiernym rozwojem terenów urbanizowanych w stosunku do potrzeb, przeciwdziałanie rozpraszaniu się zabudowy – rozwój terenów przeznaczonych pod zabudowę musi być odpowiedzią na realne zapotrzebowanie inwestycyjne mieszkańców.
- Przyjęcie zrównoważonego, harmonijnego rozwoju jako podstawowego kierunku rozwoju gminy.
- Wprowadzenie licznych zapisów prośrodowiskowych, mających na celu złagodzenie efektów dalszej urbanizacji.
- Wzmocnienie i utrzymanie drożności naturalnych korytarzy ekologicznych – m.in. bezwzględna ochrona przed zabudową dolin rzecznych i obniżeń dolinnych oraz lasów; przeznaczenie nowych terenów gminy do dolesienia.
- Wprowadzenie ochrony drobnej sieci korytarzy ekologicznych korytarzy (w tym zadrzewienia, szpalery wzdłuż ciągów komunikacyjnych oraz polnych dróg) przed przerwaniem i osłabieniem. Wprowadzanie nowych pasów zieleni śródpolnej; szpalerów przy drogach polnych; pasów wiatrochronnych oraz zadrzewień zielenią wysoką górnych krawędzi dolin rzek i cieków oraz stoków.
- Stworzenie spójnego systemu powiązań przyrodniczych w gminie w oparciu o węzły przyrodnicze oraz korytarze ekologiczne rangi regionalnej i lokalnej. Sprzyjanie wykształceniu układu węzłowo-pasmowego.
- Wprowadzenie zakazu realizacji zainwestowania mogącego powodować pogorszenie warunków funkcjonowania istniejących terenów zieleni oraz korytarzy ekologicznych, m.in. nie dopuszczenie lokalizacji elektrowni wiatrowych na obszarach lęgowych.
- Wprowadzenie obowiązku przeprowadzania przed lokalizacją turbin wiatrowych badań dotyczących migracji zwierząt, na populację których ich lokalizacja może mieć wpływ oraz opracowanie raportu na temat skutków oddziaływania elektrowni wiatrowych na populację ww. zwierząt oraz środowisko.
- Wyznaczenie graficznie od obszarów rozmieszczenia elektrowni wiatrowych o mocy przekraczającej 100kW maksymalnych stref ochronnych związanych z ograniczeniami w zabudowie oraz zagospodarowaniu terenu.
- Obsadzanie zielenią izolacyjną terenów produkcyjnych, usługowych oraz głównych szlaków komunikacyjnych, ze szczególnym uwzględnieniem sąsiedztwa terenów mieszkaniowych.
- Powiększenie powierzchni gruntów leśnych poprzez wskazanie terenów do dolesienia –

- grunty o niskich klasach bonitacyjnych (V, VI) nieprzydatnych rolniczo.
- Uczytelnienie powiązań ekologicznych i poprawienie ich zwartości, poprzez wprowadzenie dolesień na terenach uzupełniających i domykających istniejące ekosystemy leśne.
  - Zachowanie funkcji przyrodniczej dolin rzecznych (trwałe użytki zielone) poprzez ochronę istniejących form zieleni naturalnej oraz ochronę zwierząt; zakaz zmiany sposobu użytkowania terenu z wyjątkiem infrastruktury technicznej, rekreacyjnej i turystycznej.
  - Ochrona gruntów rolnych i leśnych - możliwość realizacji zabudowy tylko na terenach rolnych o klasie gleb IV-VI; objęcie gruntów rolnych klasy II i III bezwzględną ochroną przed przekształceniem ich w tereny zabudowane; nie przeznaczanie większych kompleksów gruntów leśnych na cele nieleśne.
  - Obszary gleb pochodzenia mineralnego wysokiej przydatności rolniczej (gleby klas II – III) oraz gleb pochodzenia organicznego (bez względu na klasę bonitacyjną) - priorytetowy element podlegający ochronie.
  - Preferowanie zrównoważonej i ekologicznej działalności rolniczej – zgodnie z zasadami dobrej praktyki rolniczej.
  - Zakaz realizacji zabudowy na terenach rolniczych/leśnych nie związanej z produkcją rolniczą/leśną.
  - Wprowadzenie obowiązku likwidacji nielegalnych wysypisk śmieci (zwłaszcza w obszarach leśnych).
  - Racjonalne gospodarowanie zasobami złóż.
  - Wprowadzenie obowiązku uzyskania całkowitej likwidacji bezpośrednich zrzutów ścieków nieoczyszczonych oraz zapobiegania i przeciwdziałania szkodliwym wpływom na obszary zasilania wód.
  - Ochrona zasobów wodnych poprzez ochronę przed ilościową degradacją wód, racjonalizację zużycia wody we wszystkich dziedzinach gospodarki, rozbudowa sieci wodociągowej równomiernie do stanu rozwoju przestrzennego i podejmowania nowych działań inwestycyjnych.
  - Poprawa stanu czystości wód powierzchniowych i podziemnych i osiągnięcie co najmniej dobrego stanu wód poprzez zapobieganie dopływowi lub ograniczanie dopływu zanieczyszczeń, ochronę przed jakościową degradacją wód, zachowanie czystości w zlewni.
  - Zwiększenie retencji wodnej (realizacja zbiornika „Stawek” i innych zbiorników małej retencji na ciekach, ochrona zbiornika „Leniszki” i obiektów retencji korytowej, zwiększenie powierzchni obszarów zalesionych i zadrzewionych).
  - Ochrona istniejących urządzeń melioracji szczegółowych – rowy melioracyjne i drenaż. Przebudowa urządzeń melioracyjnych jest możliwa jedynie po pozytywnym uzgodnieniu z właściwą instytucją - Wojewódzkim Zarządem Melioracji i Urządzeń Wodnych w Łodzi - Terenowy Inspektorat w Wieluniu. Musi ona zapewniać prawidłowe funkcjonowanie sieci na terenach sąsiednich.
  - Ograniczenia zagospodarowania w obszarze dolin rzeki Oleśnicy, Pysznej i ich dopływów oraz w lokalnych obniżeniach ze względu na istniejące realne zagrożenie powodziowe – zakaz wznoszenia nowej zabudowy, adaptacja jedynie stanu istniejącego.
  - Ustalenie priorytetu uzyskania pełnego uzbrojenia i wysokich standardów wyposażenia w strefie zurbanizowanej. Pierwszoplanowo kanalizować należy tereny wyposażone w sieć wodociągową. Rozwój urbanizacji powinien być warunkowany koniecznością pełnego

wyposażenia terenu w sieć infrastruktury komunalnej.

- Dopuszczenie rozwiązań indywidualnych jedynie jako tymczasowe, zaś możliwość stosowania przydomowych i przyobiektowych oczyszczalni ścieków jako rozwiązanie alternatywne w obszarach gminy o zabudowie „rozrzuconej”, lecz tylko na terenach, na których warunki gruntowo – wodne pozwolą na ich stosowanie).
- Konieczność ujmowania wód opadowych pochodzących z obiektów i terenów, z których spływ wód stanowić może zagrożenie dla środowiska naturalnego w lokalne układy sieciowe i oczyszczanie ich przed wprowadzeniem do odbiornika na odpowiednich urządzeniach podczyszczających.
- Rozwój systemów selektywnej zbiórki odpadów (docelowo wszyscy mieszkańcy gminy).
- Wyznaczenie działań zmierzających do zapobiegania powstawania odpadów lub ograniczania ich ilości.
- Eliminowanie paliw stałych na rzecz paliw ekologicznych z preferencją dla wykorzystania gazu, oleju opałowego o niskiej zawartości siarki i energii elektrycznej jako nośnika energii oraz energii pozyskiwanej ze źródeł odnawialnych (energia wiatru, promieniowania słonecznego, biomasy, wodna) – eliminowanie niskiej energii.
- Budowa sieci gazowej oraz zwiększenie liczby odbiorców gazu.
- Rozwój alternatywnych środków komunikacji (tworzenie ścieżek rowerowych).
- Przeciwdziałanie pogarszaniu się klimatu akustycznego oraz ograniczania istniejących zagrożeń poprzez m.in. poprawianie organizacji ruchu zmierzające do poprawienia płynności jazdy, poprawę stanu nawierzchni ulic, budowę ścieżek rowerowych, realizacja działań zmniejszających uciążliwość hałasu (okna dźwiękoszczelne).
- Odpowiednie zagospodarowanie terenu w bezpośrednim sąsiedztwie najruchliwszych tras komunikacyjnych oraz wokół podmiotów gospodarczych o dużym stopniu emisji zanieczyszczeń i uciążliwości akustycznej – zwiększenie istniejących i wprowadzenie nowych ochronnych pasów zadrzewień zieleni izolacyjnej, ochrona roślinności wzdłuż dróg. Szerokość i skład gatunkowy pasów zieleni powinien być dostosowany do intensywności zanieczyszczeń.
- Stosowanie rozwiązań technicznych i organizacyjnych, które obniżą uciążliwy hałas u źródła. Ustawiczne ograniczanie uciążliwości prowadzonej działalności.
- Zachowanie odpowiednich odległości przy lokalizacji elektrowni wiatrowych od istniejącej i projektowanej zabudowy mieszkaniowej, rekreacji indywidualnej (w tym również szkół, przedszkoli, obiektów ochrony zdrowia, opieki społecznej) w celu zapewnienia komfortu zamieszkania i właściwego klimatu akustycznego.
- Zachowanie w przebiegu linii elektroenergetycznych stref bezpieczeństwa, w których występują ograniczone możliwości zabudowy i zagospodarowania terenu.
- Ograniczenie ekspozycji na hałas, infradźwięki oraz wibracje przy realizacji elektrowni wiatrowych.
- Tworzenie stref buforowych oddzielających strefę usługową, produkcyjną i magazynowo-składową od strefy mieszkaniowej.
- Konieczność rekultywacji terenów poeksploatacyjnych (wskazany kierunek rolny).
- Monitoring źródeł zagrożeń dla środowiska:
  - ✓ prowadzenia szczegółowej identyfikacji zanieczyszczenia gleb;
  - ✓ prowadzenie monitoringu czystości rzeki Oleśnicy i Pysznej;

- ✓ szczegółowa inwentaryzacja źródeł hałasu (wyznaczanie obszarów zagrożonych hałasem);
- ✓ analizę trendów zachodzących w klimacie akustycznym;
- ✓ kontrolowanie ilości i rodzajów powstających odpadów.
- Określenie głównych kierunków polityki przestrzennej gminy mających na celu ochronę, rozwój zasobów oraz kształtowanie środowiska kulturowego.
- Ustanowienie obszarowej formy ochrony dziedzictwa kulturowego w formie stref ochrony konserwatorskiej: ścisłej, częściowej, układu przestrzennego zespołu dworsko-parkowego, folwarcznego i przemysłowego, ekspozycji, archeologicznej.
- Określenie wytycznych dla działań w sąsiedztwie pojedynczych obiektów zabytkowych i w strefach ochrony konserwatorskiej wokół zabytków.
- Dla wyodrębnionych terenów określono standardy zabudowy, w tym:
  - ✓ wskaźnik intensywności zabudowy (stosunek powierzchni zabudowy do powierzchni terenu działki),
  - ✓ procent powierzchni biologicznie czynnej,
  - ✓ maksymalną wysokość zabudowy,standardy te wpływają na zmniejszenie oddziaływania na środowisko terenów zainwestowanych.
- Ograniczenie powierzchni trwałego zainwestowania działek poprzez ustalenie minimalnych wskaźników powierzchni biologicznie czynnej.
- Ochrona przed nadmiernym rozwojem terenów urbanizowanych w stosunku do rzeczywistych potrzeb inwestycyjnych – koncentrację zabudowy w obszarze istniejącego zainwestowania.
- Intensyfikację zainwestowania na terenach zabudowy produkcyjnej, usługowej, magazynowo-składowej.
- Wraz z rozwojem terenów zainwestowanych powinien systematycznie następować rozwój wyposażenia w infrastrukturę techniczną i komunikacyjną.
- Podstawą uruchamiania nowych terenów obecnie czynnych przyrodniczo pod zainwestowanie powinny być plany miejscowe.

Na etapie oceny projektu Studium... nie jest możliwe oszacowanie prac kompensacyjnych, które powinny być wykonane. Studium jako dokument o charakterze strategicznym nie jest podstawą do realizacji poszczególnych przekształceń. Ich realizacja może nastąpić dopiero po uchwaleniu planów miejscowych, w których można ustalić metody analizy skutków ich realizacji oraz propozycje prac kompensacyjnych.

9. ROZWIĄZANIA ALTERNATYWNE DO ROZWIĄZAŃ ZAWARTYCH W PROJEKTOWANYM DOKUMENCIE WRAZ Z UZASADNIENIEM ICH WYBORU ORAZ OPIS METOD DOKONANIA OCENY PROWADZĄCEJ DO TEGO WYBORU ALBO WYJAŚNIENIE BRAKU ROZWIĄZAŃ ALTERNATYWNYCH, W TYM WSKAZANIE NAPOTKANYCH TRUDNOŚCI WYNIKAJĄCYCH Z NIEDOSTATKÓW TECHNIKI LUB LUK WE WSPÓŁCZESNEJ WIEDZY

Projekt Studium... ze względu na uogólniony charakter zapisów nie zawiera propozycji alternatywnych rozwiązań z punktu widzenia planowania przestrzennego, urbanistyki i ochrony środowiska.

Nie mniej jednak na uwagę zasługuje fakt, iż projekt Studium... nie eliminuje realizacji zabudowy chronionej akustycznie w strefach uciążliwości hałasu od drogi krajowej nr 45. Znaczna część projektowanej zabudowy jest jednak adaptacją obowiązującego prawa miejscowego (uchwała Nr XV/57/04 Rady Gminy Czarnożyły z dnia 29 marca 2004 r.). Jedynie w Wydrzynie projekt Studium... wprowadza dodatkowo nowe tereny zabudowy mieszkaniowo-usługowej i zabudowy zagrodowej, dla której ustala obowiązek sporządzenia prawa miejscowego, które nakreśli szczegółowe zasady zabudowy i zagospodarowania.

W celu ochrony zabudowy chronionej akustycznie projekt Studium... wprowadza zapis o konieczności realizacji wzdłuż najruchliwszych tras komunikacyjnych zieleni izolacyjnej wytłumiającej hałas i blokującej rozprzestrzenianie się zanieczyszczeń gazowych i pyłowych. Problem uciążliwości wynikającej z ruchu komunikacyjnego na drogach o wysokiej klasy (droga krajowa nr 45 – droga klasy KDG) zgodnie z ustaleniami analizowanego dokumentu, zostanie zaś szczegółowiej uwzględniony na etapie sporządzenia prawa miejscowego, w którym zostanie zapewniona odpowiednia odległość dla nowej zabudowy.

W celu ograniczenia negatywnego wpływu hałasu na zdrowie ludzi prócz specjalnych urządzeń służących ograniczaniu propagacji hałasu, rolę przesłon akustycznych mogą pełnić obiekty budowlane, lub tereny zabudowy o funkcjach niemieszkalnych, odpowiednio rozmieszczone względem źródeł hałasu i obiektów chronionych. W odniesieniu do zabudowy terenów usytuowanych niekorzystnie pod względem potencjalnej uciążliwości akustycznej rolę przesłon akustycznych w stosunku do obiektów mieszkaniowych mogą pełnić wydzielone obiekty usługowe, garaże, obiekty gospodarcze itp. sytuowane w linii zabudowy przesłaniając zlokalizowane w głębi działek obiekty mieszkalne. Na takie rozwiązanie szczególną uwagę należy zwrócić uwagę na terenach przeznaczonych do urbanizacji wyznaczonych w bezpośrednim sąsiedztwie drogi krajowej nr 45.

W odniesieniu do dróg powiatowych i gminnych ich przebudowa sprowadza się do poprawy podbudowy, zmiany nawierzchni na bitumiczną lub żwirową, remontu przepustów w istniejących pasach drogowych bez potrzeby poszerzania terenów komunikacji. Nowe rozwiązania techniczno-organizacyjne posiadają cechy pozytywnego wpływu na stan i oddziaływanie na środowisko.

Cechy negatywnego wpływu na środowisko będzie dopuszczenie możliwości dalszej

zabudowy odcinków korytarzy ekologicznych o znacznych przewężeniach spowodowanych bezpośrednim sąsiedztwem terenów zabudowanych. Taka sytuacja ma miejsce na północnych krańcach sołectwa Wydrzyn. Ze względu na dużą presję urbanistyczną dolina została zawężona miejscami niemal do samego koryta (10-20 m).

10. METODY ANALIZY SKUTKÓW REALIZACJI POSTANOWIEŃ PROJEKTU STUDIUM...

Projekt Studium... został sporządzony zgodnie z obowiązującymi przepisami ochrony środowiska. Realizacja ustaleń Studium... wymaga kontroli i oceny jakości poszczególnych elementów środowiska. Do kontrolowania i egzekwowania przestrzegania przepisów ochrony środowiska niezbędna jest wiarygodna wiedza o stanie środowiska, która jest zapewniana w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska. W miarę potrzeb możliwe jest tworzenie lokalnych sieci monitoringu w celu śledzenia i kontrolowania wpływu najbardziej szkodliwych źródeł punktowych lub obszarowych na lokalny poziom zanieczyszczenia.

Propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektu Studium...:

- prowadzenie rejestru miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego,
- rejestrowanie wniosków o sporządzenie miejscowych planów lub ich zmianę,
- prowadzenie rejestru decyzji o warunkach zabudowy,
- prowadzenie rejestru decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach,
- gromadzenie materiałów z nimi związanych,
- rejestrowanie wniosków o zmianę funkcji terenu,
- rejestrowanie wniosków o zmianę przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne,
- ocena zgodności wydanych pozwoleń budowlanych z projektem,
- ocena i aktualizacja form ochrony przyrody i najcenniejszych siedlisk przyrodniczych,
- oceny rozwoju gospodarczego (przedsiębiorczości, przemian struktury agrarnej, rozwoju budownictwa, wzrostu lesistości),
- określenie powierzchni urządzonych terenów zieleni,
- ocena warunków i jakości klimatu akustycznego,

wykonywane raz na 4 lata.

Ponadto metoda analizy realizacji projektowanego dokumentu może polegać na analizie i ocenie stanu poszczególnych komponentów środowiska w oparciu o wyniki pomiarów uzyskanych w ramach państwowego monitoringu środowiska, a także innych dostępnych wyników pomiarów i obserwacji, np.:

- ocenie jakości powietrza i stanu sanitarnego,
- ocenie jakości wód powierzchniowych i podziemnych,
- badaniu jakości gleb,
- ocenie warunków i jakości klimatu akustycznego,
- ocenie gospodarki odpadami,

wykonywane raz na 1 rok.

Propozycja wskaźników służących analizie jakości środowiska:

- zwodociągowanie obszaru gminy (%);
- długość sieci wodociągowej (km);
- liczba gospodarstw podłączonych do sieci wodociągowej (%; ilość);
- liczba osób korzystających z sieci wodociągowej (osoba);
- powierzchnia terenów inwestycyjnych z dostępem do sieci wodociągowej (%; km²);
- jakość wody w sieci wodociągowej (klasa);
- skanalizowanie obszaru gminy (%);
- długość sieci kanalizacji sanitarnej (km);
- liczba gospodarstw podłączonych do kanalizacji (%; ilość);
- liczba osób korzystających z sieci kanalizacyjnej (osoba);
- powierzchnia terenów inwestycyjnych z dostępem do sieci kanalizacyjnej (%; km²);
- gospodarstwa podłączone do kanalizacji (%; ilość);
- gospodarstwa podłączone do bezodpływowych zbiorników na nieczystości (szamb) (%; ilość);
- ilość przydomowych/przyobiektowych oczyszczalni ścieków (szt.);
- ilość ścieków odprowadzanych z terenu gminy (tys. m³/rok);
- pobór wód na terenie gminy (tys. m³/rok);
- jakość wód rzeki Pysznej i Oleśnicy;
- powierzchnia zmeliorowana gminy (m²);
- poziom zanieczyszczeń powietrza w punktach pomiarowych;
- wielkość emisji zanieczyszczeń powietrza oraz stanu imisji (liczba punktów pomiarowych, w których notowane są przekroczenia norm stężeń (Mg/rok);
- liczba zmodernizowanych systemów ciepłowniczych (szt.);
- liczba instalacji ogrzewania wykorzystujących odnawialne źródła energii (energia wodna, wiatrowa, słoneczna, biomasy (szt.) oraz jej udział w ogóle (%);
- liczba instalacji ogrzewania w oparciu o źródła powodujące niską energię (węgiel kamienny) (szt.) oraz jej udział w ogóle (%);
- liczba instalacji ogrzewania w oparciu o paliwa ekologiczne (gaz, olej opałowy, energia elektryczna) (szt.) oraz jej udział w ogóle (%);
- ilość wytwarzanych odpadów ogółem i na jednego mieszkańca (Mg/rok, kg/mieszkańca/rok);
- odsetek odpadów komunalnych składowany na wysypiskach (%);
- poziom odzysku odpadów zbieranych selektywnie w stosunku do całkowitej ilości tych odpadów zawartych w odpadach komunalnych (%);
- udział poszczególnych form użytkowania gruntu w stosunku do całkowitej powierzchni gminy (%);
- wskaźnik lesistości (%);
- liczba wyciętych/posadzonych drzew na terenie gminy (szt.);
- powierzchnia wyciętych/posadzonych krzewów na terenie gminy (m²);
- powierzchnia obszaru gminy objęta formami ochrony przyrody (%);
- liczba pomników przyrody w gminie (szt.);
- przyrost obiektów i terenów objętych ochroną prawną – ochroną przyrody (szt., %);

- uciążliwość akustyczna dróg krajowych nr 8 i 45 na podstawie pomiarów zarządcy drogi lub WIOŚ (dB);
- liczba pojazdów korzystających z dróg (szt.) i ich przyrost (%);
- długość zmodernizowanych dróg gminnych (km);
- długość ścieżek rowerowych (km);
- ilość stacji bazowych telefonii komórkowych (szt.);
- udział gospodarstw posiadających atesty ekologiczne w ogólnej liczbie gospodarstw (%);
- powierzchnia terenu zrehabilitowanego, zrekultywowanego (m²);
- ilość akcji ekologicznych (szt.).

W zakresie monitoringu poszczególnych elementów środowiska odpowiedzialne są jednostki i instytucje związane z gospodarką wodną, zarządy dróg, starostwa powiatowe, urzędy wojewódzkie, a w zakresie ochrony przyrody Lasy Państwowe, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska oraz jednostki wspomagające, zatrudniające ekspertów w dziedzinie ochrony środowiska, np. IMGW, RZGW i inne. Wyniki badań prowadzonych corocznie przez w/w instytucje są powszechnie dostępne w raportach przez nie opracowanych.

Ponadto zgodnie z art. 55 ust. 3. pkt. 5 ustawy o *udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko* (Dz. U. Nr 199, poz. 1227 z późn. zm.) monitoring skutków realizacji postanowień przyjętego dokumentu w zakresie oddziaływania na środowisko zobowiązany jest prowadzić organ opracowujący projekt dokumentu – wójt gminy Czarnożyły.

11. TRANSGRANICZNE ODDZIAŁYWANIE NA ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE

Ze względu na położenie gminy Czarnożyły w centralnej części Polski nie prognozuje się transgranicznego oddziaływania na środowisko.

12. STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM

Zgodnie z ustawą z dnia 3 października 2008 r. o *udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko* Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Czarnożyły wymaga przeprowadzenia odrębnego postępowania w sprawie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

W ramach przeprowadzanej strategicznej oceny oddziaływania na środowisko sporządza się prognozę oddziaływania na środowisko do projektu Studium... poprzedzoną uzgodnieniem z Regionalną Dyрекcją Ochrony Środowiska w Łodzi i Państwowym Powiatowym Inspektorem Sanitarnym w Wieluniu zakresu i stopnia jej szczegółowości oraz obwieszczeniem Wójta Gminy Czarnożyły o możliwości składania wniosków do sporządzanej prognozy.

Studium... stanowi podstawowy dokument planistyczny o znaczeniu strategicznym określający zasady polityki przestrzennej w gminie, kierunki przestrzennych przemian, jak

również przekształceń układu komunikacyjnego i infrastruktury technicznej na obszarze całej gminy, których rozwiązanie należy do zadań samorządu.

Obecna zmiana Studium... ma charakter sporządzonego kompleksowo dokumentu dla całego obszaru gminy w jej administracyjnych granicach. Jest ona drugą edycją tego dokumentu. Gmina posiada dotychczas obowiązujące Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Czarnożyły wykonane w 2000 roku. Jednak w wyniku upływu 12 lat zmianie uległa podstawa prawna sporządzania Studium...⁴². Ponadto nastąpiła diametralna zmiana sytuacji społecznej i ekonomicznej, zarówno w kraju, jak i w gminie.

Studium... stało się częściowo nieaktualne. Nie zabezpiecza już wszystkich potrzeb gminy, wynikających ze wzmożonego rozwoju przestrzennego i ekonomicznego. Ze szczegółowej analizy wniosków osób prywatnych złożonych do projektu Studium... wynika, że istnieje silna presja do zagospodarowania nowych terenów gminy i potrzeba opracowania nowego Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy. Po jego uchwaleniu stanie się ono podstawą do wprowadzania koniecznych zmian w obowiązującym prawie miejscowym z 2004r., wynikających z aktualnych potrzeb mieszkańców gminy.

Dokument opracowany jest zgodnie z zakresem i trybem określonym w obowiązującej ustawie *o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym* z dnia 23 marca 2003 roku i składa się z części pierwszej przedstawiającej uwarunkowania rozwoju gminy i części drugiej określającej kierunki rozwoju i politykę przestrzenną przedstawione w formie tekstowej i graficznej (dwa rysunki).

Prognozę oddziaływania na środowisko sporządzono zgodnie z wymogami ustawy z dnia 3 października 2008 r. *o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko*.

W niniejszej prognozie przedstawiono istniejący stan środowiska przyrodniczego uwzględniając położenie geograficzne gminy, rzeźbę terenu, budowę geologiczną i grunty, surowce mineralne, warunki hydrograficzne i hydrogeologiczne (wody powierzchniowe i podziemne, mała retencja, melioracje, zagrożenie powodziowe), pokrywę glebową, warunki klimatyczne, szatę roślinną i świat zwierząt, walory krajobrazowe. Uwzględniono istniejące obszary i obiekty środowiska objęte ochroną prawną, tj. istniejące: pomniki przyrody, użytki ekologiczne, ochronę gatunkową roślin, a także powiązania przyrodnicze z otoczeniem poprzez korytarze i węzły ekologiczne.

Na tle uwarunkowań przedstawiono zagrożenia środowiska przyrodniczego, a w tym czystość i źródła zanieczyszczeń powietrza atmosferycznego, wód powierzchniowych i podziemnych, powierzchni ziemi i gleb, hałas, promieniowanie elektromagnetyczne niejonizujące oraz potencjalne obiekty uciążliwe oraz strefy sanitarne i bezpieczeństwa.

W prognozie uwzględniono również stan dziedzictwa kulturowego. Na terenie gminy Czarnożyły występują obiekty o znacznych wartościach zabytkowych objętych ochroną poprzez wpis do rejestru zabytków nieruchomych Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków. Zlokalizowane jest 31 obiektów o znaczeniu lokalnym i regionalnym wpisanych do Gminnej Ewidencji Zabytków oraz 90 stanowisk archeologicznych.

---

⁴² Od 2003 roku obowiązuje ustawa z dnia 27 marca 2003 r. *o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym* (tekst jednolity, Dz. U. z 2012 poz. 647), która podkreśliła konieczność zgodności ustaleń miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego z ustaleniami Studium. Ponadto nowe zasady sporządzania Studium określa rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 28 kwietnia 2004r. *w sprawie zakresu projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy* (Dz. U. Nr 118, poz. 1233).

W przypadku braku realizacji ustaleń projektu Studium... istniejące źródła zanieczyszczeń środowiska gruntowo - wodnego, powietrza atmosferycznego, gleb, hałasu i promieniowania elektromagnetycznego w dalszym ciągu stwarzać będą zagrożenia i obniżać standardy zamieszkiwania w gminie. Projekt Studium... zawiera szereg zapisów mających na celu ochronę wód powierzchniowych i podziemnych, powierzchni ziemi i gleb, surowców mineralnych, obszarów zmeliorowanych, przyrody i krajobrazu, kompleksów leśnych, dolin rzecznych, powietrza i poprawę dotychczasowego jego stanu, ochronę ludzi przed hałasem i promieniowaniem elektroenergetycznym niejonizującym, które uwzględniają priorytetowe cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym.

Brak realizacji projektu Studium... nie spowoduje, że środowisko pozostanie na obecnym stanie funkcjonowania. Nadal będzie poddawane działaniu procesów zarówno naturalnych jak i antropogenicznych. Gmina bowiem posiada obowiązujące studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz cała objęta jest miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego, które stanowią podstawowe dokumenty prowadzenie gospodarki przestrzennej gminy.

Realizacja projektu Studium... zakłada przede wszystkim racjonalność działań inwestycyjnych oraz dostosowanie powierzchni i standardu do potrzeb. Akcentuje przeciwdziałanie nadmiernemu rozwojowi terenów inwestycyjnych nie współmiernych do potrzeb inwestycyjnych. Powinien on mieć związek z rzeczywistymi potrzebami poszczególnych miejscowości oraz inwestycyjnymi mieszkańcami. Tereny przyszłej urbanizacji powinny być 'uruchamiane' kolejno w miarę zapotrzebowania społecznego i gospodarczego poprzez wypełnianie i uzupełnianie istniejących terenów zurbanizowanych oraz na podstawie planów miejscowych. Ponadto należy przeciwdziałać „rozlewaniu się” zabudowy i zacieraniu granic pomiędzy poszczególnymi jednostkami osadniczymi oraz występowaniu nadmiernej podaży terenów budowlanych, niewspółmiernych do obecnych i perspektywicznych potrzeb.

Gmina Czarnożyły posiada miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla całej gminy w jej administracyjnych granicach (uchwała Nr XV/57/04 Rady Gminy Czarnożyły z dnia 29 marca 2004 r.), który określił podstawowe kierunki i zasady zagospodarowania na terenie gminy oraz wyznaczył nowe tereny inwestycyjne. Przy sporządzaniu projektu Studium... wzięto pod uwagę przesądzenia wynikające z obowiązującego prawa miejscowego.

Przeprowadzona inwentaryzacja terenowa⁴³ uwioczniała zbyt duże rezerwy rozwojowe terenu gminy, zarówno w stosunku do ówczesnych (2004 r.) jak i obecnych potrzeb (dotychczas – 8 lat od obowiązywania prawa miejscowego zostało zainwestowanych 250 ha gminy, zatem nadal ok. 430 ha terenów gminy ma możliwość zainwestowania w myśl obowiązującego prawa miejscowego). Przyjęta polityka uwzględniała rozwój zainwestowania i zabudowy (głównie zabudowy zagrodowej i mieszkaniowej jednorodzinnej) wytyczonej w sposób pasmowy wzdłuż głównych ciągów komunikacyjnych oraz skupienie terenów usługowych i działalności produkcyjnej w większe kompleksy.

W wyniku upływu czasu (8 lat obowiązuje prawo miejscowe) oraz pojawienia się nowych potrzeb społeczeństwa gminy projekt Studium... wyznacza nowe tereny przeznaczone do urbanizacji. Mają one postać krótkich pasów wyznaczonych jako kontynuacja określonych już w prawie miejscowym terenów inwestycyjnych oraz całkiem nowych terenów (pasmowych i obszarowych) przeznaczonych pod zabudowę (szczególnie w sołectwie Wydrzyn). Ponadto

---

⁴³ lipiec 2012 r.

umożliwił prowadzenie eksploatacji powierzchniowej kruszywa naturalnego na terenach rolniczych w północnej części sołectwa Wydrzyn, południowo-zachodniej części sołectwa Czarnożyły i w południowej części sołectwa Emanuelina oraz dalszy rozwój energii ze źródeł odnawialnych – energia wiatru.

Wyznaczone w projekcie Studium... nowe tereny pod dalszy rozwój przestrzenny gminy w niewielkim stopniu odbiegają od ustaleń obowiązującego prawa miejscowego. Generalnie większość terenów wyznaczona w projekcie Studium... została już wyznaczona w obowiązującym prawie miejscowym. Są to głównie pasy zabudowy zagrodowej o szerokości 70-80 m wzdłuż obu stron głównych ciągów komunikacyjnych w poszczególnych sołectwach oraz zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna wyznaczona obszarowo w Czarnożyłach. W bezpośrednim sąsiedztwie rozległych kompleksów leśnych w Kątach, Działach i na północno-wschodnich krańcach Czarnożyłach pojawi się zabudowa rekreacji indywidualnej (letniskowa). Tereny położone w sąsiedztwie istniejących i projektowanych głównych ciągów komunikacyjnych przeznacza pod zabudowę mieszkaniowo-usługową (Działy, Czarnożyły) lub usługową (Raczyn). Tereny działalności produkcyjnej zostały wyznaczone punktowo, głównie w celu adaptacji lub zapewnienia możliwości rozwoju istniejącego już zainwestowania.

Prócz wyżej wymienionych terenów anektowanych z prawa miejscowego projekt Studium... dodatkowo wyznacza nowe tereny do zainwestowania:

- większe tereny zabudowy zagrodowej w Stawku, Stawie, Wydrzynie, Czarnożyłach, Łagiewnikach i Raczynie w postaci pasów o średniej długości 400-600 m (w Wydrzynie nawet 1200 m) wzdłuż głównych ciągów komunikacyjnych sołectw;
- pojedyncze działki lub krótkie pasy pod zabudowę zagrodową jako kontynuacja wyznaczonych już terenów inwestycyjnych;
- teren zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej w Czarnożyłach (w sąsiedztwie drogi powiatowej nr 4534E) oraz w formie obszarowej w Stawie w widłach dróg gminnej nr 117457E i powiatowej nr 4537E;
- teren zabudowy usługowej i/lub mieszkaniowej jednorodzinnej w Wydrzynie po zachodniej stronie drogi krajowej nr 45;
- wielko powierzchniowy teren zabudowy produkcyjnej i magazynowo-składowej i/lub zabudowy usługowej na pograniczu sołectwa Wydrzyn i Raczyn (ok. 50 ha);
- tereny zabudowy produkcyjnej, baz i składów wyznaczone punktowo, najczęściej obejmując kilka działek (największy w Działach – ok. 6 ha);
- tereny rolnicze przewidziane do eksploatacji powierzchniowej wyznaczone w północno-zachodniej części sołectwa Wydrzyn, południowo-zachodniej części sołectwa Czarnożyły i w południowej części sołectwa Emanuelina na łącznej powierzchni ok. 44 ha;
- na rolniczych terenach gminy – tereny R i Rz wyznacza obszary lokalizacji nowo projektowanych elektrowni wiatrowych o mocy przekraczającej 100KW, z sugestią, iż ich maksymalna liczba nie powinna przekroczyć 30 elektrowni;
- działki położone w bezpośrednim sąsiedztwie kompleksów leśnych przeznacza pod zalesienie.

Dla zachowania wysokich właściwości przyrodniczych obszaru gminy Czarnożyły wyznacza strefę ekosystemu, obejmującą tereny lasów, dolesień, trwałych użytków zielonych oraz strefę produkcji rolniczej, które nie podlegają urbanizacji. Jest to warunek zrównoważonego rozwoju gminy.

Planowane zmiany zagospodarowania wpłyną na stan środowiska przyrodniczego. Wystąpi szereg czynników, które będą w różnym stopniu: bezpośrednim, pośrednim, wtórnym, skumulowanym, krótko-, średnio- i długoterminowym, stałym i chwilowym, pozytywnym i negatywnym oddziaływać na poszczególne elementy środowiska przyrodniczego.

Wpływ na zmiany zachodzące w środowisku będą miały inwestycje: rozbudowa zabudowy mieszkaniowej, usługowej, produkcyjnej, rozbudowa infrastruktury technicznej, budowa i modernizacja szlaków komunikacyjnych, z tymże największy rozwój funkcji produkcyjnej, magazynowo-usługowej i usługowej.

Niemniej jednak w projekcie Studium... zaproponowano szereg rozwiązań mających na celu zapobieganie i ograniczanie negatywnych oddziaływań na środowisko. W szczególności:

- Przyjęcie zrównoważonego, harmonijnego rozwoju jako podstawowego kierunku rozwoju gminy.
- Zabezpieczenie przed nową zabudową terenów o wysokich wartościach przyrodniczych i krajobrazowych poprzez wyłączenie ich z procesu urbanizacji – tereny lasów, dolesień, tereny rolnicze, tereny rolnicze w dolinach cieków (trwałych użytków zielonych).
- Ochrona gminy przed nadmierną urbanizacją i „rozlewaniem” się zabudowy - zachowanie przyrodniczego układu gminy - wyznaczenie strefy ekosystemu.
- Wzmocnienie i utrzymanie drożności naturalnych korytarzy ekologicznych – m.in. bezwzględna ochrona przed zabudową dolin rzecznych i obniżen dolinnych oraz lasów; przeznaczenie nowych terenów gminy do dolesienia.
- Wprowadzenie ochrony drobnej sieci korytarzy ekologicznych korytarzy (w tym zadrzewienia, szpalery wzdłuż ciągów komunikacyjnych oraz polnych dróg) przed przerwaniem i osłabieniem.
- Stworzenie spójnego systemu powiązań przyrodniczych w gminie w oparciu o węzły przyrodnicze oraz korytarze ekologiczne rangi regionalnej i lokalnej. Sprzyjanie wykształceniu układu węzłowo-pasmowego.
- Powiększenie powierzchni gruntów leśnych poprzez wskazanie terenów do dolesienia – grunty o niskich klasach bonitacyjnych (V, VI) nieprzydatnych rolniczo.
- Zachowanie funkcji przyrodniczej dolin rzecznych (trwałe użytki zielone) poprzez ochronę istniejących form zieleni naturalnej oraz ochronę zwierząt; zakaz zmiany sposobu użytkowania terenu z wyjątkiem infrastruktury technicznej, rekreacyjnej i turystycznej.
- Ochrona gruntów rolnych i leśnych - możliwość realizacji zabudowy tylko na terenach rolnych o klasie gleb IV-VI; objęcie gruntów rolnych klasy II i III bezwzględną ochroną przed przekształceniem ich w tereny zabudowane; nie przeznaczenie większych kompleksów gruntów leśnych na cele nieleśne.
- Obszary gleb pochodzenia mineralnego wysokiej przydatności rolniczej (gleby klas II – III) oraz gleb pochodzenia organicznego (bez względu na klasę bonitacyjną) - priorytetowy element podlegający ochronie.
- Preferowanie zrównoważonej i ekologicznej działalności rolniczej – zgodnie z zasadami dobrej praktyki rolniczej.
- Zakaz realizacji zabudowy na terenach rolniczych/leśnych nie związanej z produkcją rolniczą/leśną.
- Racjonalne gospodarowanie zasobami złóż.
- Ochrona zasobów wodnych poprzez ochronę przed ilościową degradacją wód, racjonalizację

zużycia wody we wszystkich dziedzinach gospodarki, rozbudowa sieci wodociągowej równomiernie do stanu rozwoju przestrzennego i podejmowania nowych działań inwestycyjnych.

- Poprawa stanu czystości wód powierzchniowych i podziemnych i osiągnięcie co najmniej dobrego stanu wód poprzez zapobieganie dopływowi lub ograniczanie dopływu zanieczyszczeń, ochronę przed jakościową degradacją wód, zachowanie czystości w zlewni.
- Zwiększenie retencji wodnej (realizacja zbiornika „Stawek” i innych zbiorników małej retencji na ciekach, ochrona zbiornika „Leniszki” i obiektów retencji korytowej, zwiększenie powierzchni obszarów zalesionych i zadrzewionych).
- Ochrona istniejących urządzeń melioracji szczegółowych – rowy melioracyjne i drenaż. Przebudowa urządzeń melioracyjnych jest możliwa jedynie po pozytywnym uzgodnieniu z właściwą instytucją - Wojewódzkim Zarządem Melioracji i Urządzeń Wodnych w Łodzi - Terenowy Inspektorat w Wieluniu. Musi ona zapewniać prawidłowe funkcjonowanie sieci na terenach sąsiednich.
- Ograniczenia zagospodarowania w obszarze dolin rzeki Oleśnicy, Pysznej i ich dopływów oraz w lokalnych obniżeniach ze względu na istniejące realne zagrożenie powodziowe – zakaz wznoszenia nowej zabudowy, adaptacja jedynie stanu istniejącego.
- Ustalenie priorytetu uzyskania pełnego uzbrojenia i wysokich standardów wyposażenia w strefie zurbanizowanej. Pierwszoplanowo kanalizować należy tereny wyposażone w sieć wodociągową. Rozwój urbanizacji powinien być warunkowany koniecznością pełnego wyposażenia terenu w sieć infrastruktury komunalnej.
- Konieczność ujmowania wód opadowych pochodzących z obiektów i terenów, z których spływ wód stanowić może zagrożenie dla środowiska naturalnego w lokalne układy sieciowe i oczyszczanie ich przed wprowadzeniem do odbiornika na odpowiednich urządzeniach podczyszczających.
- Postulowanie rozwoju systemów selektywnej zbiórki odpadów.
- Kształtowanie korzystnych warunków aerosanitarnych gminy - eliminowanie paliw stałych na rzecz paliw ekologicznych (eliminowanie niskiej energii), dążenie do zmniejszenia emisji zanieczyszczeń.
- Przeciwdziałanie pogarszaniu się klimatu akustycznego oraz ograniczania istniejących zagrożeń.
- Stosowanie rozwiązań technicznych i organizacyjnych, które obniżą uciążliwy hałas u źródła. Ustawiczne ograniczanie uciążliwości prowadzonej działalności.
- Odpowiednie zagospodarowanie terenu w bezpośrednim sąsiedztwie najruchliwszych tras komunikacyjnych oraz wokół podmiotów gospodarczych o dużym stopniu emisji zanieczyszczeń i uciążliwości akustycznej.
- Wprowadzenie konieczności zachowania odpowiednich odległości przy lokalizacji elektrowni wiatrowych od istniejącej i projektowanej zabudowy mieszkaniowej, rekreacji indywidualnej (w tym również szkół, przedszkoli, obiektów ochrony zdrowia, opieki społecznej) w celu zapewnienia komfortu zamieszkania i właściwego klimatu akustycznego – wyznaczenie graficznie maksymalnych stref ochronnych związanych z ograniczeniami w zabudowie oraz zagospodarowaniu terenu.
- Zachowanie w przebiegu linii elektroenergetycznych stref bezpieczeństwa, w których występują ograniczone możliwości zabudowy i zagospodarowania terenu.

- Tworzenie stref buforowych oddzielających strefę usługową, produkcyjną i magazynowo-składową od strefy mieszkaniowej (tworzenie pasów zieleni izolacyjnej).
- Konieczność rekultywacji terenów poeksploatacyjnych (wskazany kierunek rolny).
- Monitoring źródeł zagrożeń dla środowiska.
- Określenie głównych kierunków polityki przestrzennej gminy mających na celu ochronę, rozwój zasobów oraz kształtowanie środowiska kulturowego.
- Ustanowienie obszarowej formy ochrony dziedzictwa kulturowego oraz określenie wytycznych dla działań w sąsiedztwie pojedynczych obiektów zabytkowych i w strefach ochrony konserwatorskiej wokół zabytków.
- Dla wyodrębnionych terenów określono standardy zabudowy, w tym:
  - ✓ wskaźnik intensywności zabudowy (stosunek powierzchni zabudowy do powierzchni terenu działki),
  - ✓ procent powierzchni biologicznie czynnej,
  - ✓ maksymalną wysokość zabudowy,standardy te wpływają na zmniejszenie oddziaływania na środowisko terenów zainwestowanych.
- Ochrona przed nadmiernym rozwojem terenów urbanizowanych w stosunku do rzeczywistych potrzeb inwestycyjnych – koncentrację zabudowy w obszarze istniejącego zainwestowania.
- Intensyfikację zainwestowania na terenach zabudowy produkcyjnej, usługowej, magazynowo-składowej.
- Wraz z rozwojem terenów zainwestowanych powinien systematycznie następować rozwój wyposażenia w infrastrukturę techniczną i komunikacyjną.
- Podstawą uruchamiania nowych terenów obecnie czynnych przyrodniczo pod zainwestowanie powinny być plany miejscowe.

Negatywny wpływ będzie miało nieuchronne zredukowanie terenów otwartych. Wzrost zanieczyszczenia powietrza i poziomu hałasu będzie niewielki.

Przedstawione w projekcie zasady, rozwiązania są wystarczające i zapewnią odpowiednią ochronę zabytków, krajobrazu, środowiska przyrodniczego i kulturowego.

Realizacja projektu Studium... wiąże się z efektami gospodarczymi oraz skutkami powodowanymi w środowisku. Powinna odbywać się w sposób ograniczający lub zapobiegający negatywnym skutkom środowiskowym planowanego rozwoju obszaru.

Przy pełnej realizacji ustaleń projektu Studium..., która będzie jednocześnie uwzględniać warunki i zasady zagospodarowania terenu oraz potrzeby ochrony środowiska nie powinny wystąpić takie zagrożenia środowiska mające swoje źródła w obszarze opracowania, które prowadziłyby do zagrożenia zdrowia i życia ludzi.

Zagrożenia dla środowiska obszaru objętego projektem Studium..., a przede wszystkim dla realizacji jednego z podstawowych jego ustaleń, jakim jest racjonalne wykorzystanie obszaru gminy, polegające na uzupełnieniu dotychczas wyznaczonych terenów i na tworzeniu nowych, skoncentrowanych zespołów zabudowy z uwzględnieniem lokalnych wartości przyrodniczych i kulturowych oraz potrzeb mieszkańców, mogą wynikać z niepełnej realizacji ustaleń zawartych w analizowanym dokumencie. Jak wykazuje praktyka, najczęstszymi przyczynami braku efektów,

lub nawet pogorszenia warunków życia są:

- narastająca dysproporcja między przyrostem substancji budowlanej, a poziomem wyposażenia obszaru, szczególnie w infrastrukturę komunikacyjną i kanalizacyjną,
- dowolna interpretacja ustaleń Studium... w polityce realizacyjnej, prowadząca nieuchronnie do narastania chaosu przestrzennego obszaru,
- brak realizacji ustaleń odnoszących się do kształtowania terenów otwartych, w szczególności terenów wód otwartych, dolin i zieleni ochronnej cieków wodnych,
- dopuszczenie do zaśmiecania terenów otwartych na skutek niekonsekwentnego i niepełnego wdrożenia systemu gospodarki odpadami.

Stąd szczególna rola samorządu lokalnego w konsekwentnej egzekucji przepisów obowiązującego prawa, w tym lokalnego, jakim jest miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego.

Studium... jest zgodny z aktualnymi przepisami prawa dotyczącymi ochrony środowiska oraz zgodny z uwarunkowaniami ekofizjograficznymi, z planami i programami z zakresu ochrony środowiska.

13. WNIOSKI DO PROGNOZY

W wyznaczonym terminie nie wpłynęły żadne wnioski do sporządzanej prognozy oddziaływania na środowisko ustaleń projektu Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Czarnożyły w ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.